

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 16 грудня 2022 р.
№ 13

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних робіт з навчальної дисципліни «ОСНОВИ ЗЕМЛЕУСТРОЮ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 103 «Науки про Землю»
освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедри наук про Землю

Рекомендовано на засіданні
кафедри екології та
природоохоронних технологій
22 вересня 2022 р., протокол № 02

Розробник: кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології та
природоохоронних технологій МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія

Житомир 2022

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 93 / 2</i>

Методичні рекомендації призначені для проведення практичних робіт з навчальної дисципліни «Основи землеустрою» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» денної та заочної форми навчання спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами». Житомир, Житомирська політехніка, 2022. 93 с.

Рецензенти:

к.б.н. доц., доцент кафедри науки про Землю ШЕЛЕСТ Зоя

к.с.-г.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій ДАВИДОВА Ірина

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 3

ЗМІСТ

Вступ

Практична робота № 1. Розподіл земель за формами власності і термінами користування землею

Практична робота № 2. Розподіл земель за цільовим призначенням

Практична робота № 3. Розподіл земель за угіддями

Практична робота № 4. Порядок проведення інвентаризації земель

Практична робота № 5. Викреслювання умовних знаків для планів землекористувань

Практична робота № 6. Передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність

Практична робота № 7. Методика нормативної грошової оцінки земельних ділянок

Практична робота № 8. Визначення середньозваженого балу бонітету за агропродуцтивною групою ґрунтів

Практична робота № 9. Складання контурної експлікації та експлікації земель за угіддями

Практична робота № 10. Ознайомлення з виробничою діяльністю фахівців у сфері землеустрою підприємств різних форм власності

Практична робота № 11. Види документації із землеустрою

Практична робота № 12. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Правові аспекти відповідальності

Практична робота № 13. Оформлення різних типів договорів щодо користування земельними ділянками

Практична робота № 14. Державний акт на право приватної власності на землю. Реєстрація права на земельну ділянку

Практична робота № 15. Порівняльна характеристика структури земельних угідь та видів економічної діяльності різних адміністративних утворень

Практична робота № 16. Розрахунок сумарної екологічної стійкості земель різних адміністративних утворень

Практична робота № 17. Сучасні технології в землевпорядному виробництві

Список використаної літератури

Додатки

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 4

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Основи землеустрою» є забезпечення здобувачів вищої освіти знаннями, уміннями та навиками необхідними для аналізу закономірностей функціонування землі і землеустрою в системі суспільного виробництва оцінки видів, форми, принципів і змісту організації території і виробництва; охорони земель та навколишнього природного середовища; володіння інформацією про стан земельних ресурсів та довкілля; регулювання земельних відносин, ведення обліку земель, земельних ділянок, угідь та прав що до них; сукупність методів дослідження, які забезпечують вимоги використання земель за цільовим призначенням, ефективним та раціональним використанням земельних ресурсів та їх моніторинг в Україні; прийняття правильних прогнозних, планувальних, проектних та управлінських рішень.

Головне завдання даного курсу - прищепити студентам, згідно з їх кваліфікаційною характеристикою, теоретичні знання і практичні навички з реєстрації землеволодінь, землекористувань і об'єктів нерухомості, обліку кількості і якості земель, бонітування ґрунтів та економічної оцінки земель.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичними основами землеустрою, теорією та методикою проведення землеустрою на загальнодержавному та регіональному рівнях;
- вивчення основ становлення і розвитку земельного кадастру, сутності заходів державного земельного кадастру і його складових, сучасних тенденцій у світовому кадастровому процесі;
- з'ясування організаційно-правових заходів охорони земель, що використовуються у державі;
- ознайомлення з наслідками впливу на погіршення земель, особливо сільськогосподарського призначення, деградації ґрунтів, ерозії, діагностичними критеріями деградації ґрунтів;
- ознайомлення з реалізацією політики держави з науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань з усуненням недоліків у розташуванні земель, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем;
- здійснення заходів щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;
- знати методи соціальної, економічної та екологічної оцінки ефективності землевпорядних рішень;
- ознайомлення з методами здійснення земельного контролю, а також органами, що його здійснюють та їх вповноваження.
- терміни та визначення, зміст, завдання та призначення землеустрою та земельного кадастру;
- об'єкти, суб'єкти та систему землеустрою та земельного кадастру;
 - роль і місце землеустрою та земельного кадастру в розвитку суспільних та земельних відносин, організації раціонального та ефективного використання земель;
- принципи землеустрою та земельного кадастру і землевпорядного проектування;
 - закономірності розвитку землеустрою та земельного кадастру в Україні, їх структура, розподіл тощо;
- рівні здійснення землеустрою та види землевпорядної документації;
 - особливості землеустрою в різних галузях народного господарства;
- вміти:
 - дати оцінку стану використання та охорони земель на місцевому і регіональному рівнях, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, розподілу земель,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 5

формування сталого землекористування та цільового (функціонального) призначення земель;

- визначити цільове (функціональне) призначення об'єкту землеустрою та його правовий режим;
- визначити склад землеустрою та земельного кадастру, зміст і порядок землевпорядного-процесуальних дій для різних об'єктів землеустрою;
- визначити стадії землевпорядного процесу та порядок його організації;
- організувати здійснення землеустрою залежно від регіональних та місцевих умов;
- дати оцінку ефективності землевпорядних заходів.

Практична робота №1

Розподіл земель за формами власності і термінами користування землею

Теоретичні відомості

Після встановлення меж земельної ділянки і видачі правовстановлюючого документа починається її практичне використання і земельна ділянка отримує певний правовий статус. Відповідно до земельного законодавства кожна земельна ділянка є об'єктом права власності. Елементами права власності на землю є право володіти, право користуватися і право розряджатися нею.

Власність – це система історично змінюваних об'єктивних відносин між людьми у процесі виробництва, розподілу, обміну, споживання, які характеризують привласнення засобів виробництва і предметів споживання.

Право володіння – це необмежена у часі належність об'єкта власності певному суб'єкту, фактичне панування суб'єкта над об'єктом власності. Право володіння земельною ділянкою має певну особливість, що обумовлена неможливістю відокремлення землі від навколишнього середовища, її тісний взаємозв'язок з іншими компонентами природи, неможливістю вилучення земельної ділянки з цього середовища, переносу в інше місце, здатністю ґрунтового покриву до саморозвитку та самовідновлення як екологічної системи та засобу виробництва.

Право розпоряджатися – це здійснюване власником або делеговане ним іншим економічним суб'єктам право прийняття планових і правлінських рішень з приводу функціонування і реалізації об'єкта власності.

Право користування – це процес виробничого застосування і споживання корисних властивостей об'єкта власності, а також створених в його допомогою благ.

Право власності на земельні ділянки набувається та реалізується на підставі Конституції України, Земельного кодексу, а також інших законів. Земельні ділянки можуть перебувати у:

- приватній власності;
- комунальній власності;
- державній власності.

Від форми власності залежить, кому земельна ділянка належить, хто її власник і хто розпоряджається результатами праці від її використання.

Право приватної власності на земельні ділянки можуть набувати громадяни та юридичні особи, **право комунальної власності** – територіальні громади або органи місцевого

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 6

самоврядування; **право державної власності** – держава, в особі органів державної влади.

Земельні ділянки також можуть перебувати у спільній частковій і спільній сумісній власності. **Спільна часткова власність** – це власність на земельну ділянку двох і більше фізичних або юридичних осіб її визначеними частками власності кожного співвласника. У **спільній сумісній власності** земельна ділянка перебуває тоді, коли право власності щодо неї реалізують двоє або більше фізичних осіб без визначення розміру частки кожної із них

Право власності на земельні ділянки громадяни, юридичні особи України, територіальні громади та держава можуть набувати на підставі купівлі-продажу, міни, дарування, успадкування та інших цивільно-правових угод.

Громадяни України набувають права власності на земельні ділянки на підставі:

- придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- безоплатної передачі із земель державної і комунальної власності;
- приватизації земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування;
- прийняття спадщини;
- виділення в натурі (на місцевості) належної їм земельної частки (паю).

Іноземні громадяни і особи без громадянства можуть набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення в межах населених пунктів, а також на земельні ділянки несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві приватної власності.

Іноземні громадяни і особи без громадянства можуть набувати права власності на земельні ділянки у разі:

- придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- викупу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві власності;
- прийняття спадщини.

Землі сільськогосподарського призначення, прийняті у спадщину іноземними громадянами, а також особами без громадянства, протягом року підлягають відчуженню.

Юридичні особи (засновані громадянами України або юридичними особами України) можуть набувати у власність земельні ділянки для здійснення підприємницької діяльності в разі:

- придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- внесення земельних ділянок її засновниками до статутного фонду;
- прийняття спадщини;
- виникнення інших підстав, передбачених законом.

Іноземні юридичні особи можуть набувати право власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення:

- у межах населених пунктів у разі придбання об'єктів нерухомого майна та для спорудження об'єктів, пов'язаних із здійсненням підприємницької діяльності в Україні;
- за межами населених пунктів у разі придбання об'єктів нерухомого майна.

Землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є комунальною власністю.

У комунальній власності перебувають усі землі в межах населених пунктів, крім земель приватної та державної власності, а також земельні ділянки за їх межами, на яких розташовані об'єкти комунальної власності.

До земель комунальної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать:

- землі загального користування населених пунктів (майдани, вулиці, проїзди, шляхи, набережні, пляжі, парки, сквери, бульвари, кладовища, місця знешкодження та утилізації відходів тощо);
- землі під залізницями, автомобільними дорогами, об'єктами повітряного і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 7

трубопровідного транспорту;

–землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного і оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом;

–землі лісового фонду, крім випадків, визначених Земельним Кодексом;

–землі водного фонду, крім випадків, визначених земельним Кодексом;

–земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування.

Територіальні громади набувають землю в комунальну власність у разі:

–передачі їм земель державної власності;

–примусового відчуження земельних ділянок у власників з мотивів суспільної необхідності та для суспільних потреб;

–прийняття спадщини;

–придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;

–виникнення інших підстав, передбачених законом.

Територіальні громади сіл, селищ, міст можуть об'єднувати на договірних засадах належні їм земельні ділянки комунальної власності. Управління зазначеними земельними ділянками здійснюють районні або обласні ради.

У державній власності перебувають усі землі України, крім земель комунальної і приватної власності.

Право державної власності на землю набувається і реалізується державою в особі Кабінету Міністрів України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій відповідно до закону.

До земель державної власності, які не можуть передаватись у комунальну власність, належать:

–землі атомної енергетики і космічної системи;

–землі оборони, крім земельних ділянок під об'єктами соціально-культурного, виробничого та житлового призначення;

–землі під об'єктами природно-заповідного фонду та історико-культурними об'єктами, що мають національне та загальнодержавне значення;

–землі під водними об'єктами загальнодержавного значення;

–земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук;

–земельні ділянки зон відчуження і безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

До земель державної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать:

–землі атомної енергетики та космічної системи;

–землі під державними залізницями, об'єктами державної власності повітряного і трубопровідного транспорту;

–землі оборони;

–землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом;

–землі лісового фонду, крім випадків, визначених Земельним Кодексом;

–землі водного фонду, крім випадків, визначених земельним Кодексом;

–земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук;

–земельні ділянки зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 8

Держава набуває права власності на землю в разі:

- відчуження земельних ділянок у власників з мотивів суспільної необхідності і для суспільних потреб;
- придбання за договорами купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- прийняття спадщини;
- передачі у власність державі земельних ділянок комунальної власності територіальними громадами;
- конфіскації земельної ділянки.

Земельна ділянка може знаходитись у спільній власності з визначенням частки кожного з учасників спільної власності (спільна часткова власність) або без визначення часток учасників спільної власності (спільна сумісна власність).

Суб'єктами права спільної власності на землю можуть бути громадяни та юридичні особи. Суб'єктами права спільної власності на земельні ділянки територіальних громад можуть бути районні та обласні ради. Право спільної власності на землю посвідчується державним актом на право власності на землю.

Право спільної часткової власності на земельну ділянку виникає:

- при добровільному об'єднанні власниками належних їм земельних ділянок;
- при придбанні у власність земельної ділянки двома чи більше особами за цивільно-правовими угодами;
- при прийнятті спадщини на земельну ділянку двома або більше особами;
- за рішенням суду.

Учасник спільної часткової власності має право вимагати виділення належної йому частки із складу земельної ділянки як окремо, так і разом з іншими учасниками, які вимагають виділення, а у разі неможливості виділення частки – вимагати відповідної компенсації. Учасник спільної часткової власності на земельну ділянку має право на отримання в його володіння, користування частини спільної земельної ділянки, що відповідає розміру належної йому частки. Учасник спільної часткової власності відповідно до розміру своєї частки має право на доходи від використання спільної земельної ділянки, відповідає перед третіми особами за зобов'язаннями, пов'язаними із спільною земельною ділянкою, і повинен брати участь у сплаті податків, зборів і платежів, а також у витратах по утриманню і зберіганню спільної земельної ділянки. При продажу учасником належної йому частки у спільній частковій власності на земельну ділянку інші учасники мають переважне право купівлі частки відповідно до закону. Земельна ділянка може належати на праві спільної сумісної власності лише громадянам. У спільній сумісній власності перебувають земельні ділянки:

- подружжя;
- членів фермерського господарства, якщо інше не передбачено угодою між ними;
- співвласників жилого будинку.

Співвласники земельної ділянки, що перебуває у спільній сумісній власності, мають право на її поділ або на виділення з неї окремої частки.

Поділ земельної ділянки, яка є у спільній сумісній власності, з виділенням частки співвласника, може бути здійснено за умови попереднього визначення розміру земельних часток, які є рівними, якщо інше не передбачено законом або не встановлено судом.

Право постійного користування земельною ділянкою – це право володіння і користування земельною ділянкою, яка перебуває у державній або комунальній власності, без встановлення строку. Права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають лише підприємства, установи та організації, що належать до державної або комунальної власності.

Право оренди земельної ділянки – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для провадження підприємницької та іншої діяльності. Земельні ділянки можуть передаватися в оренду громадянам та юридичним особам України, іноземним громадянам і особам без громадянства, іноземним юридичним особам, міжнародним об'єднанням і організаціям, а також іноземним державам. Оренда

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 9

земельної ділянки може бути короткостроковою – не більше 5 років і довгостроковою – не більше 50 років. Орендована земельна ділянка або її частина може за згодою орендодавця передаватись орендарем у володіння та користування іншій особі (суборенда).

Завдання 1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом лабораторної роботи та бути готовим дати усну відповідь на наступний перелік запитань:

1. Що таке право власності на землю ?
2. Що таке право користування земельною ділянкою ?
3. Хто є суб'єктом права власності на землю ?
4. На якій підставі громадяни України набувають права власності на землю ?
5. На якій підставі іноземні громадяни набувають права власності на землю в Україні ?
6. На якій підставі юридичні особи України набувають права власності на землю?
7. На якій підставі іноземні юридичні особи набувають права власності на землю в Україні?
8. Які земельні ділянки належать до комунальної власності ?
9. У якому випадку територіальні громади набувають землю у комунальну власність ?
10. Які земельні ділянки належать до державної власності?
11. Які земельні ділянки державної власності не можуть передаватись у приватну власність ?
12. У якому випадку держава набуває право власності на землю ?
13. У яких випадках земля може знаходитись у спільній власності ?
14. У яких випадках виникає право спільної часткової власності на землю ?
15. У яких випадках земельна ділянка може знаходитись у спільній сумісній власності ?
16. Що таке право постійного користування земельною ділянкою ?
17. Що таке право оренди земельної ділянки?

Завдання 2. Охарактеризувати структуру земельного фонду регіону (регіон (область) обирати за порядковим номером в списку групи). Найбільш достовірна інформація про земельний фонд представлена в екологічних паспортах областей, тому надаємо посилання, де розміщено базу даних екологічних паспортів <https://mepr.gov.ua/news/37742.html>.

Практична робота № 2

Розподіл земель за цільовим призначенням

Теоретичні відомості

Розподіл земель в Україні виконують на основі найбільш характерної ознаки цих земель, якою є їх цільове призначення. За цільовим призначенням розрізняють (стаття 19 ЗКУ):

- а) землі сільськогосподарського призначення; б) землі житлової та громадської забудови;
- в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; г) землі оздоровчого призначення;
- г) землі рекреаційного призначення;
- д) землі історико-культурного призначення; е) землі лісового фонду;
- є) землі водного фонду;
- ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Зміна цільового призначення земель провадиться органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, які приймають рішення про передачу цих земель у власність або надання в користування, вилучення (викуп) земель і затверджують проект землеустрою або приймають рішення про створення об'єктів природоохоронного та історико-культурного призначення.

Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури або призначені для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 10

цих цілей.

До земель сільськогосподарського призначення належать:

– сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища і перелоги);

– несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісового фонду, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації тощо).

Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються в користування:

– громадянам – для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби, ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

– сільськогосподарським підприємствам для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

– сільськогосподарським науково-дослідним установам і навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам та загальноосвітнім школам для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду ведення сільського господарства;

– несільськогосподарським підприємствам, установам та організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян для ведення підсобного сільського господарства.

Землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватись у власність іноземним громадянам, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам.

До земель житлової та громадської забудови належать земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування.

Використання земель житлової та громадської забудови здійснюється відповідно до генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, плану земельно-господарського устрою з дотриманням державних стандартів і норм, регіональних та місцевих правил забудови.

Землі природно-заповідного фонду – це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій і об'єктів природно-заповідного фонду.

До земель природно-заповідного фонду включаються природні території та об'єкти (природні заповідники, національні природні парки, біосферні заповідники, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища), а також штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва).

Землі природно-заповідного фонду можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності. Порядок використання земель природно-заповідного фонду визначається законом. *До земель іншого природоохоронного призначення належать:*

– земельні ділянки водно-болотних угідь, що не віднесені до земель лісового і водного фонду;

– земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу наукову цінність.

До земель оздоровчого призначення належать землі, що мають природні лікувальні властивості, які використовуються або можуть використовуватися для профілактики захворювань і лікування людей. На землях оздоровчого призначення забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно вплинути на природні лікувальні властивості цих земель. На територіях лікувально-оздоровчих місцевостей і курортів встановлюються округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони. У межах округу санітарної (гірничо-санітарної) охорони забороняються передача земельних ділянок у власність і надання у користування підприємствам, установам, організаціям та громадянам для діяльності, несумісної з охороною природних лікувальних властивостей і відпочинком населення. Землі оздоровчого призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 11

До земель рекреаційного призначення належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів. До земель рекреаційного призначення належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації. Землі рекреаційного призначення можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності.

До земель історико-культурного призначення належать землі, на яких розташовані:

– історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, меморіальні парки, меморіальні (цивільні і військові) кладовища, могили, історичні або меморіальні садиби, будинки, споруди і пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями;

– городища, кургани, давні поховання, пам'ятні скульптури та мегаліти, наскальні зображення, поля давніх битв, залишки фортець, військових таборів, поселень і стоянок, ділянки історичного культурного шару укріплень, виробництв, каналів, шляхів;

–архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, квартали, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст та інших населених пунктів, споруди цивільної, промислової, військової, культурної архітектури, народного зодчества, садово-паркові комплекси, фонові забудова.

Землі історико-культурного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Навколо історико-культурних заповідників, меморіальних парків, давніх поховань, архітектурних ансамблів і комплексів встановлюються охоронні зони з заборонаю діяльності, яка шкідливо впливає або може вплинути на додержання режиму використання цих земель.

До земель лісового фонду належать землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства.

До земель лісового фонду не належать землі, зайняті:

–зеленими насадженнями в межах населених пунктів, які не віднесені до категорії лісів;

–полезахисними лісовими смугами, захисними насадженнями на смугах відводу залізниць, захисними насадженнями на смугах відводу автомобільних доріг, захисними насадженнями на смугах відводу каналів, гідротехнічних споруд та водних об'єктів;

–окремими деревами і групами дерев, чагарниками на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках.

Громадянам і юридичним особам за рішенням органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади можуть безоплатно або за плату передаватись у власність замкнені земельні ділянки лісового фонду загальною площею до 5 гектарів у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств. Громадяни і юридичні особи в установленому порядку можуть набувати у власність земельні ділянки деградованих і малопродуктивних угідь для заліснення.

До земель водного фонду належать землі, зайняті:

–морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами;

–прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм;

–гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них;

–береговими смугами водних шляхів.

Для створення сприятливого режиму водних об'єктів уздовж морів, навколо озер, водосховищ та інших водойм встановлюються водоохоронні зони, розміри яких

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 12

визначаються за проектами землеустрою.

Землі водного фонду можуть перебувати в державній, комунальній і приватній власності Громадянам і юридичним особам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть безоплатно передаватись у власність замкнені природні водойми (загальною площею до 3 га). Власники на своїх земельних ділянках можуть у встановленому порядку створювати рибогосподарські, протиерозійні та інші штучні водойми.

Державним водогосподарським організаціям за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування надаються у постійне користування землі водного фонду для догляду за водними об'єктами, прибережними захисними смугами, смугами відведення, береговими смугами водних шляхів, гідротехнічними спорудами тощо.

Вздовж річок, морів і навколо озер, водосховищ та інших водойм з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності у межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги. Прибережні захисні смуги встановлюються вздовж берегів річок та навколо водойм уздовж урізу води (у межений період) шириною:

– для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менш як 3 гектари – 25 метрів;

– для середніх річок, водосховищ на них, водойм, а також ставків площею понад 3 гектари – 50 метрів;

– для великих річок, водосховищ на них та озер – 100 метрів.

При крутизні схилів більше трьох градусів мінімальна ширина прибережної захисної смуги подвоюється.

Розмір і межі прибережної захисної смуги уздовж морів та навколо морських заток і лиманів встановлюються за проектами землеустрою, а в межах населених пунктів – з врахуванням містобудівної документації. У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколководойм та на островах забороняється:

– розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;

– зберігання та застосування пестицидів і добрив;

– влаштування літніх таборів для худоби;

– будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;

– влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо;

– миття та обслуговування транспортних засобів і техніки.

У прибережних захисних смугах уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах забороняється:

– влаштування полігонів побутових та промислових відходів і накопичувачів стічних вод;

– влаштування вигребів для накопичення господарсько-побутових стічних вод об'ємом понад 1 кубічний метр на добу;

– влаштування полів фільтрації та створення інших споруд для приймання і знезаражування рідких відходів;

– застосування сильнодіючих пестицидів.

Для забезпечення експлуатації та захисту від забруднення, пошкодження і руйнування каналів зрошувальних і осушувальних систем, гідротехнічних та гідрометричних споруд, водойм і гребель на берегах річок виділяються земельні ділянки смуг відведення з особливим режимом використання.

Розміри та режим використання земельних ділянок смуг відведення визначаються за проектами землеустрою, які розробляються і затверджуються в установленому порядку.

Земельні ділянки в межах смуг відведення надаються для створення водоохоронних насаджень, берегоукріплювальних та протиерозійних гідротехнічних споруд, будівництва переправ тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 13

На судноплавних водних шляхах за межами населених пунктів для проведення робіт, пов'язаних з судноплавством, встановлюються берегові смуги.

Розміри берегових смуг водних шляхів визначаються за проектами землеустрою, які розробляються і затверджуються в установленому порядку.

Землями промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення визнаються земельні ділянки, надані в установленому порядку підприємствам, установам та організаціям для здійснення відповідної діяльності.

До земель промисловості належать землі, надані для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд промислових, гірничодобувних, транспортних та інших підприємств, їх під'їзних шляхів, інженерних мереж, адміністративно-побутових будівель, інших споруд. Землі промисловості можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

До земель транспорту належать землі, надані підприємствам, установам та організаціям залізничного, автомобільного транспорту і дорожнього господарства, морського, річкового, авіаційного, трубопровідного транспорту та міського електротранспорту для виконання покладених на них завдань щодо експлуатації, ремонту і розвитку об'єктів транспорту. Землі транспорту можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності.

До земель залізничного транспорту належать землі смуг відведення залізниць під залізничним полотном та його облаштуванням, станціями з усіма будівлями і спорудами енергетичного, локомотивного, вагонного, колійного, вантажного і пасажирського господарства, сигналізації та зв'язку, водопостачання, каналізації; під захисними та укріплювальними насадженнями, службовими, культурно-побутовими будівлями та іншими спорудами, необхідними для забезпечення роботи залізничного транспорту.

До земель морського транспорту належать землі під:

–морськими портами з набережними, майданчиками, причалами, вокзалами, будівлями, спорудами, устаткуванням, об'єктами загально-портового і комплексного обслуговування флоту;

–гідротехнічними спорудами і засобами навігаційної обстановки, судноремонтними заводами, майстернями, базами, складами, радіоцентрами, службовими та культурно-побутовими будівлями та іншими спорудами, що обслуговують морський транспорт.

До земель річкового транспорту належать землі під:

–портами, спеціалізованими причалами, пристанями і затоками з усіма технічними спорудами та устаткуванням, що обслуговують річковий транспорт;

–пасажирськими вокзалами, павільйонами і причалами;

–судноплавними каналами, судноплавними, енергетичними та гідротехнічними спорудами, службово-технічними будівлями;

–берегоукріплювальними спорудами й насадженнями;

–вузлами зв'язку, радіоцентрами і радіостанціями;

–будівлями, береговими навігаційними знаками та іншими спорудами для обслуговування водних шляхів, судноремонтними заводами, ремонтно-експлуатаційними базами, майстернями, судноверф'ями, відстійно-ремонтними пунктами, складами, матеріально-технічними базами, інженерними мережами, службовими та культурно-побутовими будівлями, іншими об'єктами, що забезпечують роботу річкового транспорту.

До земель автомобільного транспорту належать землі під спорудами та устаткуванням енергетичного, гаражного і паливороздавального господарства, автовокзалами, автостанціями, лінійними виробничими спорудами, службово-технічними будівлями, станціями технічного обслуговування, автозаправними станціями, автотранспортними, транспортно-експедиційними підприємствами, авторемонтними заводами, базами, вантажними дворами, майданчиками контейнерними та для перечеплення, службовими та культурно-побутовими будівлями й іншими об'єктами, що забезпечують роботу автомобільного транспорту.

До земель авіаційного транспорту належать землі під:

–аеропортами, аеродромами, відокремленими спорудами (об'єктами управління повітряним рухом, радіонавігації та посадки, очисними та іншими спорудами), службово-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 14

технічними територіями з будівлями та спорудами, що забезпечують роботу авіаційного транспорту;

–службово-технічними територіями з усіма будівлями та спорудами;

–ремонтними заводами цивільної авіації, аеродромами, вертольотодромами, гідроаеродромами та іншими майданчиками для експлуатації повітряних суден;

–службовими об'єктами, що забезпечують роботу авіаційного транспорту.

На приаеродромній території відповідно до закону запроваджується особливий режим використання земель.

До земель трубопроводного транспорту належать земельні ділянки, надані під наземні і надземні трубопроводи та їх споруди, а також під наземні споруди підземних трубопроводів. Уздовж наземних, надземних і підземних трубопроводів встановлюються охоронні зони.

До земель міського електротранспорту належать землі під відокремленими трамвайними коліями та їх облаштуванням, метрополітемом, коліями і станціями фунікулерів, канатними дорогами, ескалаторами, трамвайно-тролейбусними депо, вагоноремонтними заводами, спорудами енергетичного і колійного господарства, сигналізації і зв'язку, службовими і культурно-побутовими будівлями та іншими спорудами, необхідними для забезпечення роботи міського електротранспорту.

До земель зв'язку належать земельні ділянки, надані під повітряні і кабельні телефонно-телеграфні лінії та супутникові засоби зв'язку. Землі зв'язку можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності. Уздовж повітряних і підземних кабельних ліній зв'язку, що проходять поза населеними пунктами, а також навколо випромінювальних споруд телерадіостанцій та радіорелейних ліній встановлюються охоронні зони.

Землями енергетичної системи визнаються землі, надані під електрогенеруючі об'єкти (атомні, теплові, гідроелектростанції, електростанції з використанням енергії вітру і сонця та інших джерел), під об'єкти транспортування електроенергії до користувача. Землі енергетичної системи можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності. Уздовж повітряних і підземних кабельних ліній електропередачі встановлюються охоронні зони.

Землями оборони визнаються землі, надані для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України. Землі оборони можуть перебувати в державній та комунальній власності. Навколо військових та інших оборонних об'єктів у разі необхідності створюються захисні, охоронні та інші зони з особливими умовами користування. Порядок використання земель оборони встановлюється законом.

Контрольні запитання

1. На які категорії поділяються землі України за цільовим призначенням?
2. Яким чином здійснюється віднесення земель до тієї чи іншої категорії?
3. До чого веде порушення порядку встановлення і зміни цільового призначення?
4. Які землі відносять до житлової і громадської забудови?
5. Які землі відносять до природно-заповідного фонду?
6. Які землі відносять до природноохоронного призначення?
7. Які землі відносять до оздоровчого призначення?
8. Які землі відносять до рекреаційного призначення?
9. Які землі відносять до історико-культурного призначення?
10. Які землі відносять до лісового фонду?
11. Які землі виділяють під прибережні захисні смуги?
12. Який режим використання прибережних захисних смуг ?
13. Які землі відносять до промисловості?
14. Які землі відносять до транспорту?
15. Які землі відносять до зв'язку?
16. Які землі відносять до енергетичної системи?
17. Які землі відносять до оборони?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 15

Практична робота 3 Розподіл земель за угіддями

Теоретичні відомості

Земельними угіддями називають ділянки землі, які систематично використовують для господарських цілей і які відрізняються за природно-історичними ознаками.

Згідно з цією класифікацією у складі земельних ресурсів, що входять до складу адміністративно-територіальних одиниць (областей, районів, сільрад), виділяють наступні категорії земельних угідь:

- сільськогосподарські землі;
- ліси та інші лісовкриті площі;
- забудовані землі;
- відкриті заболочені землі;
- сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом;
- відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом;
- води.

До складу сільськогосподарських земель входять сільськогосподарські угіддя (рілля, перелоги, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища) та несільськогосподарські угіддя (землі під господарськими будівлями і дворами, шляхами і прогонами, землі, які перебувають у стадії меліоративного будівництва та відновлення родючості, землі тимчасової консервації, забруднені сільськогосподарські угіддя, які не використовуються у сільськогосподарському виробництві).

Сільськогосподарські угіддя – це ділянки, що безпосередньо використовуються для виробництва сільськогосподарської продукції. За характером використання серед них виділяють рілля, багаторічні насадження, перелоги, сіножаті, пасовища.

До ріллі відносять земельні ділянки, які систематично обробляють і використовують під посіви сільськогосподарських культур, чисті пари, включаючи посіви багаторічних трав у полях сівозмін із строком користування, передбаченим сівозмінами, а також вивідні поля. Міжряддя садів та інших багаторічних насаджень, що тимчасово використовуються під посіви сільськогосподарських культур, у площі ріллі не включаються, а обліковуються як площі багаторічних насаджень. Так само не відносяться до ріллі ділянки культурних сінокосів і пасовищ, розорані на період оновлення травостану, а також зайняті посівами попередніх культур (не більше двох років), розорані з метою створення на них довгострокових пасовищ або покращених сінокосів

До багаторічних насаджень відносять земельні ділянки, зайняті штучно створеними деревними, чагарниковими або трав'янистими насадженнями, які дають урожай плодово-ягідної, технічної або лікарської продукції. Обліку підлягають всі багаторічні насадження, в тому числі розміщені на терасах. Із загальної площі багаторічних насаджень окремо ведеться облік садів – земельних ділянок, зайнятих деревними або чагарниковими насадженнями, насіннячковими, кісточковими, горіхоплідними, цитрусовими, субтропічними та іншими породами; площі виноградників; площі ягідників – ділянки, зайняті культурними чагарниковими, напівчагарниковими і трав'янистими рослинами, які дають їстівні плоди; площі плодорозплідників – ділянок для вирощування посадкового матеріалу плодових, ягідних культур і виноградників. Серед багаторічних насаджень ведуть окремий облік хмільників, шовковичних насаджень, чайних плантацій, ділянок ефіроолійних культур та інших видів насаджень, що мають місцеві розповсюдження. Площі, зайняті дорогами, лісовими захисними смугами, за винятком лінійних вітроломних насаджень усередині кварталів, до складу багаторічних насаджень не входять, а обліковуються у відповідних видах угідь

Перелогами називають землі, які раніше орали, а потім більше одного року, починаючи з осені, не використовували для посіву сільськогосподарських культур і не готують під пар. До перелогів не відносяться розорані ділянки сіножатей і пасовищ, що залишені для природного заростання травостаном

Сінокосами називають земельні ділянки, покриті багаторічною трав'янистою рослинністю,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 16

які систематично використовують для сінокошіння. Сінокоси ділять на заливні, суходільні та заболочені.

Заливні сіножаті – це ділянки з різнотравною рослинністю, що розміщені в річкових долинах, заплавах рік і низинах, які систематично заливаються водами на тривалий термін, що обумовлює характер рослинності. В цю категорію не відносяться лимані сінокоси, що розміщені у западинах сухостепової зони.

Суходільні сіножаті – це ділянки розміщені в межах сухих балок, на рівнинних ділянках, вододілах або схилах, на незначних пониженнях місцевості серед ріллі і на лісових полянах в усіх зонах і гірських районах країни, що зволожуються головним чином атмосферними опадами. Із загальної площі заливних і суходільних сіножатей виділяють покращені сіножаті. Залежно від обсягу і характеру проведених заходів покращені сіножаті поділяються на сіножаті поверхневого або корінного покращення.

Сіножаті поверхневого покращення – це ділянки, де внаслідок проведення поверхневих заходів без розорювання дернини стало можливе механізоване сінозбирання, а урожайність сіна в порівнянні із вихідною підвищилась у півтора і більше рази.

Сіножаті корінного покращення – це високопродуктивні ділянки, на яких проведено комплекс заходів поліпшення і створення нового травостою.

Заболочені сіножаті – це надмірно зволожені ділянки, що розташовані на понижених елементах рельєфу, або слабодренованих вирівняних територіях, притерасних ділянках заплавл, понижених вододільних і рівнинних плато, а також окраїни боліт з вологолюбною трав'яною рослинністю.

За господарським станом заливні, суходільні та заболочені сіножаті поділяються на:

- чисті (на яких немає деревно-чагарникових насаджень, пнів, каміння, купин або вони більш або менш рівномірно покривають до 10 % площі);
- слабокупинчасті (площа яких від 10 до 20 % покрита купинами);
- середньо- і сильнокупинчасті (де площа більше 20 % покрита купинами);
- слабозакорчовані або слабозаліснені (площа від 10 до 30 % рівномірно покрита деревно-чагарниковою рослинністю);
- середньо- і сильнозакорчовані (заліснені) (де зарослі деревно-чагарникової рослинності займають від 30 до 70 %).

Пасовища – земельні угіддя покриті багаторічною трав'яною рослинністю і не придатні для сінокошіння, не є перелогами і систематично використовуються для випасання худоби. До пасовищ обліковуються площі підгодівельних і карантинних ділянок, а також ділянки скотопрогонів. Пасовища поділяються на суходільні і заболочені.

Суходільні пасовища – це ділянки пасовищ, що розташовані на рівнинах, вододілах або схилах в усіх зонах і гірських районах країни і зволожуються головним чином атмосферними опадами. У складі суходільних пасовищ окремому обліку підлягають довгорічні культурні та покращені. Довгорічні культурні – це пасовища, на яких створений хороший травостан, регулярно проводять догляд, вносять добрива, запроваджена система пасовищезмін.

Покращені пасовища поділяються на ділянки поверхневого та корінного покращення (їхні діагностичні ознаки аналогічні відповідним видам сіножатей).

Заболочені пасовища – це ділянки пасовищ, що розташовані у зоні надмірного зволоження на понижених елементах рельєфу або на слабо дренованих, вирівняних, плоских територіях, а також на окраїнах боліт з вологолюбною низькоякісною трав'яною рослинністю.

При обліку пасовищ слід брати до уваги місцеві особливості сільськогосподарського виробництва та особливості випасу худоби. Тому окремому обліку підлягають гірські пасовища, які розташовані в межах гірських систем від лінії їх основи і вище, незалежно від висотного рівня і ступеня розчленованості рельєфу. Окремо обліковуються пасовища, які використовуються для відгінного тваринництва з виділенням літніх, весняно-осінніх, зимових, цілорічних. Із загальної площі пасовищ в степових, напівпустельних, пустельних високогірних районах виділяють обводнені пасовища (забезпечені водою для водопою тварин).

При обліку лісів та інших лісовкритих площ виділяються лісові землі та чагарники.

Лісові землі – це земельні ділянки, покриті лісом, включаючи лісові культури, що зімкнулися, галявини, зруби, згарища і загиблі насадження; лісосіки, що не заліснилися,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 17

прогалини і пустощі, лісові розсадники.

Ділянки, покриті лісом – це площі, зайняті деревною, чагарниковою рослинністю з повнотою насаджень від 0,3 до 1,0. *Лісові культури* – це штучно створені лісові насадження, не переведені у лісопокриту площу.

Галявини – ділянки лісової площі, деревостан яких, крім молодняку, має повноту насаджень менше 0,3.

Зруби – площі, на яких деревостан вирубаній, а молоді дерева не зімкнулися.

Згарища і загиблі лісові насадження – ділянки лісових насаджень, пошкоджені пожежами, тривалим підтопленням, хворобами і шкідниками лісу до припинення росту.

Незаліснені лісосіки – лісові площі з вирубанним деревостаном, які не мають самосіву, підросту або порослевого поновлення.

Прогалини – лісові площі, що позбавлені дерев, але які зберегли елементи лісової рослинності.

Пустощі – згарища або зруби, як більше 10 років знаходяться в безлісому стані.

Лісові розсадники – площі, які використовуються для вирощування лісокультурного посадкового матеріалу, включаючи маточну плантацію, посівне відділення, шкільку, відділення зеленого живцювання і живцевих саджанців.

Чагарники – земельні ділянки, які не входять до лісового фонду, зайняті полезахисними лісовими смугами, іншими захисними або озеленювальними деревно-чагарниковими насадженнями, деревами або групами дерев на землях сільськогосподарських підприємств; захисними насадженнями на смугах відводу залізниць, автомобільних доріг і каналів; озеленювальними насадженнями у містах та інших населених пунктах (крім міських лісів); деревами та групами дерев на присадибних і дачних ділянках.

У складі лісів та інших лісовкритих площ в межах певних адміністративно-територіальних одиниць виділяються площі з основною визнаною функцією використання, які використовуються для: виробництва деревини; захисної, природоохоронної та біологічної мети; відпочинку.

Ліси та інші лісовкриті площі за цільовим призначенням поділяються на I і II групи лісів. Цей поділ ґрунтується на диференційованому використанні різноманітних властивостей лісів і певної специфіки ведення лісового господарства.

Ліси I групи є засобом поліпшення умов навколишнього середовища, а використання їхньої деревини не має масштабного значення. До цієї групи лісів відносяться ліси зелених зон навколо міст і промислових центрів; охороні смуги вздовж річок, навколо озер та інших водойм; полезахисні та ґрунтозахисні ліси; захисні насадження на смугах відводу вздовж залізниць, автомобільних доріг і каналів.

Ліси II групи – це експлуатаційні ліси, ліси спецзон і спецсмуг, обсяг лісокористування в яких визначається розрахунковою лісосікою, що не перевищує середньорічного приросту деревини.

Забудовані землі в межах України займають 237 тис. га або 3,9 % від загальної площі території. Але незважаючи на незначний відсоток, що займають забудовані землі, при обліку їхньої кількості вони детально класифікуються за видами угідь та видами економічної діяльності. У структурі забудованих земель виділяють землі:

– під одно- і двоповерховою забудовою;

– під трьома і більше поверхами;

– промисловості;

– під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами (під торфорозробками, відкритими розробками, кар'єрами, шахтами, які експлуатуються, під відпрацьованими розробками, кар'єрами, закритими шахтами, відвалами, териконами, які не експлуатуються);

– які використовуються в комерційних цілях;

– громадського призначення;

– змішаного використання;

– які використовуються для транспорту та зв'язку (під дорогами, залізницями,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 18

аеропортами та відповідними спорудами, інші);

–які використовуються для технічної інфраструктури (для видалення відходів, водозабезпечення та

–очищення стічних вод, для виробництва та розподілення електроенергії);

–які використовуються для відпочинку та інші відкриті землі (зелені насадження загального користування, кемпінги та будинки відпочинку, зайняті

–поточним будівництвом і відведені під будівництво, під гідротехнічними спорудами, вулицями, площами, набережними, кладовищами).

Відкриті заболочені землі займають площу 940,4 тис. га (1,6 % території) та представлені болотами, які за характером рослинності та режимів живлення поділяються на верхові та низинні.

Болото – це надмірно зволожена ділянка поверхні землі, що характеризується накопиченням у верхніх горизонтах відмерлих нерозкладених органічних решток, які перетворюються в торф за рахунок своєрідного поєднання географічних факторів і клімату.

Болото низинне (ефтрофне) – перезволожена ділянка суші з плоскою або увігнутою поверхнею, що знаходиться в ефтрофній стадії розвитку і живиться поверхневими стоком або ґрунтовими водами, збагаченими солями.

Болото верхове (оліготрофне) – випукле сфагнове торфовище, що знаходиться в оліготрофній стадії розвитку, живиться атмосферними опадами, має оліготрофну рослинність, з якої формується верховий торф.

У структурі земель без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом, які займають 168 тис. га (1,9 % території), виділяють: кам'яністі місця; піски; яри.

До категорії “води” віднесені землі, які зайняті:

–природними водотоками (річкам і струмками);

–штучними водотоками (каналами, колекторами, канавами);

–озерами, прибережними замкнутими водоймами, лиманами;

–ставками;

–штучними водосховищами.

Території, що покриті поверхневими водами, в межах України займають площу 2415 тис. га або 4,0 % території.

Контрольні запитання

1. Які землі відносять до:
 - а) ріллі;
 - б) багаторічних насаджень;
 - в) перелогів;
 - г) сінокосів;
 - д) пасовищ;
 - е) лісових площ;
 - ж) деревно-чагарникових насаджень ?
2. Які сінокоси називають:
 - а) заливними;
 - б) суходільними;
 - в) заболоченими?
3. На які групи ділять сінокоси за господарським станом?
4. Які пасовища називають:
 - а) суходільними;
 - б) заболоченими?
5. На які групи ділять пасовища за господарським станом?
6. Які землі відносять до лісових?
7. Що таке.....
 - а) галявини
 - б) зруби
 - в) згарища і загиблі лісові насадження
 - г) незалісенні лісосіки

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 19

- е) прогаліни
- ф) пустощі
- 8. Які ліси відносять до I групи?
- 9. Які ліси відносять до II групи?
- 10. Які землі виділяють у структурі забудовних земель?
- 11. Що таке..
 - а) болото
 - б) низине болото
 - с) верхове болото
- 12. До категорії “води” віднесені землі, які зайняті?

Практична робота №4 Порядок проведення інвентаризації земель

1. Цей Порядок визначає вимоги щодо проведення інвентаризації земель під час здійснення землеустрою та складання за її результатами технічної документації із землеустрою щодо проведення інвентаризації земель (далі - технічна документація).

2. Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення Державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

3. Державна інвентаризація земель проводиться шляхом формування земельних ділянок незалежно від форми власності, визначення їх угідь та у разі потреби віднесення таких земельних ділянок до певних категорій для інформаційного наповнення Державного земельного кадастру.

4. Інвентаризація земель проводиться з урахуванням принципів плановості, достовірності та повноти даних, послідовності і стандартності процедур, доступності використання інформаційної бази, узагальнення даних з додержанням єдиних засад та технології їх оброблення.

5. Об'єктами інвентаризації земель є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, масив земель сільськогосподарського призначення, окремі земельні ділянки.

6. Інвентаризація земель проводиться в межах адміністративно-територіальних одиниць, територій, межі яких визначені проектами формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад, масивів земель сільськогосподарського призначення, окремих земельних ділянок. Під час проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення здійснюються заходи, визначені статтею 35 Закону України “Про землеустрій”.

7. Вихідними даними для проведення інвентаризації земель є:

- ✓ матеріали з Державного фонду документації із землеустрою;
 - ✓ відомості з Державного земельного кадастру в паперовій та електронній (цифровій) формі, у тому числі Поземельної книги; книги записів реєстрації державних актів на право власності на землю та на право постійного користування землею, договорів оренди землі; електронних документів, що містять відомості про результати робіт із землеустрою;
 - ✓ містобудівна документація, затверджена в установленому законодавством порядку;
 - ✓ планово-картографічні матеріали, в тому числі ортофотоплани, складені за результатами виконання робіт відповідно до Угоди про позику (Проект “Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру”) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 17 жовтня 2003 р.,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 93 / 20</i>

✓ ратифікованої Законом України від 15 червня 2004 р. № 1776-IV;
відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 21

✓ копії документів, які посвідчують речові права на земельну ділянку або підтверджують сплату земельного податку.

Під час проведення інвентаризації земель можуть використовуватися матеріали дистанційного зондування землі, лісовпорядкування, проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі.

8. Підставою для проведення інвентаризації земель є рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органу місцевого самоврядування щодо виконання відповідних робіт, договори, укладені між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками технічної документації (далі - виконавці), судові рішення.

Підставою для проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення є:

✓ для земель державної власності - рішення органу виконавчої влади, уповноваженого здійснювати розпорядження земельною ділянкою;

✓ в інших випадках - рішення сільської, селищної, міської ради, на території якої розташований масив.

Проведення державної інвентаризації земель забезпечує Держгеокадастр або його територіальний орган шляхом прийняття наказу про проведення державної інвентаризації земель.

9. Замовниками технічної документації (далі - замовники) можуть бути органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим чи органи місцевого самоврядування, землевласники і землекористувачі.

10. Виконавцями є:

✓ юридичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює за основним місцем роботи не менше двох сертифікованих інженерів-землевпорядників, які є відповідальними за якість робіт із землеустрою;

✓ фізичні особи - підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землевпорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.

11. Для проведення інвентаризації земель замовник укладає з виконавцем договір про розроблення технічної документації. Строк складення технічної документації не повинен перевищувати шести місяців з моменту укладення договору.

12. Роботи з інвентаризації земель включають обстежувальні, топографо-геодезичні та проектно-вишукувальні роботи, складення і оформлення технічної документації в паперовій та електронній (цифровій) формі.

13. Обстежувальні роботи включають збір та аналіз виконавцем вихідних даних для проведення інвентаризації земель, складення робочого інвентаризаційного плану. Робочий інвентаризаційний план складається у разі, коли об'єктами інвентаризації є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, масив земель сільськогосподарського призначення. Робочий інвентаризаційний план не складається у разі інвентаризації окремої земельної ділянки (окремих земельних ділянок).

14. Робочий інвентаризаційний план складається на основі чергового кадастрового плану або інших планово-картографічних матеріалів у межах міст та селищ у масштабі не менш як 1:5000, у межах сіл та масивів земель сільськогосподарського призначення у масштабі не менш як 1:2000, у межах територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад, у масштабі не менш як 1:10000, у межах районів у масштабі 1:25000 із зазначенням меж:

✓ об'єкта інвентаризації;

✓ адміністративно-територіальних одиниць, які ввійшли до складу об'єкта

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 22

інвентаризації;

- ✓ територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад;
- ✓ земель незалежно від форми власності;
- ✓ земельних ділянок, які внесено до Державного земельного кадастру;
- ✓ обмежень у використанні земельних ділянок;
- ✓ обтяжень прав на земельні ділянки;
- ✓ угідь.

15. Межі земельних ділянок, які внесено до Державного земельного кадастру, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь зазначаються на робочому інвентаризаційному плані у масштабі не менш як 1:10000.

16. У разі відсутності відомостей у Державному земельному кадастрі виконавець за координатами поворотних точок, зазначених у проекті землеустрою щодо відведення земельних ділянок, технічній документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) або іншій документації із землеустрою, за якою здійснювалося формування земельних ділянок, визначає межі таких ділянок, угідь, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та зазначає їх на робочому інвентаризаційному плані.

17. Топографо-геодезичні роботи виконуються в єдиній державній системі координат з метою визначення або уточнення меж земельних ділянок, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь, які потребують уточнення або за якими неможливо визначити такі межі під час виконання обстежувальних робіт.

18. Під час виконання топографо-геодезичних робіт також здійснюється обстеження земельних ділянок щодо наявності та/або відсутності електромереж напругою 0,4 кВ і більше, магістральних трубопроводів та інших об'єктів, навколо яких встановлюється обмежене використання земельних ділянок.

19. Середньоквадратична похибка визначення координат поворотних точок меж земельних ділянок відносно найближчих пунктів державної геодезичної мережі, геодезичних мереж згущення, міських геодезичних мереж не повинна перевищувати:

- ✓ у м. Києві, м. Севастополі та містах обласного підпорядкування - 0,1 метра;
- ✓ в інших містах та селищах - 0,2 метра;
- ✓ у селах - 0,3 метра;
- ✓ за межами населених пунктів - 0,5 метра.

Граничні розходження не повинні перевищувати подвійних значень допустимих середньоквадратичних похибок та їх кількість не повинна бути більш як 10 відсотків загальної кількості контрольних вимірів.

20. Під час проведення інвентаризації земель площа земельної ділянки зазначається до 1 кв. метра з урахуванням граничної похибки масштабу плану в разі, коли координати поворотної точки межі визначаються з точністю до 0,01 метра.

21. Проектно-вишукувальні роботи передбачають оброблення даних, отриманих у результаті виконання топографо-геодезичних робіт.

22. Під час виконання проектно-вишукувальних робіт на робочому інвентаризаційному плані зазначаються межі земельних ділянок, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь, отримані за результатами виконання топографо-геодезичних робіт, складаються поконтурні відомості з експлікацією, в яких зазначаються номери контурів, площа земельних ділянок, їх кадастрові номери (у разі наявності), площа угідь, що фактично використовуються на момент проведення інвентаризації, площа обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки, а також зведений інвентаризаційний план у масштабі згідно з вимогами пункту 14 цього Порядку.

Зведений інвентаризаційний план складається з дотриманням умовних позначень. Межі охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон, зон особливого режиму використання земель, водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, пляжних зон, територій та об'єктів екомережі та інших обмежень у використанні земель позначаються штрих-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 23

пунктирною чорною лінією.

Зведений інвентаризаційний план складається у разі, коли об'єктами інвентаризації є територія України, територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин, масив земель сільськогосподарського призначення. Зведений інвентаризаційний план не складається у разі інвентаризації окремої земельної ділянки (окремих земельних ділянок).

23. Окремо складаються переліки земельних ділянок (земель):

- ✓ наданих у власність (користування) з присвоєнням кадастрових номерів;
- ✓ наданих у власність (користування) без присвоєння кадастрових номерів;
- ✓ не наданих у власність та користування у розрізі угідь;
- ✓ що використовуються без документів, які посвідчують речові права на них;
- ✓ що використовуються не за цільовим призначенням;
- ✓ нерозподілених, невитребуваних земельних часток (паїв);
- ✓ відумерлої спадщини.

Зазначені переліки узагальнюються у порівняльній таблиці із зазначенням у разі наявності розбіжностей, відповідно до якої готуються пропозиції щодо узгодження даних, отриманих за результатами проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, що посвідчують право на земельну ділянку, та Державному земельному кадастрі.

24. На зведеному інвентаризаційному плані зазначаються межі:

- ✓ об'єкта інвентаризації;
 - ✓ адміністративно-територіальних одиниць, які ввійшли до складу об'єкта інвентаризації;
 - ✓ територій, визначених проектами формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад;
- ✓ земельних ділянок, наданих у власність (користування);
- ✓ земель і земельних ділянок, не наданих у власність (користування);
 - ✓ земельних ділянок, що використовуються без документів, які посвідчують речові права на них, або не за цільовим призначенням;
- ✓ обмежень у використанні земельних ділянок;
- ✓ обтяжень прав на земельні ділянки;
- ✓ нерозподілених земельних ділянок, невитребуваних земельних часток (паїв);
- ✓ земельних ділянок (земель) відумерлої спадщини;
- ✓ угідь;
 - ✓ водних об'єктів і гідротехнічних споруд, дорожньої мережі, електромереж напругою 0,4 кВ і більше, продуктопроводів та інших об'єктів, навколо яких встановлюється обмежене використання земельних ділянок;
- ✓ зрошуваних та осушуваних земель.

25. На зведеному інвентаризаційному плані чорним кольором зазначаються межі земельних ділянок згідно з документами, що посвідчують речові права на земельну ділянку, і Державним земельним кадастром; червоним кольором - межі земельних ділянок за результатами проведення інвентаризації земель.

26. За результатами проведення інвентаризації земель виконавцями розробляється технічна документація відповідно до статті 57 Закону України «Про землеустрій».

27. Технічна документація погоджується та затверджується в порядку, встановленому статтею 186 Земельного кодексу України.

28. Виконавці подають копії матеріалів, отриманих за результатами проведення інвентаризації земель, до місцевого фонду документації із землеустрою в паперовій та електронній (цифровій) формі.

29. Відомості, отримані за результатами інвентаризації земель, вносяться до Державного земельного кадастру відповідно до Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 (Офіційний вісник України, 2012 р., № 89, ст. 3598).

Завдання 1. Чи правильне судження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	
1	Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель	Так Ні
2	Інвентаризація земель проводиться з недотриманням принципів плановості, достовірності та повноти даних, послідовності і стандартності процедур, доступності використання інформаційної бази, узагальнення даних з додержанням єдиних засад та технології їх оброблення	Так Ні
3	Під час проведення інвентаризації земель можуть використовуватися матеріали дистанційного зондування землі, лісовпорядкування, проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі.	Так Ні
4	Підставою для проведення інвентаризації земель є рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органу місцевого самоврядування щодо виконання відповідних робіт, договори, укладені між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками технічної документації (далі - виконавці), судові рішення	Так Ні
5	Строк складення технічної документації не повинен перевищувати вісьми місяців з моменту укладення договору.	Так Ні
6	Топографо-геодезичні роботи виконуються в єдиній державній системі координат з метою визначення або уточнення меж земельних ділянок, обмежень у їх використанні, обтяжень прав на земельні ділянки та угідь, які потребують уточнення або за якими неможливо визначити такі межі під час виконання обстежувальних робіт	Так Ні
7	Проектно-вишукувальні роботи передбачають оброблення даних, отриманих у результаті виконання топографо-геодезичних робіт	Так Ні
8	Зведений інвентаризаційний план складається у разі інвентаризації окремої земельної ділянки (окремих земельних ділянок)	Так Ні
9	На зведеному інвентаризаційному плані червоним кольором зазначаються межі земельних ділянок згідно з документами, що посвідчують речові права на земельну ділянку, і Державним земельним кадастром	Так Ні
10	На зведеному інвентаризаційному плані чорним кольором - межі земельних ділянок за результатами проведення інвентаризації земель.	Так Ні

Завдання 2. Дати відповідь на запитання

1	Об'єктами інвентаризації земель є	А) територія України Б) територія адміністративно-територіальних одиниць або їх частин В) масив земель сільськогосподарського призначення Г) окремі земельні ділянки Д) всі відповіді вірні
---	-----------------------------------	---

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
Екземпляр № 1		Арк 93 / 25
2	Вихідними даними для проведення інвентаризації земель є	А) матеріали з Державного фонду документації із землеустрою Б) відомості з Державного земельного кадастру в паперовій та електронній (цифровій) формі В) містобудівна документація, затверджена в установленому законодавством порядку Г) планово-картографічні матеріали Д) всі відповіді вірні
3	Роботи з інвентаризації земель включають	А) обстежувальні роботи Б) топографо-геодезичні роботи В) проектно-вишукувальні роботи Г) складення і оформлення технічної документації в паперовій та електронній (цифровій) формі Д) всі відповіді вірні
4	Робочий інвентаризаційний план складається на основі чергового кадастрового плану або інших планово-картографічних матеріалів у межах міст та селищ у масштабі не менш як	А) 1:5000 Б) 1:2000 В) 1:10000 Г) 1:25000 Д) 1:30000
5	Робочий інвентаризаційний план складається на основі чергового кадастрового плану або інших планово-картографічних матеріалів у сіл та масивів земель сільськогосподарського призначення у масштабі не менш як	А) 1:5000 Б) 1:2000 В) 1:10000 Г) 1:25000 Д) 1:30000
6	Робочий інвентаризаційний план складається на основі чергового кадастрового плану або інших планово-картографічних матеріалів у межах територій, визначених проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад, у масштабі не менш як	А) 1:5000 Б) 1:2000 В) 1:10000 Г) 1:25000 Д) 1:30000
7	Окремо складаються переліки земельних ділянок (земель):	А) наданих у власність (користування) з присвоєнням кадастрових номерів; Б) наданих у власність (користування)
		без присвоєння кадастрових номерів; В) не наданих у власність та користування у розрізі угідь Г) що використовуються не за цільовим призначенням Д) всі відповіді вірні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1		Арк 93 / 26
8	На зведеному інвентаризаційному плані зазначаються межі	А) об'єкта інвентаризації Б) територій, визначених проектами формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад В) земель і земельних ділянок, не наданих у власність (користування) Г) обтяжень прав на земельні ділянки Д) всі відповіді вірні	
9	Межі охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон, зон особливого режиму використання земель, водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, пляжних зон, територій та об'єктів екомережі та інших обмежень у використанні земель позначаються	А) штрих-пунктирною зеленою лінією Б) штрих-пунктирною жовтою лінією В) штрих-пунктирною синьою лінією Г) штрих-пунктирною червоною лінією Д) штрих-пунктирною чорною лінією	
10	Проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення Державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування	А) інвентаризація земель Б) облік земель В) реєстрація земель Г) характеристика земель Д) всі відповіді вірні	

Практична робота 5

Викреслювання умовних знаків для планів землекористувань

Теоретичні відомості

Умовні знаки, які використовують у землеустрої, можна поділити на такі групи:

- населені пункти і виробничі підрозділи;
- сільськогосподарські угіддя;
- багаторічні насадження і рослинність;
- дороги, гідрографія, гідротехнічні споруди, мікроформи рельєфу, границі.

Зображення населеного пункту показано на рис. 1.1. Контури населеного пункту заштриховують лініями товщиною 0.2 мм через 2 мм під кутом 45° до східної сторони рамки. У центрі заштрихованого контура викреслюють умовний знак колективного господарства. Справа від нього рубленим напівжирним шрифтом висотою 2.5 мм підписують назву населеного пункту.

Умовні позначення сільськогосподарських угідь, багаторічних насаджень і рослинності показані на рис. 1.1, 1.2 і 1.3. Контури угідь показують точковим пунктиром. Площу ріллі (рис.1.1) спеціально не заштриховують. Межі ріллі показують точковим пунктиром.

Для ріллі використовують спеціальні умовні знаки, які ділять ріллю за ознаками вологості, наявності зрошувальної чи осушувальної системи, вітрової або водної ерозій, ступеня засоленості і т.д. Ці умовні знаки розміщують з розрахунку один знак на площі 25-30 см на плані.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 27

При витягнутості контура або його складній конфігурації відповідний знак ставлять незалежно від площі контура в кількох місцях. Умовні знаки вітрової і водної ерозії повинні показувати не тільки наявність, але і напрям процесу ерозії на даній ділянці ріллі. Умовний знак перелогів показано на рис. 1.1. Він має форму прямого кута з вершиною на південь. Знак належить до групи системних умовних знаків і розставляється на площі контура в строго визначеному порядку з віддаллю між суміжними знаками 8 мм. Якісний стан перелогів показують аналогічно ріллі.

Розрізняють сінокіс суходільний, заливний і заболочений. Крім того, відповідними знаками показують покращені, закорчовані, купинисті та інші види сінокошу. Знак, що показує сінокіс, розміщують на площі контура в шаховому порядку на вершинах квадратів зі сторонами 8 мм. При наявності вузьких і звилстих контурів допускається розстановка заповнюючих знаків без дотримання шахового порядку і встановлених інтервалів між ними.

При викреслюванні умовних знаків сінокошу заливного і сінокошу заболоченого з купинами враховують таке:

- знаки заливного і заболоченого сінокошів викреслюють синім (зеленим) кольором горизонтальними штрихами встановлених розмірів;
- умовні знаки купин і заливного сінокошу розміщують у шаховому порядку.

Сінокоси позначають умовними знаками у вигляді двох паралельних вертикальних штрихів висотою 1мм.

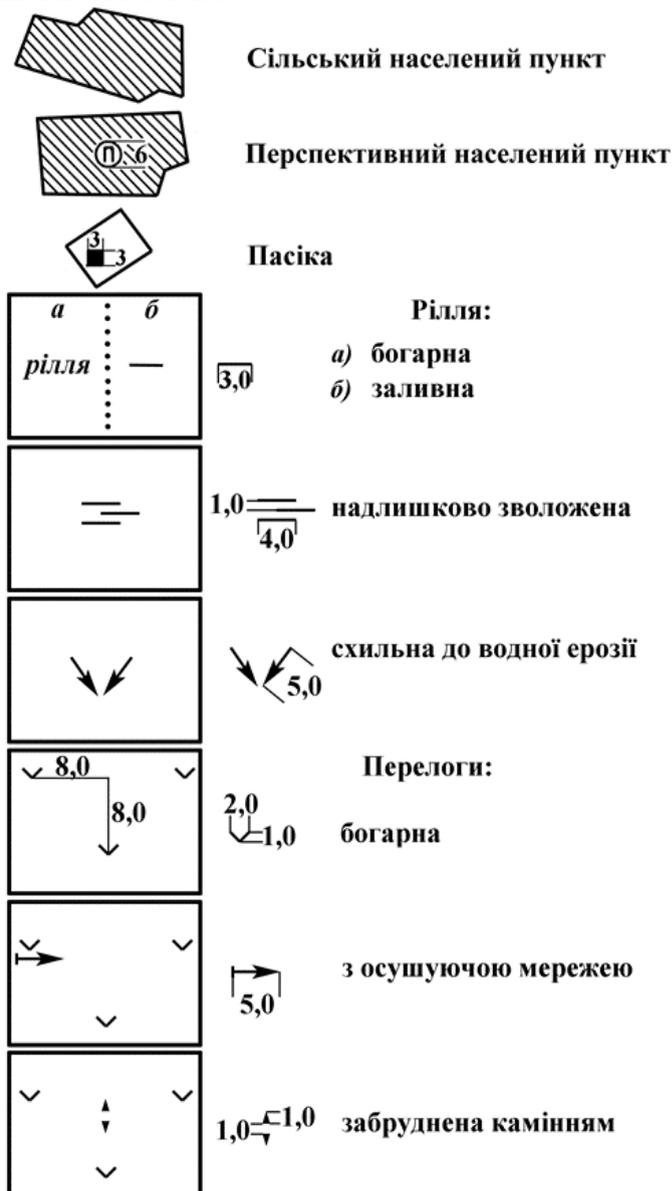

Рисунок 1.1 - Умовні знаки для землевпорядних планів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 28

Пасовище позначають штриховим умовним знаком у вигляді прямого кута з вершиною на північ (рис. 1.1). Спеціальними знаками показують додаткові характеристики угідь, наприклад: покращені, багаторічні, купинисті, збиті, заліснені. Правила розстановки знаків аналогічні як і для зображення перелогів.

Рисунок 1.2 - Умовні знаки для землевпорядних планів

Багаторічні насадження (рис. 1.3) викреслюють умовними знаками у вигляді кругів або точок різного діаметру (за виключенням винограднику). Знаки відносять до групи системних знаків. Їх розставляють або в кожній вершині попередньо побудованої сітки квадратів (ягідник, фруктовий сад), або в шаховому порядку (цитрусовий сад, виноградник). При побудові допоміжної сітки для розміщення умовних знаків фруктового саду і ягідника її викреслюють паралельно найбільшій стороні ділянки. При неправильній або сильно звивистій формі ділянки знаки розміщують паралельно південній рамці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 29

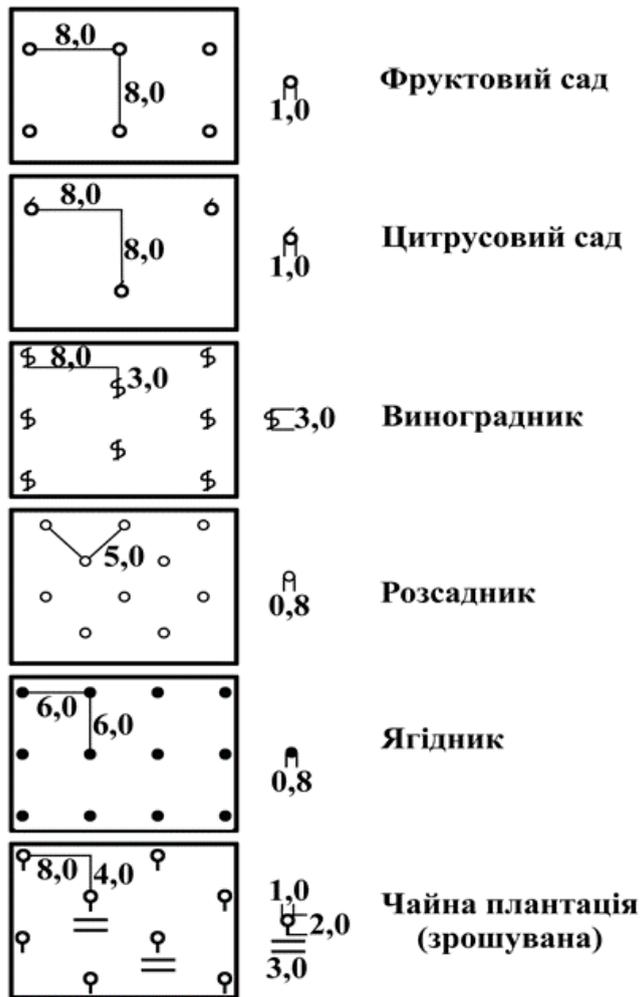

Рисунок 1.3 - Умовні знаки для землевпорядних планів

Знаки кущів (рис. 1.4) викреслюють у вигляді центрального круга діаметром 0,6 мм, біля якого під кутом 120° розміщують пари точок діаметром 0,4 мм і 0,2 мм, відповідно.

Ліс хвойний, листяний, змішаний, ґрунтозахисний і т.д. (рис.1.4) показують кругами діаметром 1,1 мм. Знаки розставляють приблизно в шаховому порядку, витримуючи віддалі між знаками 10-15 мм. У центрі контура викреслюють умовний знак, якій відповідає породі лісу.

Умовний знак рідкого лісу викреслюють також у вигляді кругів діаметром 1,1 мм і доповнюють його знизу горизонтальною лінією.

Штрихові знаки вирубаного і горілого лісу розміщують приблизно у шаховому порядку рівномірно на всьому контурі.

При викреслюванні умовних знаків сінокоосу заливного і сінокоосу заболоченого з купинами враховують таке:

- знаки заливного і заболоченого сінокоосів викреслюють синім (зеленим) кольором горизонтальними штрихами встановлених розмірів;
- умовні знаки купин і заливного сінокоосу розміщують у шаховому порядку.

Болота в землеустрої, незалежно від ступеня їх прохідності, викреслюють одним знаком у вигляді горизонтальних штрихів довільної довжини. Знак викреслюють синім або зеленим кольором з віддаллю між паралельними лініями 1мм.

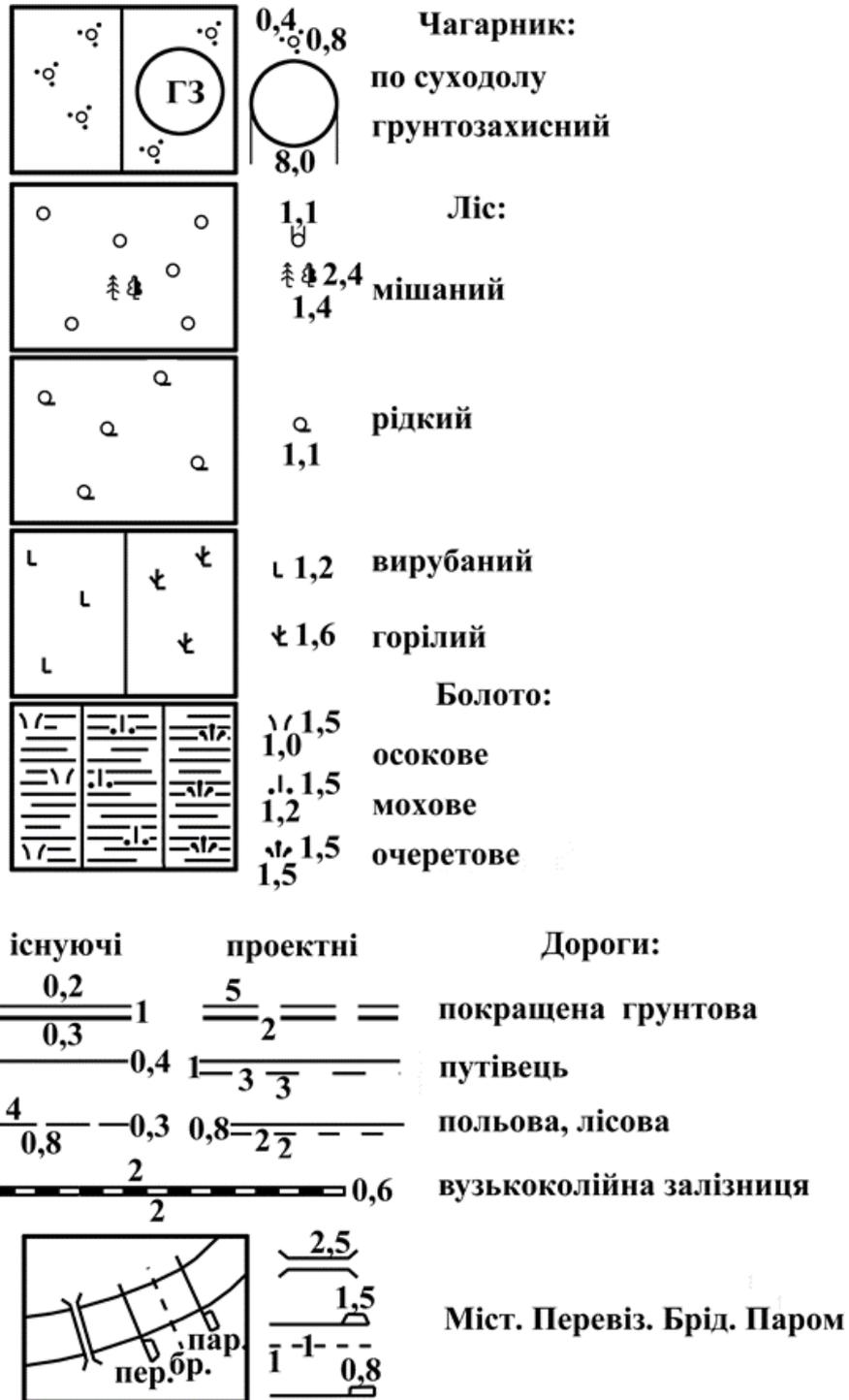

Рисунок 1.4 - Умовні знаки для землевпорядних планів

Порядок виконання роботи

1 На листі формату А4 викреслюють рамку з рядами прямокутників (розміри прямокутника 2 см х 3 см)

2 У кожному прямокутнику викреслюють один вид умовних знаків, а саме: 1) населений пункт; 2) різні види сінокосів; 3) різні види пасовищ; 4) різні види ріллі; 5) різні види перелогів; 6) багаторічних насаджень; 7) різні види лісових площ; 8) болота; 9) дороги.

Контрольні запитання

1. На які групи можна поділити умовні знаки, що використовують у землеустрої ?
2. Якими умовними знаками у землеустрої показують:
а) населений пункт;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 31

- б) пасіку;
- в) богарну ріллю; г) заливну ріллю;
- д) перезволожену ріллю;
- е) рілля, що піддається водній ерозії; є) богарні перелоги;
- ж) перелоги з осушувальною системою; з) перелоги, засмічені камінням;
- и) суходільний сінокіс;
- і) заливний сінокіс;
- к) заболочений з купинами сінокіс; л) суходільне пасовище;
- м) заболочене пасовище; н) сезонне пасовище;
- о) фруктовий сад; п) виноградник;
- р) плодовий розсадник; с) кущі на суходолі;
- т) кущі ґрунтозахисні; у) змішаний ліс;
- ф) рідкий ліс;
- х) вирубаний ліс; ч) горілий ліс;
- ш) болото осикове; щ) мохове болото.

Практична робота № 6

Передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

15 жовтня Президент України Володимир Зеленський підписав Указ №449/2020 про передачу земель сільськогосподарського призначення з державної до комунальної власності. А 16 листопада Кабінет Міністрів України ухвалив постанову №1113 «Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин», яка запускає механізм повноцінної передачі з державної у комунальну власність земель сільськогосподарського призначення всім без виключення територіальним громадам.

Загальний порядок передачі земель з державної у комунальну власність визначено статтею 117 Земельного кодексу України. Передача земельних ділянок державної власності у комунальну власність здійснюється за рішеннями відповідних органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування, які здійснюють розпорядження землями відповідно до повноважень, визначених цим Кодексом. *Такими суб'єктами є:*

- ✓ Держгеокадастр відповідно до частини четвертої статті статі 122 Земельного кодексу України та постанови КМУ від 14 січня 2015 р. № 15 «Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру»

- ✓ міські, селищні, сільські ради, що представляють територіальні громади, відповідно до частини першої статті 12 Земельного кодексу України.

Відповідно до статті 117 Земельного кодексу України у рішенні органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про передачу земельної ділянки у комунальну власність зазначаються:

- ✓ кадастровий номер земельної ділянки;
- ✓ її місце розташування;
- ✓ площа;
- ✓ цільове призначення;
- ✓ відомості про обтяження речових прав на земельну ділянку;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 32

✓ обмеження у її використанні.

На підставі рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування про передачу земельної ділянки у комунальну власність складається акт приймання-передачі такої земельної ділянки.

Рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування про передачу земельної ділянки у комунальну власність разом з актом приймання-передачі такої земельної ділянки є підставою для державної реєстрації права власності територіальної громади на неї.

Формування земельних ділянок здійснюється, зокрема, шляхом інвентаризації земель державної власності.

Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

З метою проведення інвентаризації земель розробляється спеціальний вид документації: технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель. Вимоги до такої документації встановлюються статтею 57 Закону України «Про землеустрій». У разі якщо інвентаризація земель проводиться щодо земель державної чи комунальної власності, то така документація розробляється на замовлення землекористувача, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про інвентаризацію земель. У випадку інвентаризації земель сільськогосподарського призначення державної власності така документація може бути розроблена на замовлення Держгеокадастру.

Варто зазначити, що технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель ще й погоджується територіальним органом Держгеокадастру. *Об'єктами інвентаризації земель в нашому випадку можуть бути*

✓ територія територіальної громади;

✓ частина території територіальної громади (землі сільськогосподарського призначення, окремі масиви, урощича тощо);

✓ окремі земельні ділянки

Інвентаризація земель проводиться в межах території відповідної територіальної громади, землеволодінь або землекористувань і територій, межі яких визначені проектами формування території і встановлення меж сільських, селищних рад. Вихідними даними для проведення інвентаризації земель є:

✓ матеріали з Державного фонду документації із землеустрою;

✓ відомості з Державного земельного кадастру в паперовій та електронній формі, у тому числі Поземельної книги; книги записів реєстрації державних актів на право власності на землю та на право постійного користування землею, договорів оренди землі; файлів обміну даними про результати робіт із землеустрою;

✓ містобудівна документація, затверджена в установленому законодавством порядку;

✓ планово-картографічні матеріали, в тому числі ортофотоплани, складені за результатами виконання робіт відповідно до Угоди про позику (Проект “Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру”) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку;

✓ відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обмежень;

✓ копії документів, що посвідчують право на земельну ділянку або підтверджують сплату земельного податку;

✓ матеріали, підготовлені за результатами обстеження земельних ділянок щодо їх якісного стану.

Під час проведення інвентаризації земель використовуються матеріали аерофотозйомки, лісовпорядкування, проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 33

схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі.

Відомості, отримані в результаті інвентаризації земель, підлягають внесенню до Державного земельного кадастру відповідно до Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051.

Відповідно до норм Закону України «Про Державний земельний кадастр» на підставі технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель до Державного земельного кадастру вносяться відомості:

- ✓ про межі земельної ділянки;
- ✓ про цільове призначення земельних ділянок;
- ✓ про угіддя земельної ділянки.

Алгоритм передачі земель сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність територіальних громад.

Передачу земельних ділянок сільськогосподарського призначення можна здійснювати одним із варіантів:

1. після проведення інвентаризації земель в межах території всієї територіальної громади або адміністративно-територіальної одиниці (Варіант I). Такий варіант дозволить провести інвентаризацію одночасно всієї території, але є довготривалим та дороговартісним;
2. поетапно, шляхом проведення інвентаризації земель територіальної громади по частинам (Варіант II). Такий варіант є більш гнучким та дозволить в короткі строки отримати вже земельні ділянки у комунальну власність.

Алгоритм передачі земель за Варіантом I

1. Держгеокадастр розробляє відповідну документацію із землеустрою щодо інвентаризації земель частити території сільської, селищної, міської ради.
2. Держгеокадастр приймає наказ про передачу земельних ділянок сільськогосподарського призначення з державної до комунальної власності (Додаток 3).
3. ОМС та Держгеокадастр підписують акт приймання передачі земельних ділянок (Додаток 5).
4. ОМС реєструє право власності територіальної громади на такі земельні ділянки в реєстрі речових прав на нерухоме майно.
5. ОМС інформує землекористувача про перехід права власності від держави до ОМС.

Алгоритм передачі земель за варіантом II*

Передачу земельних ділянок за Варіантом II варто розділити на такі етапи:

ЕТАП А. Сформовані земельні ділянки, які зареєстровані у Державному земельному кадастрі, зокрема на які укладені договори оренди, орендодавцем яких є Держгеокадастр, а також земельні ділянки, які були проінвентаризовані раніше. *Такі ділянки можуть бути передані без розробки документації із землеустрою щодо інвентаризації земель за таким алгоритмом.*

1. ОМС звертається до Держгеокадастру із клопотанням передати в першу чергу, до проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну, земельних ділянок, які є вже сформовані та/або зареєстровані в ДЗК (зокрема, це можуть бути ділянки які передані у оренду Держгеокадастром, були раніше проінвентаризовані) (Додаток № 1).
2. Держгеокадастр приймає наказ про передачу земельних ділянок сільськогосподарського призначення з державної до комунальної власності (додаток 3).
3. Після прийняття відповідного наказу Держгеокадастром ОМС приймає рішення про прийняття таких земель у комунальну власність (додаток 4).
4. ОМС та Держгеокадастр підписують акт приймання передачі земельних ділянок (додаток).
5. ОМС реєструє право власності територіальної громади на такі земельні ділянки в реєстрі речових прав на нерухоме майно.
6. ОМС інформує землекористувача про перехід права власності від держави до ОМС.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 34

ЕТАП Б. Землі сільськогосподарського призначення державної власності, які не надані у власність і у користування. *Такі землі можуть бути передані у комунальну власність лише після формування їх у земельні ділянки на підставі технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель.*

1. ОМС визначає пріоритетні масиви земель, які можуть бути передані у комунальну власність. Наприклад, першочерговими можуть бути земельні ділянки, які використовуються для випасання худоби, або потенційні землі, які можуть бути відведені для розвитку території, залучення інвесторів.

2. ОМС приймає рішення про ініціювання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну. У рішенні зазначаються пріоритетні масиви як реалізація першого етапу передачі земель.

3. Держгеокадастр розробляє відповідну документацію із землеустрою щодо інвентаризації земель частини території сільської, селищної, міської ради.

4. Держгеокадастр приймає наказ про передачу земельних ділянок сільськогосподарського призначення з державної до комунальної власності (додаток 3).

5. Після прийняття відповідного наказу Держгеокадастром ОМС приймає рішення про прийняття таких земель у комунальну власність (додаток 4).

6. ОМС та Держгеокадастр підписують акт приймання передачі земельних ділянок (додаток 5)

7. ОМС інформує землекористувача про перехід права власності від держави до ОМС.

ЕТАП В. Земельні ділянки, які перебувають у користуванні фізичних та юридичних осіб, але не зареєстровані у Державному земельному кадастрі. *Алгоритм дій аналогічний до етапу Б. Однак тут важливо спільно з відповідним територіальними органами Держгеокадастру в повній мірі:*

✓ провести інвентаризацію документів, що були видані до 2013 року, та посвідчують право користування на земельні ділянки (рішення рад про надання земельних ділянок, договори оренди, державні акти на право постійного користування тощо);

✓ провести інвентаризацію державних актів на право власності на земельні ділянки, які були видані до 2013 року. Це важливо з точки зору не допущення накладання ділянок приватної власності та проінвентаризовані земельні ділянки, які помилково можуть бути віднесені до державної власності.

✓ встановити фактичне місцезнаходження таких ділянок.

Особливості окремих етапів алгоритму передачі земель зміна власника земельної ділянка у договорах оренди (етап А варіанту II)

Відповідно до статті 148-1 Земельного кодексу України до особи, яка набула право власності на земельну ділянку, що перебуває у користуванні іншої особи, з моменту переходу права власності на земельну ділянку переходять права та обов'язки попереднього власника земельної ділянки за чинними договорами оренди, суперфіцію, емфітевзису, земельного сервітуту щодо такої земельної ділянки.

Особа, яка набула право власності на земельну ділянку, протягом одного місяця з дня набуття права власності на неї зобов'язана повідомити про це її користувачів із зазначенням:

✓ кадастрового номера (за наявності), місця розташування та площі земельної ділянки;

✓ найменування (для юридичних осіб), прізвища, ім'я, по батькові (для фізичних осіб) нового власника;

✓ місця проживання (знаходження) нового власника, його поштової адреси;

✓ платіжних реквізитів (у разі, якщо законом або договором передбачена плата за користування земельною ділянкою у грошовій формі).

Повідомлення надсилається користувачу земельної ділянки рекомендованим листом з повідомленням про вручення або вручається йому особисто під розписку.

Повідомлення про перехід права власності від держави до територіальної громади або навпаки підлягає опублікуванню у друкованих засобах масової інформації місцевої сфери

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 35

розповсюдження із зазначенням кадастрового номера, місця розташування та площі земельної ділянки.

Зміни до договору оренди, суперфіцію, емфітевзису, земельного сервітуту чи застави із зазначенням нового власника земельної ділянки вносяться за згодою сторін.

Завдання

1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом лабораторної роботи та бути готовим дати усну відповідь на запитання, що стосуються передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність.

2. Обрати один з алгоритмів передачі земель сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність територіальних громад та підготувати відповідний пакет документів.

Практична робота № 7

Методика нормативної грошової оцінки земельних ділянок

Об'єктом нормативної грошової оцінки є земельні ділянки та землі усіх категорій та форм власності в межах юрисдикції сільської, селищної, міської ради або території об'єднаної територіальної громади (або їх частини).

Межі сіл, селищ, міст, а також межі юрисдикції сільської, селищної, міської ради приймаються на підставі проектів формування території і встановлення меж сільських, селищних рад або інших матеріалів, за якими, відповідно до законодавства, яке діяло на момент їх затвердження, здійснювалося встановлення (зміна) їх меж. У разі відсутності таких матеріалів і до моменту внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі сіл, селищ, міст, відомостями про такі межі, а також межі юрисдикції сільських, селищних, міських рад, вважаються дані, що збігаються з межами, відображеними на індексних кадастрових картах (планах) сіл, селищ, міст, районів за даними Державного земельного кадастру, а межі об'єднаної територіальної громади визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися.

Нормативна грошова оцінка земельної ділянки (Цн) визначається за формулою: $C_n = P_d \times H_{rd} \times K_{m1}$

$\times K_{m2} \times K_{m3} \times K_{m4} \times K_{cp} \times K_{mc} \times K_{ni}$,

де P_d – площа земельної ділянки, квадратних метрів;

H_{rd} – норматив капіталізованого рентного доходу за одиницю площі згідно додатку 6;

K_{m1} – коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах зони впливу великих міст;

K_{m2} – коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів;

K_{m3} – коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах зон радіаційного

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 36

забруднення;

Км4 – коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки;

Кцп – коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки відповідно до даних Державного земельного кадастру;

Кмц – коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням;

Кні – добуток коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за період від затвердження нормативу капіталізованого рентного доходу до дати проведення оцінки.

Відомості про площу (Пд) та цільове призначення земельної ділянки приймаються за даними Державного земельного кадастру. У разі відсутності відомостей про земельну ділянку у Державному земельному кадастрі, площа та цільове призначення земельної ділянки приймаються за даними документації із землеустрою, на підставі якої здійснювалося формування цієї земельної ділянки, або документу, що посвідчує право власності (користування) земельною ділянкою. Чисельність населення населених пунктів та громад приймається відповідно до відомостей про кількість наявного населення за даними останнього за часом проведення Всеукраїнського перепису населення.

Норматив капіталізованого рентного доходу за одиницю площі (Нрд) приймається відповідно до категорії земельної ділянки за основним цільовим призначенням. Норматив капіталізованого рентного доходу (Нрд) для земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення, а також для земельних ділянок, які не віднесені до категорії земель за основним цільовим призначенням, приймається відповідно до додатку 6.

Норматив капіталізованого рентного доходу (Нрд) для земель сільськогосподарського призначення, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісгосподарського призначення та земель водного фонду приймається відповідно до додатку 7.

Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1), приймається відповідно до додатку 8. Для громад, що розташовані поза зонами впливу великих міст, коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1) застосовується із значенням 1,0.

Коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2), приймається для територій окремих населених пунктів відповідно до додатку 9. Для населених пунктів, що не зазначені у додатку 9, а також земельних ділянок за межами населених пунктів, коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2), застосовується із значенням 1,0.

Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах зон радіаційного забруднення (Км3), приймається відповідно до додатку 10. Території сільських, селищних, міських рад (в тому числі тих, де припинена діяльність місцевих рад) або об'єднаних територіальних громад, що входять до зони відчуження, зони безумовного (обов'язкового) відселення, зони гарантованого добровільного відселення та зони посиленого радіоекологічного контролю, визначаються відповідно до постанови Кабінету Міністрів Української РСР від 23 липня 1991 року № 106 «Про організацію виконання постанов Верховної Ради Української РСР про порядок введення в дію законів Української РСР «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Для громад, що не входять до зон радіаційного забруднення, коефіцієнт, який характеризує розташування громади в межах зон радіаційного забруднення (Км3), застосовується із значенням 1,0.

Коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), для земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення, а також для земельних ділянок, які не віднесені до категорії земель за основним цільовим призначенням, диференціюється за оціночними районами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 37

Вся територія, що перебуває в межах юрисдикції сільської, селищної, міської ради, або території об'єднаної територіальної громади поділяється на оціночні райони, що мають переважно однотипні функціонально-планувальні якості та обмежені природними (морське узбережжя, річки, канали, струмки, балки, рівчаки тощо), антропогенними (дороги, вулиці та провулки, сельбищні, шляхові споруди, лісосмуги, канали, історико-культурні, промислові, рекреаційні масиви тощо), адміністративними (межі територій сіл, селищ, міст, сільських, селищних, міських рад, об'єднаних територіальних громад) та іншими (межі кадастрових кварталів тощо) межами та рубежами.

Оціночні райони виділяються як замкнені полігони, межі яких не перетинаються. Межі оціночних районів не можуть перетинати межі сіл, селищ, міст, сільських, селищних, міських рад, об'єднаних територіальних громад. Підлягають виділенню у окремі оціночні райони: смуги відведення магістральної залізниці (за винятком вокзалів та привокзальних площ); смуги відведення магістральних нафто-, газо- та продуктопроводів; смуги відведення ліній електропередачі напругою 330 кВ і вище. Площа оціночного району не може перевищувати 1000 га.

Коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), диференціюється за оціночними районами, які встановлюються на основі економічної оцінки території, з урахуванням таких груп факторів:

- неоднорідність функціонально-планувальних якостей території; доступність до центру населеного пункту, місць концентрації трудової діяльності, центрів громадського обслуговування, масового відпочинку;
- рівень інженерного забезпечення та благоустрою території (наявність і можливість підключення об'єктів нерухомості до мереж водо-, електро-, газо-, теплопостачання та водовідведення);
- рівень розвитку сфери обслуговування населення (доступність основних закладів соціальної інфраструктури (школи, дитячі дошкільні заклади, лікарні, поліклінічні заклади, інші об'єкти соціальної інфраструктури);
- екологічна якість території (рівень забруднення повітря, ґрунтів, акустичне та електромагнітне забруднення, площа санітарно-захисних зон, а також площа зелених насаджень загального користування, водних акваторій і місць відпочинку);
- привабливість середовища (різноманітність місць докладання праці, наявність історико-культурних та природних пам'яток тощо).

Для кожної групи факторів оцінки встановлюється ваговий коефіцієнт, значення якого залежить від географічних та містобудівних особливостей території сільської, селищної, міської ради, або території об'єднаної територіальної громади, як об'єкту проведення оцінки. Сума вагових коефіцієнтів групи факторів оцінки дорівнює 1,0.

Для сільських, селищних, міських рад та об'єднаних територіальних громад із чисельністю населення менше 50 тис. осіб коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), може визначатися для кожного оціночного району за результатами бальної оцінки за критеріями економічної цінності, що наведені у додатку 11. Значення коефіцієнту, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), для оціночного району розраховується як відношення суми бальних оцінок цього оціночного району до середньої суми бальних оцінок оціночних районів громади.

Для оціночних районів, що сформовані в межах смуг відведення магістральної залізниці (за винятком вокзалів та привокзальних площ), смуг відведення магістральних нафто-, газо- та продуктопроводів, смуг відведення ліній електропередачі напругою 330 кВ і вище, коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), приймається рівним 1,0.

У разі, якщо розрахункове значення коефіцієнту, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), для оціночного району перевищує граничні максимальні значення, наведені у додатку 12, приймається відповідне граничне максимальне значення.

Розрахункове значення коефіцієнта, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), округляється до третього знаку після коми. Для земель

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 38

сільськогосподарського призначення, земель природнозаповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісгосподарського призначення та земель водного фонду коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), застосовується із значенням 1,0.

Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп), приймається відповідно до додатку 13. Для земельних ділянок, інформація про які не внесена до відомостей Державного земельного кадастру, коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп), застосовується із значенням 3,0. У разі якщо у відомостях Державного земельного кадастру відсутній код Класифікації видів цільового призначення земель для земельної ділянки, коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп), застосовується із значенням 3,0.

Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для сільськогосподарських угідь на землях сільськогосподарського призначення (рілля, перелogi, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища) визначається за формулою:

$$Кмц = Кпсгр \times Багр : Бпсгр,$$

де Кпсгр – коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району, для відповідного угіддя та приймається відповідно до додатку 14;

Багр – бал бонітету агропромислової групи ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району;

Бпсгр – середній бал бонітету ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району, що приймається відповідно до додатку 14.

У разі, якщо агропромислові групи ґрунтів сільськогосподарських угідь та/або їх бал бонітету на земельній ділянці сільськогосподарського призначення не визначено, коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для сільськогосподарських угідь на землях сільськогосподарського призначення застосовується із значенням коефіцієнту, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр), для відповідного сільськогосподарського угіддя та приймається відповідно до додатку 14.

Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для несільськогосподарських угідь на землях сільськогосподарського призначення застосовується із значенням коефіцієнту, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр), для несільськогосподарських угідь та приймається відповідно до додатку 14.

Схеми (карти) природно-сільськогосподарського районування земель та картограми розповсюдження агропромислових груп ґрунтів приймаються відповідно до затвердженої в установленому порядку технічної документації із загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, що була розроблена на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 року № 105 «Про проведення загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». Для сільськогосподарських угідь, на які відсутні картограми розповсюдження агропромислових груп ґрунтів, при потребі може здійснюватися визначення агропромислових груп ґрунтів шляхом проведення ґрунтових обстежень.

Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення, а також для земельних ділянок, які не віднесені до категорії земель за основним цільовим призначенням, приймається відповідно до додатків 15 та 16.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 39

Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель оздоровчого призначення та земель історико-культурного призначення приймається відповідно до додатку 17.

Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель лісогосподарського призначення визначається за формулою:

$$\text{Кмц} = \text{Клк} \times \text{Клс},$$

де Клк – коефіцієнт, який враховує категорію лісів, та приймається відповідно до додатку 18;

Клс – коефіцієнт, який враховує фактичну лісистість території, та приймається відповідно до додатку 19.

Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель водного фонду приймається для земельних ділянок із водними об'єктами загальнодержавного значення – 1,2, для інших земельних ділянок – 1,0.

У разі застосування відповідно до законодавства нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області, нормативна грошова оцінка одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області приймається згідно з додатком 15.

За результатами проведення нормативної грошової оцінки земельних ділянок складається технічна документація з нормативної грошової оцінки земельних ділянок. Датою нормативної грошової оцінки земельної ділянки є дата, вказана в технічній документації.

У разі відсутності технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок на земельну ділянку та до затвердження технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок в межах сільської, селищної, міської ради або об'єднаної територіальної громади, для визначення нормативної грошової оцінки окремої земельної ділянки за межами населених пунктів може складатися технічна документація з нормативної грошової оцінки земельної ділянки. Значення коефіцієнту, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4), у такій документації приймається рівним 1,0.

Технічна документація з нормативної грошової оцінки земельних ділянок включає:

- рішення про проведення нормативної грошової оцінки земельних ділянок;
 - завдання на виконання робіт; пояснювальну записку, що містить відомості про місце розташування громади, чисельність населення громади, її адміністративного центра та інших населених пунктів, обґрунтування оціночного зонування території громади та визначення коефіцієнту, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4);
 - відомості про величину нормативів капіталізованого рентного доходу; схему оціночних районів;
 - таблицю із зазначенням для кожного оціночного району коефіцієнту, який враховує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1), коефіцієнту, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2), коефіцієнту, який враховує розташування громади в межах зон радіаційного забруднення (Км3), коефіцієнту, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4);
 - схема природно-сільськогосподарських районів на територію громади; картограма агропромислових груп ґрунтів на територію громади; таблиця із зазначенням переліку агропромислових груп ґрунтів та їх балів бонітету за сільськогосподарськими угіддями;
 - таблиця із зазначенням коефіцієнтів, які враховують цільове призначення земельної ділянки (Кцп);
 - таблиця із зазначенням коефіцієнтів, які враховують особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц);
 - розрахунок добутку коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за період від затвердження нормативу капіталізованого рентного доходу до дати проведення оцінки (Кні).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 40

У разі визначення нормативної грошової оцінки окремої земельної ділянки за межами населених пунктів технічна документація з нормативної грошової оцінки земельної ділянки включає:

– завдання на виконання робіт;

– пояснювальну записку, що містить відомості про місце розташування громади, чисельність населення громади, її адміністративного центра та інших населених пунктів;

– відомості про величину нормативу капіталізованого рентного доходу;

– таблицю із зазначенням коефіцієнту, який враховує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1), коефіцієнту, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2), коефіцієнту, який враховує розташування громади в межах зон радіаційного забруднення (Км3), коефіцієнту, який характеризує зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4);

– відомості про приналежність земельної ділянки до природно-сільськогосподарського району (для земельних ділянок сільськогосподарського призначення);

– картограма агропромислових груп ґрунтів в межах земельної ділянки (для земельних ділянок сільськогосподарського призначення за наявності відомостей про агропромислові групи ґрунтів);

– таблиця із зазначенням переліку агропромислових груп ґрунтів та їх балів бонітету за сільськогосподарськими угіддями (для земельних ділянок сільськогосподарського призначення за наявності відомостей про агропромислові групи ґрунтів);

– відомості про величину коефіцієнта, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп); відомості про величину коефіцієнта, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц);

– розрахунок добутку коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за період від затвердження нормативу капіталізованого рентного доходу до дати проведення оцінки (Кн);

– розрахунок нормативної грошової оцінки земельної ділянки.

З метою внесення даних до Державного земельного кадастру про нормативну грошову оцінку земельних ділянок складається електронний документ відповідно до вимог Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 року № 1051.

Затвердження технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок в межах зони відчуження, а також зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, після припинення діяльності місцевих рад здійснюється центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення.

Дані про нормативну грошову оцінку окремої земельної ділянки оформлюються за заявою за формою згідно з додатком 20 як витяг із технічної документації про нормативну грошову оцінку земельної ділянки за формою. Витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається протягом трьох робочих днів з дати надходження відповідної заяви. У разі подання заяви в електронній формі витяг з технічної документації про нормативну грошову оцінку земельної ділянки або мотивована відмова у наданні такого витягу видаються в електронній формі технічними засобами телекомунікацій з накладенням кваліфікованого електронного підпису, а за бажанням заявника можуть також надаватися у паперовому вигляді.

Практична робота № 8

Визначення середньозваженого балу бонітету за агропромисловою групою ґрунтів

Мета: навчитися розраховувати бал бонітету за агрохімічними та фізико-механічними

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 41

властивостями ґрунтів для агровиробничої групи.

Завдання:

1. Визначитися з вихідними даними.
2. Виконати розрахунок бал типової діагностичної ознаки.
3. Обчислення середньозваженого балу для даного ґрунту.
4. Виконати коректування середньозваженого балу на кліматичні особливості регіону, зрошення і негативні властивості ґрунтів.
5. Обчислення середньозваженого балу ґрунтового контуру.

Бонітування ґрунтів (від латинського - bonitas - доброякісність) - це спеціалізована генетико-виробнича **класифікація ґрунтів**, побудована за їх об'єктивними природними і стійко набутими у процесі сільськогосподарського використання ознаками та властивостями, які мають найбільше значення для сільськогосподарських культур, і виражена в кількісних показниках - балах.

Основна мета бонітування - кількісне визначення відносної якості ґрунтів за їх родючістю, тобто на скільки один ґрунт краще чи гірше за інший здатний забезпечувати екологічні вимоги сільськогосподарських культур.

Бонітет ґрунту - показник якості ґрунту і його продуктивності, який є інтегральною величиною різних властивостей та ознак, вимірюваних різними мірами (мг, мг-екв, т, мм, % тощо), тоді як сам є безрозмірним.

Основною методичною проблемою при оцінці родючості ґрунту є підбір об'єктивних показників, які найбільш репрезентативні і відображають його продуктивну здатність. Врожай залежить не тільки від власне показників родючості ґрунту, а й від кліматичних, екологічних, технологічних умов вирощуванні сільськогосподарських культур. Тому вчені поряд з показниками властивостей ґрунту вводять дані, які характеризують зволоження місцевості, технологічні якості ґрунту, або використовують статистичні дані про врожайність культур на певних ґрунтових відмінах. Усі ці показники теоретично повинні дати оцінку якості конкретно ґрунтового вкриття, але на практиці вони часто стосуються більше погодних, екологічних умов території та господарської діяльності людини.

На сучасному етапі запропоновано кілька методик бонітування ґрунтів, які дають можливість кількісно визначити відносну якість ґрунтів за їх родючістю. На думку фахівців Національного аграрного університету, найраціональнішу методику запропонував **професор А.І.Сірий**, який за основні критерії взяв найважливіші показники родючості ґрунту та поєднав їх з екологічними умовами і технологічною якістю земель.

Завдання методу полягає в тому, щоб дати оцінку ґрунту як природно-історичному тілу, яке має істотну властивість – родючість, абстрагуючись від конкретних організаційно-господарських умов. Оцінку ґрунтів передбачається проводити за об'єктивними властивостями і ознаками, які притаманні самим ґрунтам.

Дані діагностичних ознак служать основою для встановлення бала бонітету ґрунтів. Останній розраховують таким чином: для кожної діагностичної ознаки, яка виступає в ролі одного з основних (типових) критеріїв, спочатку розраховують бал бонітету як відношення фактичного значення показника до еталону (крім кислотності) за формулою:

$$\text{Боз} = \Phi * 100 / E \quad (1)$$

де Боз – бал типової діагностичної ознаки, %; Φ – фактичне значення ознаки;
E – еталонне значення ознаки.

УВАГА. Але якщо на агрогрупі, яка досліджується, показники фосфору, калію, потужності гумусового горизонту і вмісту гумусу в ґрунті, то бал діагностичної ознаки агрогрупи приймається за 100.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015							Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022			
	Екземпляр № 1							Арк 93 / 42			
Шифр агрогрупи	Площа, га	Властивості ґрунтів					Бал типової діагностичної ознаки				
		фосфор P ₂ O ₅ , мг/100г	калій K ₂ O, мг/100г	Кислотність Ph	Потужність гумусового	Вміст гумусу, %	фосфор P ₂ O ₅ , мг/100г	калій K ₂ O, мг/100г	Кислотність Ph	Потужність гумусового	Вміст гумусу, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

При обчисленні балів діагностичної ознаки за кислотністю ґрунту розрахунки проводять за формулою (1), коли показник нижче еталонного, а якщо показник вище, розрахунки проводять за формулою:

$$B_{pH} = \frac{Ph_i - 2(Ph_i - Ph_e)}{Ph_e} * 100, \quad (1.1)$$

де B_{pH} – бал бонітету за кислотністю ґрунту;

- Ph_i – показник кислотності ґрунту на досліджуваній агрогрупі;
- Ph_e – еталонний показник кислотності ґрунту.

Еталоном запасів гумусу служить величина 500 т/га у шарі 0-100 см. Такі його запаси характерні для найродючіших типових і звичайних глибоких високогумусованих чорноземів.

Для діапазону активної вологи еталоном є величина 200 мм засвоєної вологи у шарі 0-100 см. Такий її запас повністю задовольняє потреби рослин у воді. В ґрунтах з таким запасом створюється оптимальний водно-повітряний режим.

Стандартами для елементів живлення служать наступні величини:

- для азоту сполук, які легко гідролізуються і визначаються за методом Тюріна-Конової, – 10 мг на 100 г ґрунту;
- для рухомих фосфатів, визначених за: Кірсановим – 26, Чиріковим – 20, Мачигіним – 6 мг на 100 г ґрунту;
- для обмінного калію, що визначається за методом Кірсанова – 17, Чирікова – 20, Мачигіна – 40, Пейве – 25 і Маслової – 20 мг на 100 г ґрунту.

3. Для кожного ґрунту обчислюють середньозважений бал за усіма розрахованими типовими критеріями за формулою

$$B_{сз} = \frac{B_1 \cdot Ц_1 + B_2 \cdot Ц_2 + \dots + B_n \cdot Ц_n}{\sum Ц_n} \quad (2)$$

де $B_{сз}$ — зважений середній бал з типових критеріїв;

B_1, B_2, B_n — бали типових критеріїв (гумус, ДАВ, азот, фосфор, калій);

$Ц_1, Ц_2, Ц_n$ - ціна балу критерію — визначається діленням стандартного показника на 100:

$$Ц = \frac{Me}{100}, \quad (2.1)$$

де Me – показник за еталоном фосфору, калію, кислотності, потужності гумусового горизонту і вмісту гумусу

4. Розрахований за типовими критеріями зважений середній бал потім коректується з урахування клімату, зрошення і негативних властивостей ґрунтів, які

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 43

обмежують урожайність сільськогосподарських культур (табл. 1, 2).

Коректування зважених середньозважених балів здійснюється за формулою:

$$Бб = Бсз \cdot Кп, \quad (3)$$

де Бб – бал бонітету ґрунтів;

Бсз – середньозважений бал типових критеріїв;

Кп – коефіцієнт поправок на негативні властивості ґрунтів і клімату.

$$Кп = Квл \cdot Ккл \cdot Кзр, \quad (3.1)$$

де Квл - коефіцієнт поправок на негативні властивості ґрунтів; Ккл -

коефіцієнти поправок на клімат;

Кзр - коефіцієнти поправок на зрошення.

Таблиця 1 – Коефіцієнти поправок на негативні властивості ґрунтів

Враженості негативних властивостей	Коефіцієнт поправок для зон			
	Полісся	Лісостеп	Степ	Сухий степ
І Кислотність (рН _{ккл})				
Близькі до нейтральних (рН 5,6-6,0)	1,00	0,96		
Слабокислі (рН 5,1-5,5)	0,92	0,89		
Середньокислі (рН 4,6-5,0)	0,85	0,81		
Сильнокислі (рН 3,5-4,6)	0,74	0,71		
II Засолення				
Типи засолення				
Содове і змішане				
Слабозасолені	0,88	0,88	0,85	0,85
Середньозасолені	0,78	0,78	0,70	0,75
Сильнозасолені	0,59	0,59	0,40	0,40
Солончаки	0,31	0,31	0,25	0,25
Сульфатне і хлоридно-сульфатне				
Слабозасолені			0,88	0,88
Середньозасолені			0,75	0,75
Сильнозасолені			0,45	0,45
Солончаки			0,29	0,29
Сульфатно-хлоридне і хлоридне				
Слабозасолені			0,90	0,90
Середньозасолені			0,72	0,72
Сильнозасолені			0,48	0,48
Солончаки			0,30	0,30

Таблиця 2 – Коефіцієнти поправок на клімат і зрошення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1		Арк 93 / 44
Адміністративна область	Коефіцієнт поправок		
	клімат	зрошення	
Вінницька	0,94	1,11	
Волинська	0,93	1,00	
Житомирська	0,92	1,06	
Івано-Франківська	0,89	1,00	
Київська	0,90	1,08	
Кіровоградська	0,86	1,21	
Львівська	0,89	1,00	
Одеська	0,88	1,26	
Полтавська	0,90	1,03	
Рівненська	0,93	1,00	
Сумська	0,89	1,08	
Тернопільська	0,95	1,00	
Харківська	0,90	1,13	
Хмельницька	0,96	1,03	
Черкаська	0,89	1,15	
Чернігівська	0,94	1,03	

Отже, кінцевий бал бонітету ґрунту встановлюється шляхом послідовного множення середньозваженого бала (Бсз) на відповідні коефіцієнти поправок.

Врахування відхилень бала бонітету від типового шляхом множення на поправочні коефіцієнти дозволяє диференціювати оціночні бали залежно від конкретних умов місцевості і таким чином враховувати регіональні особливості ґрунтів.

5. Для ґрунтових комплексів бал якісної оцінки спочатку вираховують для кожного ґрунту, а потім з них виводять **середньозважений бал ґрунтового контуру** в цілому на карті за формулою:

$$\text{Ббк} = \frac{B_{r1} \cdot S_1 + B_{r2} \cdot S_2 + \dots + B_n \cdot S_n}{100} \quad (4)$$

де Ббк — бал бонітету ґрунтового контуру, який складається з комплексу ґрунтів; Бг1,

Бг2...Бп — бал бонітету ґрунтів, які становлять комплекс;

S1, S2...Sn — відсоток площі ґрунтів, які становлять комплекс.

Оцінюючий бал округлюється до цілих цифр, які наносяться на відповідний контур ґрунту за його шифром. Це і стає кінцевою мірою оцінки бонітету даного ґрунту.

Після встановлення балів бонітету ґрунтів складають шкалу бонітування, в якій ґрунти господарства розміщують у генетичній послідовності згідно з номенклатурним списком. Шкали мають бути розгорнутими, тобто дані діагностичних ознак повинні бути представлені в них як в абсолютних величинах (т/га, мм, мг, %), так і у відносних балах. Матеріали з бонітування ґрунтів наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Якісна оцінка (бонітування) ґрунтів

Ши	Най	Основні показники	Ср	Поправка на	Бон	Кля
----	-----	-------------------	----	-------------	-----	-----

Житомирська політехніка		МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015										Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022				
		Екземпляр № 1										Арк 93 / 45				
		0-	Д/В у шарі 0-100см	Азот який гідролізується	Рухомий фосфор	Обмінний калій		клімат	кислотність	еродованість	засоленість	солонцюватість	гідроморфність	щільність		
		т/га бал														

Шкали бонітування ґрунтів господарств служать основою бонітувальних шкал районів, областей і країни в цілому. Основою для проведення якісної оцінки земель служать матеріал бонітування ґрунтів, доповнені даними кількісного та якісного обліку земельних угідь території землекористування.

Якісній оцінці підлягають усі види сільськогосподарські угідь: орні землі, перелоги, багаторічні насадження, сінокоси і пасовища.

Практична робота № 9

Складання контурної експлікації та експлікації земель за угіддями

Зміст роботи.

1. Визначення площ контурів.
2. Складання креслення контурів.
3. Заповнення контурної відомості.
4. Складання експлікації за угіддями.

1. Визначення площ контурів.

У межах окремих секцій площі контурів на плані визначають аналітичним, механічним і графічним способами, а також за допомогою палеток. При визначенні площ механічним способом установлюють значення ціни поділки планіметра і, при необхідності, приводять її до зручної для обчислень на плані даного масштабу (0,1 га при масштабі 1:10000; 0,2 га - 1:5000 і 0,5 га - 1:25000).

Площі контурів секцій визначають двома обведеннями планіметра при одному положенні полюса. Площі дрібних контурів (менше 2 см² на плані) визначають за допомогою палеток або способом повторень, обводячи їх три-чотири рази, беручи (знімаючи) відліки перед першим і після останнього обведення. Різницю відліків ділять на кількість обведень. Для контурів менше 1 см² спосіб повторення не забезпечує необхідної точності, тому для визначення їх площ краще застосовувати палетки.

Площі вузьких контурів (дороги, канави, лісові смуги тощо) обчислюють, як площі прямокутників, довжину яких визначають на плані, а ширину - за результатами вимірювань на місцевості. Площі вузьких і вкраплених контурів включають у площі сусідніх (суміжних) угідь або угідь, в які вони вкраплені.

Усі контури ситуації в межах землекористування нумерують у порядку нумерації секції.

Площі контурів обчислюють і записують з точністю до 0,01 га

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 46

2. Складання креслення контурів.

За результатами вирахування площ складають креслення контурів. Це креслення являє собою примірник плану землекористування або його копію, виготовлену на кальці. На кресленні контурів пишуть у вигляді дробів номери і площі контурів.

Контури секцій нумерують арабськими цифрами (червоним кольором) відповідно до нумерації, прийнятої у відомостях вирахування площ, а їх площі пишуть чорним кольором. Наводять експлікацію земель за угіддями, оформлюють креслення. У верхній частині або в штампі пишуть назву креслення. Оформлення креслення контурів показано на прикладі фрагменту землекористування (рис.1). У сучасних умовах креслення контурів складають із застосуванням комп'ютерної техніки.

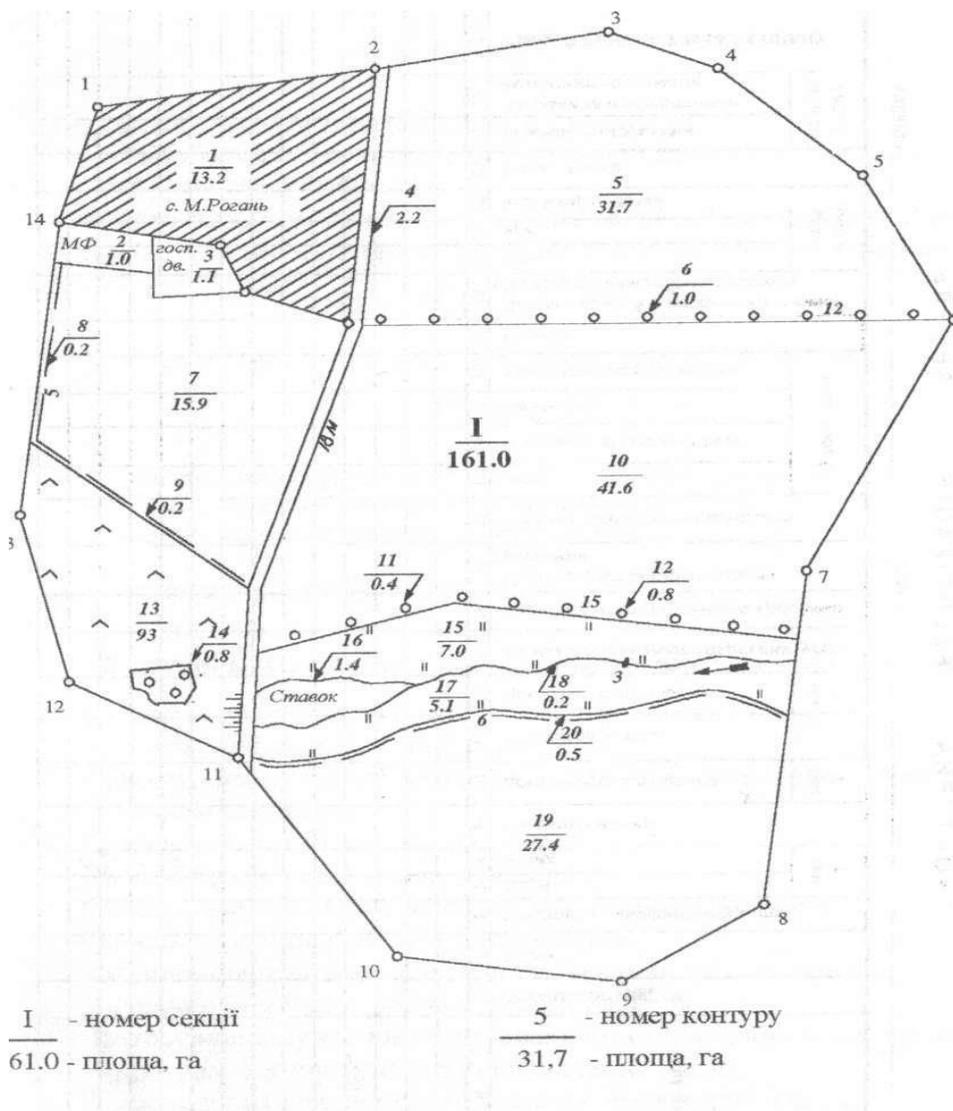

Рис. 1. Креслення контурів (фрагмент)

3. Складання контурної експлікації.

На основі визначення площ контурів складаються контурна експлікація (табл.1). Обов'язковими для заповнення є стовбці «Площа контуру, га», та «Усього земель у межах плану». В кінці заповнення відомості підбивається підсумок за кожним видом угідь, що є основою для заповнення наступної таблиці «Експлікація земель за угіддями».

4. Складання експлікації за угіддями.

Після заповнення контурної експлікації заповнюється експлікація земель за угіддями, як

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 93 / 47</i>

підсумок виконаної роботи. При цьому заповнюється лише рядок „На час складання проекту”. Після проектування у цій відомості заповнюється рядок „За проектом” (форма відомості наведена в табл. 2).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 49

Таблиця 2
Експлікація земель за угіддями

№ з.п.	Назва угідь	ас складання проекту	За проектом
1.	Сільськогосподарські угіддя, всього		
	в т.ч. :		
1.1	рілля		
1.2	багаторічні насадження		
1.3	сіножаття		
1.4	пасовища		
2	Несільськогосподарські угіддя, всього		
	в т.ч.:		
2.1	під виробничими будівлями і дворами		
2.2.	під господарськими шляхами і прогонами		
2.3.	Ліси та інші лісо вкриті площі, всього		
	в т.ч. :		
2.3.1	ліси		
2.3.2.	полезахисних лісових смуг		
2.3.3.	чагарників		
2.3.4	інших захисних насаджень		
2.4.	Води – всього		
	в т.ч. :		
2.4.1	річками та струмками		
2.4.2	озерами та прибережними замкнутими водоймами		
3	Інші угіддя, всього		
	в т. ч.		
3.1.	болота		
3.2.	піски		
3.3	яри		
	Усього земель у межах плану		

Практична робота № 10

Ознайомлення з виробничою діяльністю фахівців у сфері землеустрою підприємств різних форм власності

Мета роботи: отримати необхідні знання щодо виробничої діяльності фахівців у сфері землеустрою на підприємствах різних форм власності.

Необхідні матеріали: комп'ютер з доступом в Інтернет; база даних чинних законодавчих документів і довідкової літератури.

Теоретичні відомості

Землеустрій – це сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональної організації території адміністративно-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 50

територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил.

Землевпорядкування – це система заходів, направлених на виконання рішень державних органів в області користування землею. Це свого роду генеральний план, який визначає характер господарства, його розміщення і розмір. Зараз в Україні проводиться земельна реформа, і саме землевпорядники є її безпосередніми виконавцями. Від їх професіоналізму залежить, наскільки по-господарськи використовується земля, в якому стані вона буде передана нащадкам.

Землевпорядний процес – це сукупність реальних дій суб'єктів землевпорядних процесуальних правовідносин. У прикладному аспекті, землевпорядний процес – це загальний порядок виконання окремих землевпорядних дій.

Землевпорядна процедура – це сукупність визначених законом норм, які регулюють послідовність, можливі варіанти поведінки суб'єктів в землевпорядних правовідносинах, загальні і конкретні умови вчинення землевпорядних дій, а також права та обов'язки суб'єктів землевпорядного процесу при вчиненні тих чи інших дій.

Землевпорядник – спеціаліст, який володіє знаннями про земельне право, земельний кадастр, землевпорядкування та управління земельними ресурсами, має відповідну освіту та належну кваліфікацію. Адже землевпорядники є основними учасниками землевпорядної, кадастрової та оціночної діяльності, працевлаштовуються на посадах землевпорядників об'єднаних територіальних громад, в галузях економіки, що потребують вирішення земельно-майнових питань, геодезичного і геоінформаційного забезпечення, зокрема, підприємствах агробізнесу, будівельної галузі, енергетики, телекомунікації, видобутку корисних копалин, транспорту тощо.

Спеціаліст-землевпорядник повинен мати, як правило, вищу освіту за напрямком підготовки «геодезія, картографія та землевпорядкування», спеціальністю «землевпорядкування та кадастр», «землевпорядкування» або іншою близькою до «землевпорядкування» спеціальністю за освітньо-кваліфікаційним рівнем: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст або магістр.

Питання, де працювати – одне із основних питань при виборі професії. Землевпорядник – професія важлива і необхідна як у селі, так і в місті, її рейтинг залишається незмінно високим впродовж багатьох років. Випускники спеціальності можуть працювати у:

- відділах та управліннях Держгеокадастру;
- центрах державного земельного кадастру;
- бюро технічної інвентаризації;
- землевпорядниками сільських, селищних рад та об'єднаних територіальних громад, фермерських господарств та агрофірм;
- агентствах з оцінки землі та нерухомості;
- філіях науково-дослідних інститутів землеустрою;
- відділах архітектури та містобудування;
- приватних підприємствах, що виконують землевпорядні та геодезичні роботи.

Що робить землевпорядник? Землевпорядник відводить землі для громадських потреб, фермерських господарств, промислових підприємств та під будівництво приватних будинків. Він визначає межі та розміри земельних наділів, а також стежить за тим, щоб кожен клаптик землі використовувався раціонально та відповідно до закону. Крім того, землевпорядник бере участь у розгляді земельних суперечок громадян, підприємств та установ. Веде облік та моніторинг земель і угідь району.

Навички, які необхідно здобути майбутньому фахівцю за спеціальністю 103 «Науки про Землю», освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами»:

- знати земельне законодавство та вміти застосовувати його на практиці.
- знати природоохоронне законодавство.
- вміти користуватися геодезичними й аерофотографічними приладами.
- обробляти геодезичні обміри та складати графічну частину до документації із землеустрою.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 51

–знати технологію проведення землевпорядних робіт.

–мати уявлення про способи освоєння та поліпшення земель, про системи протиерозійних заходів.

–знати, як розробляти та правильно оформлювати документацію із землеустрою.

–вміти користуватись програмами AutoCad, Digital.

–бажано мати просторове мислення та гарну зорову пам'ять, бути відповідальним і організованим.

Переваги в роботі землевпорядника:

–затребуваність професії – послуги землевпорядника потрібні усім, у кого є земельні наділи;

–динаміка – землевпорядники стежать за змінами земельного законодавства та в курсі всіх змін;

–різносторонність – робота як в офісі, так і «в полях». За своїм змістом робота землевпорядника близька до топографа, геодезиста і кадастрового інженера;

–робота для тих, хто любить точність, скрупульозність та складання документації;

–можливість професійного та кар'єрного зростання.

Недоліки в роботі землевпорядника:

–робота на відкритому повітрі за будь-яких погодних умов та температур;

–робота з людьми різних характерів та настроїв. Робота під час земельних суперечок, що можуть проходити не у надто дружній атмосфері;

–часті зміни земельного законодавства. Землевпорядникам треба завжди бути в курсі останніх змін;

–багато роботи з документацією, що потребує високої концентрації та самомотивації.

Основні напрямки професійної діяльності фахівців із землеустрою:

–забезпечувати виконання вимог земельного законодавства;

–виконувати роботи із землеустрою, спрямовані на перерозподіл, приватизацію земель, надання в користування, у тому числі на правах оренди;

–брати участь у розробці програм і прогнозів, пов'язаних з регулюванням земельних відносин;

– вирішувати питання регулювання земельних відносин для створення умов для раціонального використання і охорони земель, збереження родючості ґрунтів, у разі виявлення порушень знаходити варіанти з їх усунення;

– виконувати топографо-геодезичні розвідування, геоботанічне, ґрунтове, землевпорядне та інші види обстеження;

–здійснювати державний контроль за дотриманням права власності на землю землевласниками та землекористувачами та встановленого режиму використання земельних ділянок відповідно до їх цільового призначення та умов надання;

–забезпечувати відповідні органи необхідними даними для розрахунків і обґрунтування програм з питань земельної реформи, здійснення землевпорядкування, реалізації заходів щодо раціонального використання та охорони земель;

–користуючись земельним законодавством України, Постановами Уряду контролювати здійснення проектів внутрішньогосподарського землеустрою, хід освоєння земельних ділянок, проведення геологорозвідувальних, пошукових, гідротехнічних та інших робіт;

– виявляти вчасно види порушень земельного законодавства, вносити пропозиції щодо обмежень, тимчасової заборони чи припинення промислового, цільового та інших видів будівництва, освоєння земельних ділянок, проведення геологорозвідувальних, пошукових, агропроектних та інших робіт, що проводяться з порушенням земельного законодавства.

Завдання до практичної роботи №11

Завдання 1. Ознайомитися із теоретичними відомостями, коротко занотувати їх в зошит.

Завдання 2. Ознайомитися з сайтом Держгеокадастру (за посиланням <https://land.gov.ua/>). Коротко занотувати в робочий зошит: розподіл за структурними підрозділами центрального апарату (зазначити їх назви), зазначити, де розміщуються територіальні органи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 52

Держгеокадастру в Житомирській області; дослідити основні напрямки діяльності (особливу увагу приділити напрямку «Землеустрій та охорона земель»).

Завдання 3. Ознайомитися з посадовими інструкціями, що стосуються роботи землевпорядника (посадові інструкції додаються). На основі опрацьованих інструкцій та користуючись доступом до Інтернет-ресурсів скласти посадову інструкцію за посадами: головного спеціаліста з питань землевпорядкування; начальника відділу земельних ресурсів; спеціаліста I категорії -землевпорядника відділу земельних ресурсів.

Завдання 4. Співставити

Сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональної організації території адміністративно- територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил	Землевпорядкування
Сукупність визначених законом норм, які регулюють послідовність, можливі варіанти поведінки суб'єктів в землевпорядних правовідносинах, загальні і конкретні умови вчинення землевпорядних дій, а також права та обов'язки суб'єктів землевпорядного процесу при вчиненні тих чи інших дій	Землеустрій
Система заходів, направлених на виконання рішень державних органів в області користування землею	Землевпорядний процес
Сукупність реальних дій суб'єктів землевпорядних процесуальних правовідносин.	Землевпорядник
Спеціаліст, який володіє знаннями про земельне право, земельний кадастр, землевпорядкування та управління земельними ресурсами, має відповідну освіту та належну кваліфікацію	Землевпорядна процедура

Практична робота № 11

Види документації із землеустрою

Мета: ознайомитися із основними видами документації із землеустрою

Нормативно-правова база

1. Земельний кодекс України
2. Закон України «Про землеустрій»
 3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин»
4. Закон України «Про Державний земельний кадастр»
 5. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2004 р. № 1553 «Про затвердження Положення про Державний фонд документації із землеустрою»
 6. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2004 р. № 266 «Про затвердження Типового договору про розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки»
 7. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 р. № 974 «Про затвердження Порядку реєстрації об'єктів державної експертизи землевпорядної документації та типової форми її висновку»
 8. Вимоги до технічного і технологічного забезпечення виконавців (розробників) робіт із землеустрою, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 11 квітня .2013 р. № 255 (зі змінами)

Поняття та суть документації із землеустрою

Документація із землеустрою (землевпорядна документація) – затверджені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, а також матеріали обстеження і розвідування

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 53

земель, авторського нагляду за виконанням проектів тощо.

Головним завданням документації із землеустрою є формалізація проектних рішень, що приймаються спеціально підготовленими фахівцями – інженерами-землевпорядниками.

Сутність проектного рішення у землеустрої полягає у авторському задумі об'єкту землеустрою (окремої земельної ділянки, землекористування, територіальної зони, адміністративно-територіального утворення тощо) з визначенням його просторових характеристик, правового режиму, вирішенням соціальних, економічних, екологічних, санітарно-гігієнічних, інженерно-технічних аспектів, що фіксуються в графічній і текстовій частинах документації із землеустрою.

Важливою умовою прийняття проектного рішення є його відповідність чинним нормативно-правовим актам, стандартам, нормам і правилам. Проектне рішення реалізується шляхом перенесення його в натуру (на місцевість), в т.ч. із закріпленням спеціальними знаками, та реєстрацією відповідних речових прав на земельні ділянки та/або обмежень цих прав.

Види документації із землеустрою

Перелік основних видів документації із землеустрою визначено статтею 25 Закону України «Про землеустрій» :

–схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць;

–проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно- територіальних одиниць;

–проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

–проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій;

–проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок;

–проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб;

–проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;

–проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;

–проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв);

–робочі проекти землеустрою;

– технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);

– технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту;

–технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок;

–технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель;

– технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів.

Види документації із землеустрою та їх склад встановлюються виключно Законом України «Про землеустрій». Відповідність документації із землеустрою в електронному вигляді положенням нормативно-технічних документів, норм і правил у сфері землеустрою засвідчується кваліфікованим електронним підписом сертифікованого інженера-землевпорядника, який відповідає за якість робіт із землеустрою, з використанням кваліфікованої електронної позначки часу, а в паперовій формі – підписом та особистою печаткою сертифікованого інженера-землевпорядника, який відповідає за якість робіт із землеустрою.

Характеристика основних видів документів із землеустрою

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад розробляються з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель, для підготовки

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 54

обґрунтованих пропозицій у галузі земельних відносин, організації раціонального використання та охорони земель, перерозподілу земель з урахуванням потреби сільського, лісового та водного господарств, розвитку сіл, селищ, міст, територій оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення тощо.

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад розробляються щодо території відповідного району, територіальної громади, села, селища, міста.

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель району розробляються за рішенням районної ради.

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель села, селища, міста, територіальної громади розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель відповідної адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад включає:

- а) завдання на складання схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад;
- б) пояснювальну записку;
- г) характеристику природних умов адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад;
- г) інформацію про сучасний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад (включаючи обмеження у використанні земель);
- д) картограму категорій земель у розрізі угідь у межах відповідної території; е) картограму агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів;
- є) еколого-економічне обґрунтування використання та охорони земель; ж) техніко-економічні показники схеми землеустрою;
- з) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування;
- и) інформацію про перспективний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, територій територіальних громад;
- і) схему запланованих заходів щодо раціонального використання та охорони земель.

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць. Для встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць розробляються проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць розробляються для створення повноцінного життєвого середовища та створення сприятливих умов їх територіального розвитку, забезпечення ефективного використання потенціалу територій із збереженням їх природних ландшафтів та історико-культурної цінності, з урахуванням інтересів власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, і затверджені містобудівної документації.

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) завдання на виконання робіт;
 - в) план існуючої (за наявності) та проектної межі адміністративно-територіальної одиниці;
 - г) площу земель в існуючих (за наявності) та проектних межах адміністративно-територіальної одиниці;
- г) опис меж адміністративно-територіальної одиниці;
- д) каталог координат поворотних точок меж адміністративно-територіальної одиниці.

Проект землеустрою щодо зміни меж населеного пункту може також передбачати пов'язані із цим зміни меж інших суміжних адміністративних одиниць, якщо прийняття

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 55

рішення про їх зміну згідно із законом належить до компетенції одного органу.

Межі адміністративно-територіальних одиниць визначаються як по суходолу, так і по водному простору.

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж сіл, селищ, міст розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж району розробляється за рішенням відповідної районної ради, а у разі якщо районна рада не утворена - обласної ради.

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці підлягає погодженню сільськими, селищними, міськими, районними радами, районними державними адміністраціями, за рахунок території яких планується здійснити розширення її меж. У разі розширення меж населеного пункту за рахунок території, яка не входить до складу відповідного району, або якщо районна рада не утворена, проект погоджується з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною державною адміністрацією.

У разі встановлення меж міст проект також погоджується з Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною радою.

Рішення про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальних одиниць є одночасно рішенням про затвердження проектів землеустрою щодо їх встановлення (зміни).

Відомості про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальних одиниць вносяться до Державного земельного кадастру. Відомості про встановлені (змінені) межі адміністративно-територіальних одиниць зазначаються у витязі з Державного земельного кадастру, який безоплатно видається відповідній сільській, селищній, міській, районній, обласній раді.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів розробляються з метою:

а) збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу;

б) створення місць для організованого лікування та оздоровлення людей, масового відпочинку і туризму;

в) створення приміських зелених зон, збереження і використання об'єктів культурної спадщини;

г) проведення науково-дослідних робіт;

г) встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;

д) визначення в натурі (на місцевості) меж охоронних зон та інших обмежень у використанні земель, встановлених законами та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, а також інформування про такі обмеження землевласників, землекористувачів, інших фізичних та юридичних осіб.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів визначають місце розташування і розміри земельних ділянок, власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого (округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони), рекреаційного та історико-культурного (охоронні зони) призначення, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, смуг відведення та берегових смуг водних шляхів, а також встановлюють режим використання та охорони їх територій.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 56

водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів розробляються на підставі укладених договорів між замовниками документації із землеустрою та її розробниками.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів для біосферних заповідників, природних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, парків - пам'яток садово-паркового мистецтва та зоологічних парків можуть розроблятися лише на землях та земельних ділянках, що включаються до складу таких територій без вилучення у землевласників та землекористувачів.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою; б) пояснювальну записку;

в) характеристику території із встановленням режиму використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

г) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування;

д) витяг з графічної частини відповідної містобудівної документації з позначеними межами водоохоронної зони, прибережної захисної смуги, пляжної зони (за наявності);

е) інформацію про перспективний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, яка є складовою схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель відповідної адміністративно-територіальної одиниці (за наявності);

є) план організації території з відображенням угідь, землевласників і землекористувачів, у тому числі земельних ділянок, щодо яких встановлені обмеження у використанні;

ж) план меж земельних ділянок, що включаються до території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів без їх вилучення у землевласників та землекористувачів;

з) креслення перенесення в натуру (на місцевість) меж території оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення та земель водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

и) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж території оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів у натурі (на місцевості);

і) перелік обмежень у використанні земельних ділянок.

Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляється з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі та режими використання земель у межах територій пам'яток культурної спадщини, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 57

територій об'єктів культурної всесвітньої спадщини, розробляється у складі науково- проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, крім випадків розроблення таких проектів з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про обмеження у використанні земель, встановлені до набрання чинності цією частиною.

Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляється з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі та режими використання земель, щодо яких відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" встановлюються обмеження у використанні земель, включає:

а) завдання на складання проекту землеустрою; б)

пояснювальну записку;

в) характеристику території із встановленням режиму використання земель, на яких розташовані об'єкти культурної всесвітньої спадщини, пам'ятки культурної спадщини, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби, зони охорони, буферні зони, історичні ареали населених місць;

г) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування; г)

перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

д) перелік земельних ділянок, на які поширюється дія зони обмеження у використанні земельних ділянок;

е) відомості обчислення площі зони обмеження, у тому числі каталог координат.

Межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон встановлюються і по суходолу, і по водному простору.

Рішення про затвердження проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон одночасно є рішенням про встановлення меж таких територій.

Відомості про межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, межі обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів вносяться до Державного земельного кадастру.

Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій розробляються на підставі рішення органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень за клопотанням працівників цих підприємств, установ та організацій.

Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою; б) пояснювальну записку;

г) список осіб, які мають право на отримання у власність земельної частки (паю);

г) розрахунок нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь підприємства; д)

схему розподілу земель підприємств, установ, організацій на землі, що передаються

у приватну власність та залишаються у державній або комунальній власності (лісгосподарського призначення, водного фонду, резервного фонду);

е) розрахунок нормативної грошової оцінки і розміру земельної частки (паю) в умовних кадастрових гектарах;

е) схему поділу сільськогосподарських угідь, що підлягають приватизації, на земельні ділянки;

з) відомості про обчислення площі земельної ділянки; и)

кадастровий план земельної ділянки;

і) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

ї) матеріали перенесення меж земельних ділянок у натуру (на місцевість).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 58

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) розробляються з метою формування земельних ділянок сільськогосподарських угідь, що підлягають розподілу між власниками земельних часток (паїв), а також земельних ділянок, що передаються з колективної у комунальну власність.

У разі необхідності в проектах землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) здійснюється перерахунок розміру в умовних кадастрових гектарах та вартості земельної частки (паю).

Із площі земельних ділянок, що підлягають розподілу, виключаються:

а) деградовані, малопродуктивні, а також техногенно забруднені сільськогосподарські угіддя, що підлягають консервації;

б) заболочені землі;

в) землі, на яких розміщені розвідані родовища корисних копалин загальнодержавного значення, запаси яких затверджені у встановленому законодавством порядку;

г) землі під полезахисними лісовими смугами; д) землі під водними об'єктами;

е) землі під господарськими шляхами, прогонами, польовими дорогами;

є) землі, які відповідно до закону не можуть перебувати у приватній власності; ж) землі під будівлями, спорудами, іншими об'єктами нерухомого майна;

з) землі, які передаються до запасу та резервного фонду; и) інші землі несільськогосподарського призначення.

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради про виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв).

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) включають: а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

г) список осіб, які мають право на отримання у власність земельної частки (паю);

г) розрахунок (за потреби - перерахунок) нормативної грошової оцінки і розміру земельної частки (паю) в умовних кадастрових гектарах;

д) схему розподілу земельних ділянок власникам земельних часток (паїв);

е) відомості про площу земельних ділянок, кадастрові плани земельних ділянок, що формується або відомості про які вносяться до Державного земельного кадастру, та перелік обмежень у їх використанні;

ж) матеріали перенесення меж земельних ділянок у натуру (на місцевість), сформованих за проектом.

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок розробляються у разі формування нових земельних ділянок із земель державної, комунальної власності (крім випадків формування земельних ділянок за іншою документацією із землеустрою) та у разі зміни цільового призначення земельних ділянок у випадках, визначених законом. Проекти землеустрою щодо відведення земельної ділянки також можуть передбачати поділ, об'єднання земельних ділянок, які перебувають у власності однієї особи.

Проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок може передбачати формування та/або зміну цільового призначення декількох земельних ділянок, за умови що розпорядником земельних ділянок буде один орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, або власником земельної ділянки приватної власності є одна особа.

Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки включає: а) пояснювальну записку;

б) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування (у разі формування земельної ділянки);

в) розрахунок розміру втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва (у випадках, передбачених законом);

г) розрахунок розміру збитків власників землі та землекористувачів (у випадках,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 59

передбачених законом);

г) перелік обмежень у використанні земельної ділянки; д)

кадастровий план земельної ділянки.

У разі формування земельної ділянки чи зміни цільового призначення земельної ділянки для потреб, пов'язаних із забудовою, до проекту додається витяг із відповідної містобудівної документації із зазначенням функціональної зони території, в межах якої розташована земельна ділянка, та обмежень у використанні території для містобудівних потреб. Ці вимоги не поширюються на випадки, якщо відповідно до закону передача (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним та юридичним особам для містобудівних потреб може здійснюватися за відсутності зазначеної містобудівної документації.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб розробляються в межах кварталу, мікрорайону, іншої частини території населеного пункту та за межами населеного пункту з метою формування земельних ділянок, на яких передбачається будівництво чи реконструкція об'єктів нерухомого майна.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради або районної державної адміністрації.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою; б)

пояснювальну записку;

г) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядкового проектування;

г) відомості про об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельних ділянках, якщо права власності на такі об'єкти зареєстровані;

е) перелік обмежень у використанні земельних ділянок; є) план організації території для містобудівних потреб;

ж) план меж зон обмежень у використанні земель (земельних ділянок); и) вкопювання з детального плану території.

У разі формування земельної ділянки проект землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб також включає:

а) відомості про обчислення площі земельної ділянки; б)

кадастровий план земельної ділянки;

в) перелік обмежень у використанні земельної ділянки; г)

відомості про встановлені межові знаки;

г) відомості про межі охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель, прибережних захисних смуг і пляжних зон (за наявності);

д) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість).

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, розробляються за заявою землевласників або землекористувачів з метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращання природних ландшафтів.

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, визначають:

а) розміщення виробничих будівель і споруд;

б) організацію землеволодінь та землекористувань з виділенням сівозміни, виходячи з екологічних та економічних умов, формування інженерної та соціальної інфраструктури;

в) визначення типів і видів сівозміни з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва;

г) складання схем чергування сільськогосподарських культур у сівозміні; г)

проектування полів сівозміни;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 60

д) розробку плану переходу до прийнятної сівозміни;

е) перенесення в натуру (на місцевість) запроєктованих полів сівозміни.

Проект землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, включає:

а) завдання на складання проекту землеустрою; б)

пояснювальну записку;

в) документи, що підтверджують площу землеволодіння (землекористування); г) матеріали геодезичних та землепорядних вишукувань

г) матеріали ґрунтових обстежень (за наявності);

д) копії агрохімічних паспортів полів, земельних ділянок (за наявності таких паспортів) у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни;

е) матеріали книги історії полів за останні три роки (за наявності);

ж) план існуючого стану використання земель у розрізі землеволодінь та землекористувань, угідь, обмежень та особливих умов використання земель;

з) схему розміщення попередників сільськогосподарських культур (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);

и) план агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів;

і) план організації землеволодінь (землекористувань), впорядкування угідь, розміщення виробничих будівель і споруд, об'єктів інженерної та соціальної інфраструктури та заходів з охорони земель;

ї) план організації території сівозміни (проєктування полів сівозміни з визначенням їх типів і видів з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва, чергування сільськогосподарських культур у сівозміні) (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);

й) матеріали перенесення в натуру (на місцевість) запроєктованих полів сівозміни (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);

к) матеріали перенесення в натуру (на місцевість) меж земельних угідь (у разі здійснення за проектом зміни земельних угідь).

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів складаються на основі затверджених у встановленому законодавством порядку генеральних планів населених пунктів.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів складаються з метою обґрунтування, розробки і подальшої реалізації необхідного обсягу організаційних та інженерно-технічних заходів з освоєння, поліпшення якості земель, їх раціонального використання та охорони, захисту від руйнівних процесів.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів розробляються на певний період та поетапно згідно з генеральними планами населених пунктів і визначають:

а) цільове призначення земель;

б) землі, що знаходяться у власності, користуванні, в тому числі орендовані;

в) організаційні, правові, фінансові та інші заходи щодо вдосконалення структури територій, освоєння земель, поліпшення їх якості, рекультивації, консервації;

г) необхідність і обсяги економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель;

г) заходи для забезпечення режиму використання земель охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання, а також відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам внаслідок встановлення цих зон;

д) напрями природоохоронної діяльності.

Проекти землеустрою можуть передбачати також формування земельних ділянок державної та комунальної власності за рахунок земель, не наданих у користування.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів включають: а)

завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 61

г) вкопювання з містобудівної документації (за наявності);

г) матеріали геодезичних та землепорядних вишукувань;

д) переліки земельних ділянок (земель), наданих у власність (користування) з кадастровими номерами, наданих у власність (користування) без кадастрових номерів, не наданих у власність чи користування у розрізі угідь, що використовуються без документів, які посвідчують право на них;

е) переліки земельних ділянок, на які встановлено обмеження або обтяження;

є) експлікацію земельних угідь за власниками та користувачами земельних ділянок; ж) відомості про обчислення площі земельних ділянок;

з) план організації території населеного пункту;

і) збірний план земельних ділянок, наданих у власність чи користування, та земельних ділянок, не наданих у власність чи користування;

ї) плани сучасного та перспективного використання земель у межах відповідного населеного пункту;

й) план розподілу земель за категоріями, власниками і користувачами (форма власності, вид речового права), угіддями з відображенням наявних обмежень (обтяжень);

У разі формування земельної ділянки проект землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів також включає:

а) відомості про обчислення площі земельної ділянки; б)

кадастровий план земельної ділянки;

в) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість); г)

перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

г) відомості про встановлені межові знаки;

д) відомості про перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності.

Робочі проекти землеустрою розробляються з метою здійснення заходів з рекультивації порушених земель, зняття та перенесення родючого шару ґрунту, консервації деградованих та малопродуктивних угідь, поліпшення сільськогосподарських і лісгосподарських угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, зсувів, ущільнення, закислення, забруднення промисловими та іншими відходами, радіоактивними та хімічними речовинами.

Робочі проекти землеустрою розробляються на підставі рішення власника земельної ділянки (щодо земель державної та комунальної власності - рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування) або землекористувача.

Робочі проекти землеустрою щодо рекультивації земель, порушених внаслідок дослідно-промислової розробки родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу, крім підстав, визначених абзацом першим частини другої цієї статті, можуть розроблятися на підставі рішення замовника, якому надано спеціальний дозвіл на користування надрами з метою дослідно-промислової розробки родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу.

Робочий проект землеустрою включає:

а) завдання на складання робочого проекту землеустрою; б)

пояснювальну записку;

г) характеристику природних та агрокліматичних умов відповідної території; г) матеріали ґрунтових та інших обстежень;

д) матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування; е)

техніко-економічні показники робочого проекту землеустрою;

є) проектні рішення з визначення комплексу заходів та обсягу робіт з охорони земель; ж)

розрахунки кошторисної вартості щодо впровадження запроєктованих заходів з охорони земель;

и) плани агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів (за потреби); і)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 62

плани запроектованих заходів;

і) матеріали перенесення проекту в натуру (на місцевість).

Правила розроблення робочих проектів землеустрою затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється відповідно до відомостей Державного земельного кадастру, матеріалів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель, матеріалів топографо-геодезичних робіт.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) розробляється за рішенням власника (розпорядника) земельної ділянки, землекористувача.

У разі передачі у власність та користування земельної ділянки на підставі технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування технічна документація розробляється на підставі дозволу, виданого відповідним органом.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) включає:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою; б) пояснювальну записку;
- в) матеріали топографо-геодезичних робіт; г) кадастровий план земельної ділянки;
- г) перелік обмежень у використанні земельної ділянки; д) відомості про встановлені межові знаки.

Встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту, проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту, включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації; в) кадастровий план земельної ділянки із зазначенням меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту; г) матеріали польових геодезичних робіт;
- г) копії документів, що є підставою для виникнення прав суборенди, сервітуту.

Технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів включає:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою;
- б) пояснювальну записку із зазначенням характеристик території, що обумовлюють необхідність її заповідання, особливих вимог охорони навколишнього природного середовища та обмежень, що визначаються рішенням про резервування;
- в) матеріали землевпорядного проектування та геодезичних вишукувань; г) перелік обмежень у використанні земель;
- г) відомості обчислення площі резервування території, зони обмеження, у тому числі каталог координат.

Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок розробляється за рішенням власників земельних ділянок за згодою заставодержателів, користувачів земельних ділянок.

Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації; в) кадастрові плани земельних ділянок, які об'єднуються в одну земельну ділянку, або частини земельної ділянки, яка виділяється в окрему земельну ділянку; г) матеріали польових геодезичних робіт;
- г) відомості про встановлені межові знаки на межі поділу;
- д) перелік обтяжень прав на земельну ділянку, обмежень на її використання та наявні земельні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 63

сервітути.

Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель розробляється за рішенням власників (розпорядників) земельних ділянок або за рішенням сільських, селищних, міських рад. Рішення про розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення приймається у порядку, визначеному статтею 35 цього Закону.

Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель включає: а) пояснювальну записку;

б) матеріали топографо-геодезичних вишукувань;

в) пропозиції щодо узгодження даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, що посвідчують право на земельну ділянку, та Державному земельному кадастрі;

г) робочий і зведений інвентаризаційні плани;

ґ) переліки земельних ділянок (земель) у розрізі за категоріями земель та угіддями, наданих у власність (користування) з кадастровими номерами, наданих у власність (користування) без кадастрових номерів, не наданих у власність чи користування, що використовуються без документів, що посвідчують право на них, що використовуються не за цільовим призначенням, невитребуваних земельних часток (паїв), відумерлої спадщини.

У разі формування земельної ділянки технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель також включає:

а) відомості про обчислення площі земельної ділянки; б) кадастровий план земельної ділянки;

в) перелік обмежень у використанні земельних ділянок; г) відомості про встановлені межові знаки.

У разі виправлення помилок, допущених у відомостях Державного земельного кадастру щодо меж земельних ділянок та/або інших відомостей про земельні ділянки, технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель також включає кадастрові плани відповідних земельних ділянок із зазначенням виправлених відомостей про них.

У разі формування земельної ділянки під час інвентаризації земель не допускається:

а) розташування однієї будівлі на декількох земельних ділянках;

б) розташування на земельній ділянці лише окремої частини будівлі.

Кадастрові плани земельних ділянок, помилки у відомостях Державного земельного кадастру щодо яких виправляються, погоджуються з власниками таких земельних ділянок (якщо земельна ділянка перебуває у користуванні - також із землекористувачем).

Хто може бути замовником документації із землеустрою Замовниками документації із землеустрою можуть бути органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, землевласники і землекористувачі, а також інші юридичні та фізичні особи (ст. 26 Закону України «Про землеустрій»).

Хто може бути розробником документації із землеустрою

Розробники документації із землеустрою – юридичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює за основним місцем роботи сертифікований інженер-землевпорядник, який є відповідальним за якість робіт із землеустрою; та фізичні особи - підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землевпорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.

Основні вимоги до складу, змісту та оформлення документації з землеустрою Вимоги до текстової частини документації із землеустрою

Текстова частина документації із землеустрою має містити:

–підстави розроблення документації із землеустрою;

–завдання замовника на розроблення документації із землеустрою;

–копії документів, які були додані до клопотання (заяви) про надання згоди на розроблення документації із землеустрою, що обґрунтовують розмір, призначення та місце розташування земельної ділянки;

–документи щодо правового статусу земельної ділянки;

–документи щодо існуючих та можливих обмежень та обтяжень;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 64

–письмові висновки осіб, що погоджують документацію із землеустрою (додаються у разі розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки);

–письмові висновки осіб щодо можливості передачі земельної ділянки в оренду (додаються у разі розроблення технічної документації із землеустрою щодо передачі земельної ділянки в оренду);

–пояснювальна записка з матеріалами, що обґрунтовують проектне рішення або без таких матеріалів;

–документи про зацікавлену особу (згідно з переліком);

–інші матеріали, безпосередньо передбачені законодавством;

– інші матеріали, які на думку землевпорядної організації мають бути долученими до документації

Вимоги до пояснювальної записки документації із землеустрою

Документація із землеустрою у складі текстових матеріалів обов'язково містить пояснювальну записку, в якій зазначаються:

–підстава проведення землеустрою (у тому числі рішення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, на підставі якого здійснюється розроблення документації із землеустрою);

–основні відомості про об'єкт (об'єкти) землеустрою;

–використані розробником нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою;

–використані розробником норми і правила у сфері землеустрою;

– використані розробником документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель;

– використані розробником відомості Державного земельного кадастру, а також Державного реєстру земель у разі внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки, сформовані до 2013 року;

–використані розробником відомості Державного картографо-геодезичного фонду;

– використана розробником затверджена містобудівна документація, а також вкопійовання із такої документації;

–опис процедури виконання топографо-геодезичних робіт (у разі їх виконання);

–опис та обґрунтування проектного рішення;

– інформація про проведення ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень земель при здійсненні землеустрою (у разі їх проведення);

– інформація про наявні в межах об'єкта землеустрою будівлі, споруди та речові права на них (у разі формування земельних ділянок, внесення відомостей про земельну ділянку до Державного земельного кадастру);

– інформація про наявні в межах об'єкта землеустрою обмеження у використанні земель (у разі формування земельних ділянок, внесення до Державного земельного кадастру відомостей про сформовану земельну ділянку, обмеження у використанні земель) із зазначенням підстави встановлення таких обмежень;

–виконавець робіт із землеустрою, його технічне і технологічне забезпечення;

–умови щодо зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок (у разі порушення ґрунтового покриву земельних ділянок у результаті реалізації проектного рішення);

– інформація про виконання передбачених законом вимог щодо погодження документації із землеустрою;

– інформація про дотримання вимог закону щодо погодження поділу, об'єднання, вилучення земельних ділянок;

–заява виконавця робіт із землеустрою про дотримання ним обмежень, встановлених статтею 28 цього Закону.

До пояснювальної записки за рішенням розробника можуть бути додані документи, що підтверджують відомості (інформацію), наведені в ній.

Вимоги до графічної частини документації із землеустрою

У графічній частині документації із землеустрою відображаються існуючі (за наявності)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 65

та проектні межі об'єктів землеустрою, відомості про які підлягають внесенню до Державного земельного кадастру відповідно до Закону України "Про Державний земельний кадастр", креслення технічних рішень (для робочих проектів землеустрою).

Погодження і затвердження землепорядної документації

Проект відведення земельної ділянки підлягає погодженню з територіальним органом Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. Проекти землеустрою погоджуються та затверджуються в такому порядку:

1) проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць погоджуються сільськими, селищними, міськими, районними радами, районними державними адміністраціями, за рахунок території яких планується здійснити розширення таких меж. У разі розширення меж адміністративно-територіальної одиниці за рахунок території, що не входить до складу відповідного району, або якщо районна рада не утворена, проект погоджується Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною державною адміністрацією.

У разі встановлення меж міст проект також погоджується Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною радою. Рішення Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальної одиниці одночасно є рішенням про затвердження проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці. Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж районів у містах погоджуються з відповідною районною у місті радою, районною у місті державною адміністрацією (у разі їх утворення);

1) проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад погоджуються сільськими, селищними, міськими радами суміжних територіальних громад і затверджуються сільською, селищною, міською радою, що представляє інтереси територіальної громади, межі території якої встановлюються. У разі відмови сільської, селищної, міської ради у погодженні проекту землеустрою спір вирішується у судовому порядку;

2) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів погоджуються з власниками, користувачами земельних ділянок, що включаються до території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів без їх вилучення, крім випадків, коли обмеження безпосередньо встановлені законом або прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів погоджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (у разі наявності територій чи об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, земель оздоровчого, рекреаційного призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон), органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом відповідної обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища (у разі наявності територій чи об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення).

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 103 / 66

катастрофи, погоджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів затверджуються їх замовниками.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляються з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі та режими використання земель у межах територій пам'яток культурної спадщини, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 67

територій об'єктів культурної всесвітньої спадщини, затверджуються органами, що відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини" затверджують науково-проектну документацію у сфері охорони культурної спадщини, що визначає обмеження у використанні земель у межах територій пам'яток культурної спадщини, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць, територій об'єктів культурної всесвітньої спадщини. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що розробляються з метою внесення до Державного земельного кадастру відомостей про межі та режими використання земель у межах територій пам'яток культурної спадщини, історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, охоронюваних археологічних територій, зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць, територій об'єктів культурної всесвітньої спадщини, не пізніше 30 календарних днів до дня їх затвердження публікуються на офіційному веб-сайті органу охорони культурної спадщини, уповноваженого здійснювати їх затвердження;

3) проекти землеустрою щодо приватизації земель державних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій погоджуються рішенням загальних зборів працівників таких підприємств, установ та організацій (іншими суб'єктами, визначеними законодавством) і затверджуються органами виконавчої влади, що здійснюють розпорядження земельними ділянками державної власності відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Кодексу.

Проекти землеустрою щодо приватизації земель комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій погоджуються рішенням загальних зборів працівників таких підприємств, установ та організацій (іншими суб'єктами, визначеними законодавством) і затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими радами;

4) проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) погоджуються відповідною сільською, селищною, міською радою та затверджуються на зборах більшістю власників земельних часток (паїв) у межах земель, що перебувають у власності (користуванні) такого сільськогосподарського підприємства, що оформляється відповідним протоколом;

5) проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок затверджуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Кодексу;

б) у разі наявності територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, земель, зарезервованих для заповідання, прибережних захисних смуг, інших територій екологічної мережі проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб погоджуються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом відповідної обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб затверджуються сільськими, селищними, міськими радами;

7) проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, затверджуються їх замовниками; у разі наявності територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, земель, зарезервованих для заповідання, або прибережних захисних смуг, інших територій екологічної мережі проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів погоджуються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 68

у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом відповідної обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими радами.

3. *Робочі проекти землеустрою затверджуються їх замовниками.*

Робочі проекти землеустрою, що передбачають здійснення заходів на земельних ділянках державної та комунальної власності, розташованих на територіях чи об'єктах природно-заповідного фонду, їх охоронних зонах, землях, зарезервованих для заповідання, прибережних захисних смугах, інших територіях екологічної мережі, погоджуються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом відповідної обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4. *Технічна документація із землеустрою погоджується і затверджується у такому порядку:*

1) технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту, погоджується землевласником (у разі встановлення сервітуту щодо земельної ділянки, що не перебуває у користуванні, або у разі встановлення сервітуту щодо земельної ділянки, що перебуває у користуванні, - за договором з її власником) або землекористувачем (в інших випадках) і затверджується особою, яка набуває право суборенди, сервітуту;

2) технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок затверджується власником (розпорядником) земельних ділянок, а щодо земельних ділянок державної або комунальної власності - Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органом виконавчої влади, органом місцевого самоврядування, уповноваженими розпоряджатися земельними ділянками відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Кодексу;

3) технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель у частині положень, що передбачають внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки, сформовані до 2004 року, але відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру, погоджується з власниками таких земельних ділянок, а якщо такі земельні ділянки перебувають у користуванні фізичних, юридичних осіб - також із землекористувачами.

Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель затверджується:

–щодо земельних ділянок приватної власності - власником земельних ділянок;

–щодо земельних ділянок державної або комунальної власності - Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органом виконавчої влади, органом місцевого самоврядування, уповноваженими розпоряджатися земельними ділянками відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Кодексу;

–щодо земельних ділянок, розташованих у масиві земель сільськогосподарського призначення, та земель, що залишилися у колективній власності після розподілу земельних ділянок між власниками земельних часток (паїв), - сільською, селищною, міською радою; технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимуютьчих об'єктів культурної спадщини затверджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, крім технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж території пам'ятки місцевого значення, її зони охорони, меж історико-культурного заповідника місцевого значення, що затверджується органом охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж режимуютьчих об'єктів культурної спадщини не пізніше 30 календарних днів до її затвердження публікується на офіційному веб-сайті органу охорони культурної спадщини, уповноваженого здійснювати її затвердження;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 69

4) технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) затверджується:

–у разі передачі на підставі такої документації земельної ділянки у власність та користування Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування - рішенням таких органів;

–в інших випадках - власником (розпорядником) земельної ділянки, а щодо земельної ділянки державної або комунальної власності, що перебуває у користуванні, - землекористувачем;

5) технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів погоджується користувачами земельних ділянок державної, комунальної власності, крім випадків, визначених законом, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері охорони навколишнього природного середовища, структурним підрозділом відповідної обласної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації у сфері охорони навколишнього природного середовища та затверджується органом виконавчої влади, органом місцевого самоврядування, що здійснює розпорядження земельними ділянками відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Кодексу.

5. Затверджена документація із землеустрою в електронній формі подається розробником до Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель.

6. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти, визначені цією статтею, зобов'язані протягом десяти робочих днів з дня одержання документації із землеустрою безоплатно надати або надіслати рекомендованим листом з повідомленням розробнику свої висновки про її погодження або про відмову в погодженні з обов'язковим посиланням на закони та прийняті відповідно до них нормативно-правові акти, що регулюють відносини у відповідній сфері. Строк дії таких висновків є необмеженим.

7. Підставою для відмови у погодженні та затвердженні документації із землеустрою може бути лише невідповідність її положень вимогам законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, документації із землеустрою або містобудівної документації.

–Верховній Раді Автономної Республіки Крим, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, іншим суб'єктам, визначеним цією статтею, при погодженні та затвердженні документації із землеустрою забороняється вимагати:

–додаткові матеріали та документи, не включені до складу документації із землеустрою, визначеного Законом України "Про землеустрій";

–надання погодження документації із землеустрою будь-якими іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами чи організаціями, погодження яких не передбачено статтею 186 ;

–проведення будь-яких обстежень, експертиз чи робіт.

Кожен орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інший суб'єкт, визначений цією статтею, розглядає та погоджує документацію із землеустрою самостійно та незалежно від погодження такої документації іншими органами.

9. Висновок (рішення) органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, іншого суб'єкта, визначеного цією статтею, щодо відмови у погодженні або затвердженні документації із землеустрою має містити вичерпний перелік недоліків документації із землеустрою з описом змісту недоліку та посиланням на відповідні норми законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, затверджену документацію із землеустрою або містобудівну документацію. Повторна відмова у погодженні або затвердженні документації із землеустрою допускається лише у разі, якщо розробник не

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 70

усунув недоліки, зазначені у попередньому висновку (рішенні), а також якщо підстава для відмови виникла після надання попереднього висновку (рішення). Повторна відмова у погодженні або затвердженні не позбавляє розробника документації із землеустрою права усунути недоліки такої документації та подати її на погодження або затвердження.

Підстави для відмови щодо погодження проекту землеустрою

Підставою відмови у затвердженні проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки може бути лише його невідповідність вимогам законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів. Зміна типу акціонерного товариства або перетворення акціонерного товариства в інше господарське товариство не є підставою для відмови у затвердженні проекту землеустрою або технічної документації із землеустрою.

Завдання до практичної роботи

Завдання 1. Дати усну відповідь на питання.

1. Що таке документація із землеустрою?
2. Перерахуйте основні види документації із землеустрою?
 3. З якою метою розробляються схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць?
 4. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць?
 5. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів?
 6. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій?
 7. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок?
 8. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб?
 9. З якою метою розробляються проекти землеустрою, що забезпечують еколого- економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь?
 10. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів?
 11. З якою метою розробляються проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв)?
12. З якою метою розробляються робочі проекти землеустрою?
З якою метою розробляються технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 71

Практична робота № 12

Гіль за порушення земельного законодавства. Правові аспекти відповідальності

Мета: засвоїти випадки настання відповідальності за порушення земельного та засвоїти правові аспекти відповідальності законодавства.

Теоретичні відомості

1. *Поняття юридичної відповідальності за земельні правопорушення.*

Відповідальність взагалі - це обов'язок відповідати за свою суспільно-негативну поведінку та мати за таку поведінку негативні наслідки.

Юридична відповідальність - це юридичний обов'язок порушника юридичної норми відповідати за свою суспільно-негативну поведінку та прийняти на себе негативні правові наслідки через заходи державного примусу.

Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства - важлива складова правового забезпечення раціонального використання та охорони земель. Вона має місце у межах правовідносин між суб'єктом, який порушив приписи земельно-правової норми, з одного боку, і державою в особі її органів - з іншого. Юридична відповідальність спрямована на стимулювання додержання земельно-правових норм, відновлення порушених земельних прав, а також на запобігання вчиненню земельних правопорушень.

Юридичний зміст відповідальності полягає у безумовному обов'язку правопорушника зазнавати несприятливих наслідків особистого, майнового чи організаційного характеру. Вид і міра цих наслідків передбачені відповідними санкціями правових норм.

Відповідальність за порушення земельного законодавства завжди пов'язана з негативними правовими наслідками як результатом неправомірних діянь (дій чи бездіяльності) винної особи. У тих випадках, коли, наприклад, при вилученні (випусти) земельних ділянок для державних або суспільних потреб власникам земельних ділянок або землекористувачам завдаються збитки, питання про відповідальність не виникає. Тут мають місце гарантії захисту порушених прав суб'єктів правомірними діями уповноважених державних органів.

Неправомірна поведінка можлива як з боку самих носіїв земельних прав, так і з боку сторонніх осіб. У зв'язку з цим серед негативних правових наслідків самостійне місце посідає примусове припинення земельних прав суб'єктів (право власності на земельну ділянку і право на землекористування), яке іноді називають земельно-правовою відповідальністю. Крім того, до винних осіб, які вчинили земельне правопорушення, можуть бути застосовані заходи адміністративного, дисциплінарного чи кримінального впливу, а за наявності заподіяної шкоди – її відшкодування.

Відповідальність за порушення земельного законодавства виконує ряд важливих функцій:

- по-перше, вона виступає як засіб забезпечення виконання вимог земельного законодавства;
- по-друге, відповідальність у зазначеній сфері є важливим елементом механізму гарантій земельних прав суб'єктів;
- по-третє, норми цього інституту стимулюють додержання принципів земельного законодавства;

по-четверте, в умовах переходу економіки країни до ринкових відносин зростає роль компенсаційної функції юридичної відповідальності.

У сучасних умовах земельних перетворень важливого значення набувають охоронна, превентивна та виховна функції відповідальності за земельні правопорушення. Вони є засобом охорони та забезпечення встановленого у державі земельного правопорядку.

Нарешті, у деяких випадках юридична відповідальність за порушення земельного законодавства виконує каральну функцію, коли вона є наслідком вчинення кримінальних чи адміністративних правопорушень.

Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства залежно від вчиненого порушення, застосовуваних санкцій за юридичною силою впливу на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 72

правопорушників поділяється на адміністративну, кримінальну, цивільноправову та дисциплінарну.

Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства є міжгалузевим інститутом. Вона реалізується з використанням різних за характером заходів впливу на правопорушників. Специфіка їх застосування у кожному випадку залежить від характеру правопорушення та конкретних обставин.

Слід акцентувати увагу на тому, що юридична відповідальність за порушення земельного законодавства, поділяючись на різні види, може наставати як для фізичних, так і для юридичних осіб. При цьому необхідно пам'ятати, що кримінальна відповідальність в Україні - персоніфікований вид юридичної відповідальності, а тому вона настає виключно для конкретних фізичних осіб у разі вчинення ними злочину. Адміністративна та цивільно-правова відповідальність за порушення норм земельного права може наставати і для юридичних осіб, про що йтиметься у наступному підрозділі.

1. Види юридичної відповідальності за земельні правопорушення.

Земельні правопорушення тягнуть за собою юридичну відповідальність винних суб'єктів. Згідно з ч. 1 ст. 211 ЗК України громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства за вчинені земельні правопорушення. Можливість застосування до осіб, винних у вчиненні земельних правопорушень, дисциплінарної відповідальності зазначена стаття прямо не передбачає. Але з цього не випливає, що притягнення порушників земельного законодавства до такої відповідальності взагалі виключається.

В основу класифікації юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства покладено характер санкцій, які застосовуються за вчинення конкретного правопорушення. Відповідно до цього критерію відповідальність у зазначеній сфері поділяється на: *кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну*.

Юридична відповідальність нерозривно пов'язана з державою, нормами права, обов'язками і протиправними діями громадян та їх об'єднань і юридичних осіб. Держава покладає юридичну відповідальність на суб'єктів права незалежно від їх волі й бажання. Тому ця відповідальність має державно-примусовий характер. Цим вона відрізняється від соціальної відповідальності. Основна риса юридичної відповідальності - штрафне, каральне призначення. При цьому кара - це не самоціль, а засіб перевиховання правопорушника. Поряд з каральною - юридична відповідальність виконує правовідновну функцію. Вона сприяє відновленню суб'єктивних прав особи чи законних інтересів держави.

Правові аспекти відповідальності, пов'язаної з земельним правом, потребують дослідження - тому, що вони мають не вузькогалузевий, а комплексний характер. Ці аспекти є предметом дослідження різних галузей права.

Однак наука і галузь земельного права консолідують усі наукові розробки, перетворюючи їх на єдину проблему зі своєю специфікою й особливостями предмета і методу земельно-правового регулювання.

Земельне правопорушення - це суспільно шкідлива винна дія чи бездіяльність, що суперечить нормам земельного права. Земельні правопорушення являють собою негативні соціальні явища, оскільки зазіхають на земельний лад і правопорядок, покликаний забезпечувати раціональне використання й охорону земель та захист осіб, які використовують земельні ділянки. Причинами правопорушень у галузі земельного права нерідко є недоліки правового регулювання земельних відносин, відсутність належного обліку кількості та якості земель, контролю за станом використання земельного фонду, недостатня поінформованість населення щодо земельного законодавства тощо.

Суб'єктами земельних порушень можуть бути як окремі громадяни та посадові особи, так і працівники підприємств, установ, організацій. Правопорушниками можуть бути й державні органи, що незаконно розпоряджаються земельним фондом чи допускають інші порушення норм земельного права. Суб'єкти земельних правопорушень - фізичні та юридичні особи - не обов'язково є землекористувачами чи суб'єктами земельних відносин.

Земельні правопорушення можуть вчиняти, наприклад, проектні організації, які розробляють проекти землеустрою, будівництва підприємств, забудови населених пунктів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 73

тощо.

Об'єктами земельних правопорушень можуть бути порушення права державної, колективної та приватної власності на землю, існуючий порядок землекористування й охорони земель, права й інтереси окремих громадян, підприємств, установ та організацій. Таким чином, узагальненим об'єктом земельних правопорушень є земельний лад, встановлений чинним законодавством.

Змістом земельних правопорушень є дії (чи бездіяльність), що суперечать вимогам норм земельного права. Вони за своєю природою є суспільно шкідливими і виступають у формі винних дій чи бездіяльності. Земельне правопорушення є підставою земельно-правової відповідальності, тобто застосування передбачених нормами права санкцій, які дістають вияв у таких способах впливу на правопорушників, що можуть бути застосовані лише до суб'єктів земельних правовідносин. Вони можуть застосовуватися до розпорядників земельного фонду, власників землі і землекористувачів. У цьому полягає специфіка земельно-правової відповідальності.

Однак земельне право не містить усього арсеналу правових санкцій, розрахованих на всебічний вплив на суб'єктів земельних правопорушень. Тому для боротьби з ними застосовуються санкції різних галузей права. Проте для цього необхідно, щоб порушення земельного законодавства було одночасно і порушенням правових норм відповідної галузі права. У правовій літературі досить поширеним є погляд, відповідно до якого земельне правопорушення може бути підставою для застосування заходів кримінальної, цивільно-правової, адміністративної чи дисциплінарної відповідальності, якщо воно одночасно є кримінальним злочином, цивільноправовим порушенням, адміністративним або дисциплінарним проступком.

2. Підстави виникнення відповідальності за правопорушення.

Юридична відповідальність може настати лише за наявності певного юридичного факту - факту вчинення правопорушення, що є єдиною підставою юридичної відповідальності. У ст. 211 ЗК України закріплено перелік видів порушень земельного законодавства. До них віднесено:

- ✓ укладання угод з порушенням земельного законодавства;
- ✓ самовільне зайняття земельних ділянок;
 - ✓ псування сільськогосподарських угідь та інших земель, забруднювання їх хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічування промисловими, побутовими та іншими відходами;
 - ✓ розміщення, проектування, будівництво, введення в дію об'єктів, що негативно впливають на стан земель;
- невиконання вимог щодо використання земель за їх цільовим призначенням;
 - ✓ порушення строків повернення тимчасово займаних земель або невиконання обов'язків щодо приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням;
 - ✓ знищення межових знаків; приховування від обліку і реєстрації та перекручування даних про стан земель, розміри та кількість земельних ділянок;
- ✓ не проведення рекультивациі порушених земель;
 - ✓ знищення або пошкодження протиерозійних і гідротехнічних споруд, захисних насаджень;
- ✓ невиконання умов знімання, збереження і нанесення родючого шару ґрунту;
- ✓ самовільне відхилення від проектів землеустрою;
 - ✓ ухилення від державної реєстрації земельних ділянок та подання недостовірної інформації щодо них;
- ✓ порушення строків розгляду заяв щодо відведення земельних ділянок.

Цей перелік не є вичерпним. Законодавством України можуть бути встановлені й інші види правопорушень, зокрема таких, як придбання земельних ділянок за рахунок доходів, одержаних від злочинної діяльності.

Таким чином, земельне правопорушення являє собою винне, протиправне діяння (дію чи бездіяльність), що суперечить правовим нормам раціонального використання земельних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 74

ресурсів, перешкоджає здійсненню прав і законних інтересів власників землі та землекористувачів, порушує встановлений державою порядок управління земельним фондом як національним багатством нашої держави.

Об'єктивна характеристика земельного правопорушення полягає у тому, що воно завжди виступає як конкретне діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи. Таке діяння суб'єкта, з юридичної точки зору, може бути виражене: у невиконанні ним своїх обов'язків, які закріплені земельним законодавством чи випливають, наприклад, з договору оренди земельної ділянки; у недодержанні заборон, встановлених земельно-правовими нормами (наприклад, ч. 3 ст. 125 ЗК України забороняє використовувати земельну ділянку до встановлення її меж в натурі (на місцевості), одержання документа, що посвідчує право на неї, та його державної реєстрації); у зловживанні суб'єкта своїми земельними правами та створенні перешкод у реалізації своїх прав іншими суб'єктами (наприклад, правомочностей власника земельної ділянки щодо володіння, користування та розпорядження нею) та ін.

Для того, щоб мало місце правопорушення при настанні юридичного факту, зовні схожого на правопорушення, необхідна наявність повного складу правопорушення в діях особи, яка спричинила настання такого факту. Під складом правопорушення теорія права розуміє внутрішню структуру, або елементи правопорушення: - об'єкт-об'єктивну сторону - суб'єкт-суб'єктивну сторону правопорушення.

До складу земельного правопорушення також входять ці чотири основні елементи. Вони характеризуються складним змістом. Об'єкт земельного правопорушення поділяється на загальний та безпосередній. Загальним об'єктом земельного правопорушення виступають суспільні земельні відносини, що регулюються та охороняються нормами права.

Безпосереднім об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у сфері використання та охорони земель, а також земельні права та законні інтереси власників земельних ділянок і землекористувачів, інших суб'єктів земельних правовідносин. Об'єктивна сторона складу земельного правопорушення - це система передбачених правовою нормою ознак, що характеризують його зовнішню сторону. Об'єктивну сторону правопорушення становлять конкретні дії (наприклад, зайняття земельної ділянки) або бездіяльність (наприклад, невиконання заходів щодо охорони земель) правопорушника, який посягає на земельні інтереси учасників земельних відносин, тобто власне протиправне діяння, а також шкідливі наслідки діяння, причинний зв'язок між протиправним діянням та його шкідливими наслідками, що настали, час, місце, умови, способи та засоби вчинення земельного правопорушення. Саме протиправне діяння є обов'язковою ознакою земельного правопорушення, всі інші ознаки - факультативними.

Самостійним елементом земельного правопорушення є суб'єкт правопорушення, тобто особа, яка його вчинила і повинна за це нести відповідальність. Порушниками земельного законодавства можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення суб'єктом адміністративного правопорушення називає лише фізичних осіб, проте низка законів України, зокрема Закон України "Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за порушення у сфері містобудування" від 14 жовтня 1994 року № 208/94-ВР встановлює юридичну відповідальність, зокрема адміністративну, і для юридичних осіб. Таке становище породжує правову колізію.

Усуває названу колізію права новий Кодекс України про адміністративні проступки (проект), стаття 7 якого серед суб'єктів адміністративного проступку називає юридичних осіб і об'єднання громадян. Необхідна ознака суб'єкта земельного правопорушення – його деліктоздатність, тобто можливість особи відповідати за свої діяння. Земельним правопорушенням визнається лише діяння особи, яка здатна усвідомлювати значення свого вчинку і керувати ним.

Суб'єктивна сторона земельного правопорушення характеризується обов'язковою наявністю вини, тобто психічним ставленням суб'єкта до вчиненого ним протиправного діяння та його шкідливих наслідків.

Усі земельні правопорушення залежно від конкретного виду об'єктів умовно

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 75

поділяють на дві групи: власне земельні правопорушення та земельні правопорушення екологічної спрямованості.

Правапорушення першої групи порушують вимоги раціонального використання та охорони земель, законних прав та інтересів власників земельних ділянок і землекористувачів, у тому числі й орендарів. До них відносять:

- ✓ невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням;
 - ✓ самовільне зайняття земельних ділянок; знищення межових знаків; ухилення від державної реєстрації земельних ділянок і подання недостовірної інформації щодо них та деякі інші.

Серед цих правопорушень можна виділити земельні правопорушення майнового характеру (наприклад, самовільне зайняття земельних ділянок) та земельні правопорушення у сфері управління (наприклад, приховування від обліку і реєстрації та перекручування даних про стан земель, розміри та кількість земельних ділянок).

До земельних правопорушень екологічної спрямованості належать такі порушення земельного законодавства, вчинення яких пов'язане з заподіянням шкоди землі. Вони є водночас і екологічними правопорушеннями, їх об'єктом виступає земля як невід'ємний елемент екосистеми. Такими правопорушеннями є: псування сільськогосподарських угідь та інших земель, їх забруднювання хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічування промисловими, побутовими та іншими відходами; невиконання умов знімання, збереження і нанесення родючого шару ґрунту та ін.

Поділ порушень земельного законодавства можливий і за іншими ознаками. Так, враховуючи ступінь суспільної шкоди серед земельних правопорушень, розрізняють злочини і проступки. До злочинів відносять суспільно небезпечні діяння, за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність. Серед них: забруднення або псування земель (ст. 239 Кримінального кодексу України); безгосподарне використання земель (ст. 254 Кримінального кодексу України); порушення правил екологічної безпеки (ст. 236 Кримінального кодексу України) та деякі інші.

Усі інші неправомірні дії (крім злочинів), які порушують земельний правопорядок, належать до проступків, які, у свою чергу, за галузевою належністю поділяються на: дисциплінарні, адміністративні та цивільно-правові.

3. Кримінальна відповідальність за земельні правопорушення.

Кримінальна відповідальність – це вид юридичної відповідальності, яка встановлена кримінальним законодавством як негативна оцінка і покарання, як особливий вид державного примусу, який має публічний характер, застосовується тільки судом від імені держави, у формі вироку до особи, яка винна у скоєнні злочину.

Кримінальна відповідальність є найбільш суворим видом відповідальності за земельні правопорушення і має каральний характер. Діючий Кримінальний кодекс України до числа суспільно небезпечних правопорушень в області земельного правопорядку відносить такі злочини:

Стаття 239 - Забруднення або псування земель: забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля, - караються штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Ті самі діяння, які спричинили загибель людей, їх масове захворювання або інші тяжкі наслідки, - караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Стаття 254 - Безгосподарське використання земель: безгосподарське використання земель, якщо це спричинило тривале зниження або втрату їх родючості, виведення земель з сільськогосподарського обороту, змивання гумусного шару, порушення структури ґрунту, - караються штрафом до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 76

строк до трьох років або без такого.

Слід зазначити, що в наш час існує тенденція до декриміналізації окремих складів злочинів і віднесення їх до числа адміністративних проступків.

4. Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення.

Найбільш розповсюдженим видом юридичної відповідальності за земельні правопорушення є адміністративна відповідальність. Адміністративна відповідальність – це такий вид юридичної відповідальності, яка настає за адміністративні правопорушення, передбачені Кодексом про адміністративні правопорушення та іншими нормативними актами.

Адміністративна відповідальність матеріалізується у вигляді адміністративного стягнення. Адміністративне стягнення – міра відповідальності за адміністративне правопорушення (проступок) застосовується з ціллю здійснити виховну дію на порушника та інших осіб і тим самим попередити здійснення нових проступків, а також злочинів.

Адміністративні стягнення можуть накладатися адміністративними комісіями при виконавчих комітетах місцевих Рад народних депутатів, судьями, держадміністраціями, органами внутрішніх справ, органами державних інспекцій, які уповноважені здійснювати контроль і накладати такі стягнення; органами пожежного нагляду, залізничного транспорту, правовими і технічними інспекторами праці, митними органами, санепідеморганами тощо.

Справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушеннями законодавства в області використання і охорони земель і порядку регулювання земельних відносин розглядає, відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення, державний комітет із земельних ресурсів та його органи на місцях.

Органи Державного комітету із земельних ресурсів накладають адміністративні стягнення за:

- ✓ псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель (ст.52);
- ✓ порушення правил використання земель (ст.53);
- ✓ самовільне зайняття земельної ділянки (ст.53-1);
- ✓ приховування або перекручення даних земельного кадастру (ст. 53-2);
 - ✓ несвочасне повернення тимчасово займаних земель або неприведення їх у стан, придатний для використання за призначенням (ст.54);
- ✓ самовільне відхилення від проектів внутрігосподарського землеустрою (ст.54);
- ✓ знищення межових знаків (ст.56).

За порушення санітарних правил охорони земель справи про адміністративні правопорушення розглядають органи державного санітарного нагляду.

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку. Це можуть бути як громадяни України, так і іноземні громадяни та особи без громадянства крім тих, які згідно з чинними законами та міжнародними договорами, користуються імунітетом. Посадові особи підлягають адміністративній відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з недодержанням установлених правил, забезпечення виконання яких входить до їх службових обов'язків.

Порушення умов і порядку використання земель сільськогосподарськими виробниками, порча землі при проведенні будівельних та інших робіт, самовільна зміна режиму використання землі, неприйняття заходів щодо охорони земель наносять шкоду земельним ресурсам, тому вони є підставою для застосування засобів адміністративного впливу. При виявленні правопорушення інспектор землевпорядної служби або інша уповноважена особа складає протокол. Останній є підставою для розгляду справи про порушення законодавства.

Розгляд справ про адміністративні правопорушення відбувається на засадах рівності громадян, відкрито, за наявності складу адміністративного проступку, протоколу про адміністративне правопорушення, доказів і пояснень зацікавлених осіб.

Найбільш поширеним видом адміністративних стягнень є штраф. При його накладенні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 77

конкретний розмір визначається в межах санкцій конкретної статті кодексу. Так, наприклад, згідно ст. 53 КпАП використання земель не за цільовим призначенням, невиконання природоохоронного режиму використання земель, розміщення, проектування, будівництво, введення в дію об'єктів, які негативно впливають на стан земель, неправильна експлуатація, знищення або пошкодження протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних лісонасаджень – тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьох до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Крім того, розмір штрафу буде залежати також від тяжкості проступку, ступеня вини правопорушника, майнового положення винного, а також обставин, що обтяжують або пом'якшують адміністративну відповідальність.

5. Цивільно-правова відповідальність за земельні правопорушення.

У випадках порушення майнових прав власників землі, землеволодільців, землекористувачів і орендарів земельних ділянок або завдання їм шкоди застосовується цивільно-правова відповідальність. Загальні положення, що стосуються відшкодування шкоди, завданої власнику землі, землеволодільцю, землекористувачу або орендарю землі в результаті порушення земельного законодавства визначаються нормами цивільного законодавства. Цивільно-правова відповідальність – це ті невігідні для заподіявача шкоди і боржника майнові наслідки, які встановлені законом або договором на випадок невиконання обов'язку, а також невиконання або неналежного виконання боржником зобов'язання.

Завданням цивільно-правової відповідальності є відновлення порушених цивільних прав суб'єктів, відновлення майнового стану, відшкодування збитків, зміцнення господарсько-договірної дисципліни, а також задоволення матеріальних і духовних потреб громадян і організацій.

Підставами цивільно-правової відповідальності є факт (склад) цивільного правопорушення, деліктоздатність особи — здатність нести юридичну відповідальність (недієздатні і недієздатні особи, за загальним правилом, не можуть нести цивільно-правову відповідальність), наявність чинного цивільного законодавства.

Основною підставою цивільно-правової відповідальності є факт правопорушення, а саме: наявність майнової шкоди (збитків) в результаті правопорушення; протиправність цивільно-правової діяльності або поведінки боржника; наявність вини боржника за вчинення шкоди; причинний зв'язок між протиправним діянням і шкодою, як об'єктивна підстава цивільно-правової відповідальності.

Законом передбачаються різні види цивільно-правової відповідальності. Так, залежно від підстав виникнення праводносин, за порушення яких виникає відповідальність остання поділяється на договірну і позадоговірну. Ст. 34 Закону України «Про оренду землі» від 06 жовтня 1998 року передбачає відповідальність за невиконання зобов'язань по договору оренди землі і порушення земельного законодавства сторонами договору. За невиконання зобов'язань по договору оренди земельної ділянки, в тому числі зміни або розірвання договору в односторонньому порядку, сторони несуть відповідальність у відповідно до закону та договору. Умови відповідальності сторін за невиконання або неналежне виконання договору оренди землі є істотними умовами цього договору. Тому якщо в договорі не досягнуто згоди між сторонами по всіх істотних умовах, такий договір оренди землі вважається неукладеним.

Поряд з договірною відповідальністю в земельному праві застосовується також позадоговірна відповідальність. Так, Земельний кодекс України вказує, що збитки, заподіяні вилученням (викупом) або тимчасовим зайняттям земельних ділянок, а також обмеження прав власників землі і землекористувачів, в тому числі орендарів, погіршенням якості земель або приведенням їх у непридатність для використання за цільовим призначенням в результаті негативного впливу, спричиненого діяльністю підприємств, установ, організацій та громадян підлягають відшкодуванню в повному обсязі власникам землі і землекористувачам, у тому числі орендарям, які зазнали збитків.

Завдання до практичної роботи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 78

Завдання 1. Дати усну відповідь на запитання

1. Дайте визначення поняттям «відповідальність» та «юридична відповідальність».
2. Які функції відповідальності за порушення земельного законодавства?
3. Дайте визначення поняттю «земельне правопорушення».
4. Які підстави виникнення відповідальності за земельне правопорушення?
5. У яких випадках наступає кримінальна відповідальність за земельні правопорушення?
6. У яких випадках наступає адміністративна відповідальність за земельні правопорушення?
7. У яких випадках наступає цивільно-правова відповідальність за земельні правопорушення?

Практична робота №4

Оформлення різних типів договорів щодо користування земельними ділянками

Мета: Ознайомитися з основними формами договорів щодо користування земельними ділянками та навчитися їх заповнювати

Теоретичні відомості

Договір оренди землі - це договір, за яким орендодавець зобов'язаний за плату передати орендареві земельну ділянку у володіння і користування на певний строк, а орендар зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до умов договору та вимог земельного законодавства. В період дії воєнного стану, а саме з 24 лютого 2022 року договір оренди земельної ділянки укладається лише в електронній формі, та засвідчується кваліфікованими електронними підписами орендаря і орендодавця.

Форма договору оренди землі. Договір оренди землі укладається у письмовій формі і за бажанням однієї із сторін може бути посвідчений нотаріально. Власник земельної ділянки може встановити вимогу нотаріального посвідчення договору оренди землі та скасувати таку вимогу. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на земельну ділянку та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом. Типова форма договору оренди землі затверджується Кабінетом Міністрів України (Додаток 1).

Істотними умовами договору оренди землі є:

- об'єкт оренди (кадастровий номер, місце розташування та розмір земельної ділянки);
- дата укладення та строк дії договору оренди;
 - орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, способу та умов розрахунків, строків, порядку її внесення і перегляду та відповідальності за її несплату.

За згодою сторін у договорі оренди землі можуть зазначатися інші умови. Якщо договір не містить хоча б одну із зазначених істотних умов, у майбутньому він може бути визнаний неукладеним у судовому порядку. У разі якщо договором оренди землі передбачено здійснення заходів, спрямованих на охорону та поліпшення об'єкта оренди, до договору додається угода щодо відшкодування орендарю витрат на такі заходи.

Строк дії договору. В період дії воєнного стану відповідно до Закону України № 2145 договори щодо передачі у користування земель сільськогосподарського призначення, термін дії яких закінчився після введення в Україні 24 лютого 2022 р. воєнного стану, вважаються поновленими на 1 рік без волевиявлення сторін таких договорів і внесення відомостей про поновлення договору до Державного реєстру речових прав.

Об'єкт за договором оренди землі вважається переданим орендодавцем орендареві з моменту державної реєстрації права оренди, якщо інше не встановлено законом.

Строк дії договору оренди землі визначається за згодою сторін, але не може перевищувати 50 років. Дата закінчення дії договору оренди обчислюється від дати його укладення. Право оренди земельної ділянки виникає з моменту державної реєстрації такого права.

Після завершення будівництва та прийняття об'єкта в експлуатацію добросовісний орендар земельної ділянки, наданої для потреб будівництва та обслуговування відповідного об'єкта, має право на першочергове укладення договору оренди землі на строк до 50 років або припинення дії договору оренди землі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 79

При передачі в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, фермерського господарства, особистого селянського господарства строк дії договору оренди землі визначається за згодою сторін, але не може бути меншим як 7 років.

При передачі в оренду для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, фермерського господарства, особистого селянського господарства земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які є земельними ділянками меліорованих земель і на яких проводиться гідротехнічна меліорація, строк дії договору оренди землі визначається за згодою сторін, але не може бути меншим як 10 років. До договору оренди землі включається зобов'язання орендаря здійснювати інвестиції у розвиток та модернізацію відповідних меліоративних систем і об'єктів інженерної інфраструктури та сприяти їх належній експлуатації.

При передачі в оренду сільськогосподарських угідь, які розташовані в межах гірничого відводу, наданого для розробки родовища нафти або газу, строк дії договору оренди земельних ділянок визначається з урахуванням строків початку будівництва свердловин та виробничих споруд, пов'язаних з їх експлуатацією, на орендованій ділянці або на її частині.

Особа, яка управляє спадщиною, у складі якої є земельна ділянка сільськогосподарського призначення, що не перебуває в оренді, має право передати таку ділянку в оренду на строк до моменту державної реєстрації права власності спадкоємця на таку земельну ділянку або до набрання законної сили рішенням суду про визнання спадщини відумерлою, про що обов'язково зазначається у договорі оренди земельної ділянки.

Якщо строк дії договору оренди земельної ділянки закінчився у день або після смерті орендодавця, але до державної реєстрації права власності на земельну ділянку за новим власником (спадкоємцем), такий договір вважається продовженим (поновленим) до моменту державної реєстрації права власності спадкоємця або державної реєстрації права власності на таку земельну ділянку за рішенням суду про визнання спадщини відумерлою.

Право земельного сервіту - це право власника або землекористувача земельної ділянки чи іншої заінтересованої особи на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною ділянкою (ділянками) відповідно до статті 98 Земельного кодексу України. Згідно зі статтею 401 Цивільного кодексу України право користування чужим майном встановлюється щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів (земельний сервітут) або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб, які не можуть бути задоволені іншим способом. Сервітут може належати власникові (володільцеві) сусідньої земельної ділянки, а також іншій, конкретно визначеній особі (особистий сервітут).

Згідно статті 402 Цивільного кодексу України Земельний сервітут може бути встановлений договором між особою, яка вимагає його встановлення, та власником (володільцем) земельної ділянки або особою, яка використовує земельну ділянку на праві емфітевзису, суперфіцію.

УВАГА!!! Встановлення земельного сервіту не веде до позбавлення власника земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут, прав володіння, користування та розпоряджання земельною ділянкою.

Земельні сервітути за терміном дії. Земельний кодекс України поділяє земельні сервітути за терміном їх дії (на постійні та строкові). Строк, на який встановлюється сервітут, повинен бути обумовлений. Сервітут, встановлений без визначення строку його дії, згідно з ч. 2 ст. 98 Земельного кодексу України є постійним, тобто безстроковим. Сервітут може бути встановлений також на період дії певних обставин, що були підставою його встановлення. У разі припинення таких обставин дія сервітуту також припиняється.

Види земельних сервітутів, які можуть бути встановлені, визначені ст. 99 Земельного кодексу України:

- право проходу та проїзду на велосипеді;
- право проїзду на транспортному засобі по наявному шляху;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 80

- право прокладання та експлуатації ліній електропередачі, зв'язку, трубопроводів, інших лінійних комунікацій;
- право прокладати на свою земельну ділянку водопровід із чужої природної водойми або через чужу земельну ділянку;
- право відводу води зі своєї земельної ділянки на сусідню або через сусідню земельну ділянку;
- право забору води з природної водойми, розташованої на сусідній земельній ділянці, та право проходу до природної водойми;
- право поїти свою худобу із природної водойми, розташованої на сусідній земельній ділянці, та право прогону худоби до природної водойми;
- право прогону худоби по наявному шляху;
- право встановлення будівельних риштувань та складування будівельних матеріалів з метою ремонту будівель та споруд;
- право на будівництво та проходження інженерних, кабельних, трубопроводних мереж, необхідних для повноцінного функціонування індустриальних парків;
- інші земельні сервітути.

Нотаріальне посвідчення договору про встановлення земельного сервітуту. Відповідно до ст. 100 Земельного кодексу України за домовленістю сторін договір про встановлення земельного сервітуту може бути посвідчений нотаріально. Власник земельної ділянки також може встановити вимогу нотаріального посвідчення договору про встановлення земельного сервітуту та скасувати таку вимогу. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на земельну ділянку та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом.

Плата за користування сервітутом. Плата за користування сервітутом. Відповідно до ч. 3 ст. 101 Земельного кодексу України та ч. 3 ст. 403 Цивільного кодексу України власник або користувач земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут, має право вимагати від осіб, в інтересах яких він встановлений, плату за його встановлення, якщо інше не передбачено законом.

Визначення розміру плати за встановлення сервітуту віднесено до компетенції суб'єктів сервітутних відносин. При цьому сторони повинні виходити з того, що плата має враховувати ті обмеження, які перешкоджатимуть власнику реалізовувати своє право на обтяжене сервітутом майно.

Сервітут є самостійним речовим правом на земельну ділянку. Однак він не підлягає відчуженню окремо від неї. Тому сервітут не може бути предметом купівлі-продажу, застави та не може передаватися будь-яким способом особі, яка не є власником ділянки, для забезпечення користування якою його встановлено. У цьому розумінні сервітут має акцесорний характер щодо того права, в інтересах реалізації якого його встановлено.

Припинення сервітуту. Відповідно до статті 102 Земельного кодексу України підставами припинення сервітуту є:

- поєднання в одній особі сервітуарія та власника;
- відмова сервітуарія від сервітуту;
- рішення суду про скасування земельного сервітуту;
- закінчення строку, при встановленні строкового сервітуту;
- порушення власником сервітуту умов користування сервітутом;
- невикористання земельного сервітуту протягом трьох років.

На вимогу власника земельної ділянки, щодо якої встановлено земельний сервітут, дія сервітуту може бути припинена в судовому порядку у випадках:

- припинення підстав його встановлення;
- встановлення земельного сервітуту унеможливає використання земельної ділянки, щодо якої встановлено земельний сервітут, за її цільовим призначенням.

Договір сервітуту земельної ділянки може бути визнаний недійсним в судовому порядку, якщо сервітуарій користується суміжною земельною ділянкою без технічної

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 81

документації на землю та за відсутності встановлених меж ділянки в натурі (на місцевості) (Додаток 2).

Суперфіцій – це право користування чужою земельною ділянкою для забудови, окремий вид прав на чужі речі. Порядок встановлення та припинення суперфіцій регламентується нормами Земельного та Цивільного кодексу України. Договір суперфіцію підлягає обов’язковій державній реєстрації.

Особливість суперфіцію полягає в тому, що таке право може відчужуватися землекористувачем або передаватися у порядку спадкування на підставі договору або заповіту, а також дає право землевласнику на прибуток від промислових об’єктів, збудованих на наданій земельній ділянці на умовах суперфіцію. Право користуватися чужою земельною ділянкою може бути встановлено на визначений або на невизначений строк.

Таке право може бути припинено у випадку:

- коли власник земельної ділянки та землекористувач являється однією особою;
- закінчення строку права користування;
- відмови землекористувача від права користування;
- невикористання земельної ділянки для забудови протягом трьох років поспіль;
- за рішення суду;
- в інших випадках установлених законом.

Істотними умовами договору про встановлення суперфіцію є :

- місце розташування та розмір земельної ділянки;
- мета надання земельної ділянки у користування;
- вид і обсяги будівництва;
- умови збереження стану об’єкта суперфіцію;
- строк дії договору;
- плата за договором суперфіцію.

Слід пам’ятати, що укладаючи договір суперфіцію потрібно виважено підійти до умови плати за договором і викласти її з урахуванням положення статті Цивільного кодексу, яка встановлює обов’язок землекористувача вносити плату за користування земельною ділянкою, наданою йому для забудови, та інші платежі ,встановленні законом.

Крім того, договір про встановлення суперфіцію допускає , що разом із суперфіціарієм земельною ділянкою може користуватися і сам власник. Дуже важливо регламентувати повноваження цих осіб.

Звертаємо Вашу увагу, що право власності на побудовані на чужій землі будівлі та споруди належить суперфіціарію. При переході права власності на нерухомі майно від суперфіціарія до інших осіб, останні набувають також права користування відповідною земельною ділянкою на тих самих умовах і в тому самому обсязі, що й попередній власник нерухомого майна – колишній суперфіціарій.

У разі припинення суперфіцій право на нерухоме майно, що залишилося на земельній ділянці, визначається домовленістю між власником ділянки і власником нерухомого майна. За відсутності такої угоди наслідки припинення права користування ділянкою визначає суд.

Власник земельної ділянки має право вимагати від власника нерухомого майна його знесення та приведення ділянки до стану, в якому вона перебувала до встановлення суперфіцій (частина перша статті 417 Цивільного кодексу України) (Додаток 3).

Коли знесення будівлі або споруди, що знаходиться на земельній ділянці, забороняється законом (житлові будинки, пам’ятки історії та культури тощо) або є

нераціональним у зв’язку з явним перевищенням вартості будівлі чи споруди порівняно з вартістю відведеної під них землі, суд може з урахуванням підстав припинення користування земельною ділянкою та за наявності відповідної вимоги сторін:

- визнати право власника нерухомого майна на придбання права власності на земельну ділянку, на якій знаходиться нерухоме майно, або право власника землі на придбання нерухомого майна, що залишилось на земельній ділянці;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 82

– визначити власнику нерухомого майна умови користування земельною ділянкою на новий строк.

Емфітевзис – це довгострокове, відчужуване та успадковуване речове право на чуже майно, яке полягає у наданні особі користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб з метою отримання плодів та доходів від неї з обов'язком ефективно її використовувати відповідно до цільового призначення.

Суб'єктами емфітевзису є власник земельної ділянки та особа, яка виявила бажання користуватися останньою для сільськогосподарських потреб (землекористувач, емфітевта). Стороною відносин емфітевзису не може бути особа, якій земельна ділянка надана на умовах постійного користування чи на умовах оренди.

Об'єктом емфітевтичного права є користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення, що знаходиться у приватній, комунальній або державній власності. До земель сільськогосподарського призначення належать сільськогосподарські угіддя – рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелogi, а також несільськогосподарські угіддя (ст.22 ЗК). Таке користування має обмежений характер, оскільки власник передає емфітевті право цільового користування земельною ділянкою, зберігаючи за собою право власності і розпорядження нею. Сторони можуть звузити межі цільового використання земельної ділянки, наприклад, зазначивши, що вона має використовуватися під рілля або багаторічні насадження тощо.

Підставою встановлення емфітевзису є договір про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (договір про емфітевзис). За договором про емфітевзис власник земельної ділянки відплатно чи безвідплатно передає іншій особі право користування земельною ділянкою, зберігаючи щодо неї право власності. Договір про встановлення емфітевзису формально є консенсуальним, оскільки для виникнення емфітевтичного права не вимагається передачі земельної ділянки. Реалізувати це право можливо з моменту державної реєстрації цього права (ст. 125 ЗК). Отже, виникає ситуація, подібна до тієї, що має місце при переході права власності за договором: момент укладення договору і перехід речового права може не збігатися в часі (ст.334 ЦК).

Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) може відчужуватися і передаватися у порядку спадкування (Додаток 4).

Завдання до практичної роботи № 4

Завдання 1. Користуючись теоретичним матеріалом практичної роботи та додатками необхідно оформи наступні зразки договорів:

- договір оренди землі;
 - договір суперфіцію;
 - договір про встановлення земельного сервітуту;
- договір про надання права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).

Практична робота № 5

Державний акт на право приватної власності на землю. Реєстрація права на земельну ділянку

Мета: ознайомитись і оволодіти правилами складання та заповнення державних актів на право власності та вивчити як в сучасних умовах здійснюється реєстрація права на земельну ділянку.

Теоретичні відомості

Державний акт на право приватної власності на землю – документ, виданий уповноваженим державним органом, що підтверджує право власності громадянина на земельну ділянку. Містить інформацію про власника земельної ділянки та підстави набуття права власності на земельну ділянку.

Громадяни та юридичні особи набувають право власності на земельні ділянки із земель державної або комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування в межах їх повноважень.

Згідно з частиною першою статті 126 Земельного кодексу України в редакції, яка діяла

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 83

до 01 січня 2013 року, документом, що посвідчує право власності на земельну ділянку, є державний акт на право власності.

З якого моменту виникає право власності на земельну ділянку? Стаття 125 Земельного Кодексу України визначає, що право власності на земельну ділянку виникає з моменту державної реєстрації такого права. У разі відсутності державної реєстрації права власності на нерухоме майно спадкодавця спадкоємець має право згідно з пунктом 6б Порядку державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 року № 1127 (далі

- Порядок), подати документи, необхідні для державної реєстрації права власності на підставі заяви спадкоємця. Такими документами є:

- ✓ що підтверджують набуття спадкодавцем права власності на нерухоме майно;
- ✓ витяг із Спадкового реєстру про наявність заведеної спадкової справи;
- ✓ документ, що містить відомості про склад спадкоємців, виданий нотаріусом чи уповноваженою на це посадовою особою органу місцевого самоврядування, якими заведено відповідну спадкову справу.

Державний акт в період 1992-2001 рр. З 1992-2001 рр. в Україні діяв державний акт на земельну ділянку рожевого (червоного) кольору, який не містив кадастрового номеру земельної ділянки. Виключення з цього випадку існувало тільки щодо м. Києва, в якому в другій половині 90-х років було впроваджено програмний комплекс "Кадастр". За допомогою ПК "Кадастр" здійснювалось ведення Київського міського земельного кадастру. Державні акти на земельну ділянку, що видавались в місті Києві після запуску міського земельного кадастру містили кадастровий номер земельної ділянки скороченого типу, наприклад 66506038, без зазначення коду адміністративно-територіального поділу для м. Києва (8000000000).

Крім відсутності інформації щодо кадастрового номеру, рожеві акти могли містити дані щодо декількох земельних ділянок з різними цільовими призначеннями. Наприклад, для ведення особистого селянського господарства, а також для будівництва та обслуговування житлового будинку господарських будівель і споруд (присадибна ділянка). Це спричиняло певні незручності у випадку, коли власник мав намір передати (продати, подарувати) одну з ділянок іншій особі.

Якщо Ваш державний акт на земельну ділянку рожевого кольору без кадастрового номеру, то для переоформлення земельної ділянки на іншу особу має бути виконана кадастрова зйомка та розроблена технічна документація щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 84

На підставі розробленої технічної документації державний кадастровий реєстратор вносить земельну ділянку до державного земельного кадастру та здійснює присвоєння кадастрового номеру земельній ділянці. Виконання вказаних вище дій підтверджує виданий реєстратором витяг з Державного земельного кадастру. *Нормативно-правовий акт для довідки: Постанова ВРУ № 2201-XII від 13.03.1992 "Про форми державних актів на право власності на землю і право постійного користування землею".*

Державний акт в період 2002-2008 рр. Прийняття нового Земельного кодексу України в 2001 році зумовило необхідність прийняття нових законів, що були логічним продовженням положень Земельного кодексу, а також приведення підзаконних актів у відповідність до положень останнього. У зв'язку з цим в 2002 році було затверджено нову форму держакту зеленого кольору.

В новому держакті вже не можна було зазначати більше однієї земельної ділянки. Введення в дію бази державного земельного кадастру дозволило присвоїти кожній, внесений до кадастру, земельній ділянці окремий унікальний кадастровий номер. Кожний кадастровий номер складається з 19 цифр, розділених двокрапками та містить інформацію про код регіону, кадастрової зони, кварталу та номер конкретної земельної ділянки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 85

Особливістю було те, що зелений держакт дозволяв визначення часток співвласників земельної ділянки безпосередньо у формі самого держакту. Державний акт зеленого кольору, як і рожевий, залишається чинним і по теперішній час. Проте, для укладення угод щодо земельної ділянки, в будь-якому випадку необхідно отримати витяг з державного земельного кадастру. *Нормативно-правовий акт для довідки: Постанова КМУ № 449 від 02.04.2002 "Про затвердження форм державного акта на право власності на земельну ділянку та державного акта на право постійного користування земельною ділянкою".*

Державний акт в період 2009-2012 рр. Необхідність удосконалення форми держакту, затвердженої в 2002 році, наприкінці 2008 року зумовила внесення змін до Постанови КМУ

№ 449 від 02.04.2002. Оновлена форма держакту друкувалась на бланках синього кольору. Основні зміни до форми полягали в доповненні держакту окремим полем для зазначення ідентифікаційного номеру (коду) власника земельної ділянки.

Справа в тому, що до цього часу власник земельної ділянки ідентифікувався за прізвищем, ім'ям, по-батькові (якщо юридична особа, то за найменуванням). Коли ім'я чи найменування зазначалось з помилками, то виникали проблеми, пов'язані з розпорядженням правами щодо такої земельної ділянки. Держакт з помилками не давав можливості укласти будь-які договори, а вирішувалась така проблема, зокрема шляхом видачі дублікату держакту через втрату держакту з помилкою. Оновлена форма держакту зразка 2008 року вирішила такі проблеми. Державний акт синього кольору також залишається чинним і на сьогодні, але для розпорядження правами щодо земельного

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 86

ділянки необхідно отримати витяг з ДЗК (державного земельного кадастру). *Нормативно-правовий акт для довідки: Постанова КМУ № 1019 від 12.11.2008 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2002 р. № 449".*

Витяг та Свідоцтво з 2013 по 2015 рік. З 2013 року набрали чинності низка законів, відповідно до яких було розділено поняття реєстрації даних щодо земельної ділянки в кадастрі та поняття реєстрації прав (власності, користування, сервітуту і т.і.) щодо земельної ділянки. З 2013 р. внесенням даних щодо земельної ділянки в державний земельний кадастр, в т.ч. присвоєнням кадастрового номеру, займаються органи Держгеокадастру (Держземагентства). Реєстрацію прав же здійснюють органи місцевого самоврядування, які підконтрольні Міністерству юстиції. Більш детально ознайомитись з процедурою реєстрації прав на земельну ділянку можна на сторінці Реєстрація права на земельну ділянку в реєстрі речових прав.

Отже, в якості підтвердження внесення даних про земельну ділянку до Державного земельного кадастру видається витяг з кадастру. На підтвердження реєстрації права щодо земельної ділянки – *витяг (свідоцтво) з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно*. Зразок витягу з кадастру відповідає положенням Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого Постановою № 1051 від 17 жовтня 2012 р. Кабінету міністрів України.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 87

ВИТЯГ

з Державного земельного кадастру про земельну ділянку

Номер витягу: НВ-3224370342021
Дата формування: 12.11.2021
Надано на заяву (запит): 12.11.2021, ЗВ-3223892052021

Дані, за якими здійснювався пошук інформації у Державному земельному кадастрі
Кадастровий номер земельної ділянки: 3223382801

Загальні відомості про земельну ділянку

Кадастровий номер: 3223382801
Місце розташування (адміністративно-територіальна одиниця): Київська область,
Цільове призначення: 01.03 Для ведення особистого селянського господарства
Категорія земель: Землі сільськогосподарського призначення
Вид використання земельної ділянки: ведення особистого селянського господарства
Форма власності: приватна
Площа земельної ділянки, гектарів: 0.3176

Відомості про державну реєстрацію земельної ділянки

Інформація про документацію із землеустрою, на підставі якої здійснена державна реєстрація земельної ділянки: Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), 26.08.2012, Васильович
Орган, який зареєстрував земельну ділянку: Управління Держкомзему у районі
Дата державної реєстрації земельної ділянки: 29.12.2012

Створено за допомогою програмного забезпечення Державного земельного кадастру

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 88

Відомості про право власності / право постійного користування згідно з Державним реєстром речових прав на нерухоме майно

Вид права	Право власності
Інформація про власників (користувачів) земельної ділянки	
Прізвище, ім'я та по батькові	К
Реквізити документа, що посвідчує особу	
Податковий номер	3
Частка у спільній власності	1
Документ, який є підставою для виникнення права	свідоцтво про право на спадщину приватний нотаріус районного нотаріального округу Київської області

Відомості про оренду, суборенду згідно з Державним реєстром речових прав на нерухоме майно

Відомості з ДРРП не надходили

Відомості про обмеження у використанні земельної ділянки

Відомості про обмеження у використанні земельної ділянки, встановлені Порядком ведення Державного земельного кадастру, затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 17.10.2012 №.1051, не зареєстровані.

Відомості про обтяження згідно з Державним реєстром речових прав на нерухоме майно

Витяг підготував та надав	Відомості про особу, яка уповноважена надавати відомості з Державного земельного кадастру відповідно до закону, що надала витяг з Державного земельного кадастру про земельну ділянку (за наявності)
	Головного управління Держгеокадастру у Київській області

Створено за допомогою програмного забезпечення Державного земельного кадастру

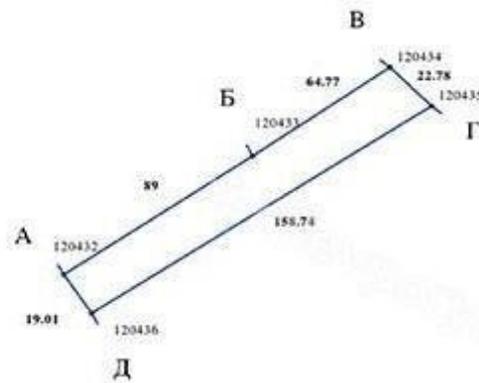

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 89

Додаток до витягу з Державного земельного кадастру про земельну ділянку від 12.11.2021 р. № НВ-3224370342021

Кадастровий план земельної ділянки

Кадастровий номер земельної ділянки 3223382801:

Масштаб 1:2000

Створено за допомогою програмного забезпечення Державного земельного кадастру

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 90

Опис меж:

Від А до Б
Від Б до В
Від В до Г Землі Сільської Ради;
Від Г до Д
Від Д до А Землі Сільської Ради;

Умовні позначення:

Експлікація земельних угідь:

Всього земель, гектарів	У тому числі за земельними угіддями, гектарів:	
	Рілля	
1	2	
Площа земельної ділянки, гектарів 0.3176	0.3176	

Створено за допомогою програмного забезпечення Державного земельного кадастру

Реєстрація права на земельну ділянку в держреєстрі речових прав на нерухоме майно. Порядок 2022.

Зареєструвати власність чи інші права (оренду, сервітут, суперфіцій, емфітевзис і т.і.) на землю можна через місцевий центр надання адміністративних послуг (ЦНАП) або у нотаріуса. Саме після реєстрації в держреєстрі речових прав на нерухоме майно, виникає, змінюється чи припиняється відповідне право.

Правила реєстрації прав на нерухоме майно, у тому числі на земельну ділянку, визначені, зокрема Порядком державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1127, яка набрала чинності з 01.01.2016 р. Якщо згадати, то до 2013 року право власності на землю підтверджувалось державним актом про право власності на земельну ділянку, який

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 91

можна було отримати в місцевому органі Держкомзему.

Сьогодні ж, після включення даних про земельну ділянку до державного земельного кадастру та отримання в місцевому управлінні Держгеокадастру витягу з ДЗК, необхідно звернутись до місцевого ЦНАПу чи нотаріуса для реєстрації вашого права на земельну ділянку. В ЦНАПі можна зареєструвати право власності, оренди, сервітут, суперфіцій, емфітевзис, обтяження на нерухоме майно тощо. Найпоширенішим випадком звичайно є саме реєстрація права власності на земельну ділянку, покроковий порядок зі зразками документів якої ми і розглянемо нижче.

Покроковий порядок реєстрації права на земельну ділянку

1. Визначитись з органом реєстрації права. Спочатку необхідно визначитись зі зручним для Вас центром надання адміністративних послуг (ЦНАП) або нотаріусом, до яких можна звернутись щодо реєстрації. В ЦНАПі ви оплачуєте виключно адміністративний збір, проте там можуть бути черги. У нотаріуса навпаки – дорожче (адмінзбір + послуги нотаріуса), але все зручно і без черг. Важливим є те, що зареєструвати право на земельну ділянку можна тільки в ЦНАПі чи у нотаріуса, які працюють в тій же області, що і земельна ділянка. Адреси місцевих ЦНАПів, яким слід подавати документи для реєстрації права власності на земельну ділянку можна знайти в інтернеті, наприклад ввівши запит в пошуковик "ЦНАП Борщагівської ОТГ".

2. Підготувати та подати пакет документів. Далі необхідно підготувати пакет документів для подачі до місцевого ЦНАПу чи нотаріуса, який включатиме:

витяг з Державного земельного кадастру (ДЗК);

оригінал паспорту заявника;

оригінал ідентифікаційного номеру;

підтвердження оплати адміністративного збору (0,1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, станом на 2022 р. - це 250 грн.);

документ - підстава виникнення права на ділянку (договір купівлі-продажу (дарування, міни і т.і.), рішення суду, свідоцтво на спадщину, тощо);

довіреність, якщо документи подаються представником (нотаріально засвідчена);

оригінал паспорту, ідентифікаційного номеру представника, якщо документи подаються представником.

Заява про реєстрацію права друкується держреєстратором або нотаріусом та підписується заявником на місці.

Важливо також те, що витяг з Державного земельного кадастру (ДЗК) не має потреби подавати у випадку, коли документи, які є підставою виникнення, переходу чи припинення права власності або інших прав, містять в собі інформацію про кадастровий номер. З деякими випадками присвоєння кадастрового номеру земельній ділянці можна ознайомитись в розділі технічна документація щодо встановлення меж земельної ділянки.

3. Отримати готовий документ. Загальний строк розгляду поданих державному реєстратору документів складає 5 робочих днів (не календарних!). Зі спливом вказаного строку можна буде отримати від державного реєстратора витяг з реєстру речових прав.

Порядок передбачає, що рішення держреєстратора розміщується на сайті Мінюсту та має таку ж юридичну силу, як і паперове підтвердження реєстрації права. Слід також зазначити,

що Закон надає можливість скоротити п'ятиденний строк до 2 днів, 24х та 2х годин, проте збір за реєстрацію права в таких випадках буде значно більшим.

Після реєстрації свого права в Державному реєстрі речових прав, ви станете повноправним власником земельної ділянки та в подальшому зможете розпорядитись нею за власним розсудом (в тому числі, продати, подарувати, обміняти, тощо).

Завдання до практичної роботи

Завдання 1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом та коротко занотувати в робочий зошит.

Завдання 2. Дати усну відповідь на запитання

1. Що таке Державний акт на право приватної власності на землю?

2. З якого моменту виникає право власності на земельну ділянку?

3. Якого кольору в Україні діяв державний акт на земельну ділянку в період з

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 92

1992-2001 рр.?

4. Якого кольору в Україні діяв державний акт на земельну ділянку в період з 2002-2008 рр.?

5. Якого кольору в Україні діяв державний акт на земельну ділянку в період з 2009-2012 рр.?

6. В який період державний акт на земельну ділянку не містив кадастрового номеру земельної ділянки?

7. В який період державний акт на земельну ділянку містив дані щодо декількох земельних ділянок з різними цільовими призначеннями?

8. В якому державному акті на земельну ділянку з'явився кадастровий номер, що складається з 19 цифр, розділених двокрапками та містить інформацію про код регіону, кадастрової зони, кварталу та номер конкретної земельної ділянки?

9. Чому було необхідно удосконалити Державний акт в період 2009-2012 рр.?

10. Які документи видавали в період з 2013 по 2015 рік для підтвердження права власності на земельну ділянку?

11. Коли розпочалася видача тільки витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно?

Практична робота №15

Порівняльна характеристика структури земельних угідь та видів економічної діяльності різних адміністративних утворень

Мета: здійснити порівняльну характеристику структури земельних угідь та видів економічної діяльності різних адміністративних утворень

На основі структури земельного фонду окремої області необхідно провести порівняльну характеристику. Найбільш достовірною інформацією про земельний фонд представлена в екологічних паспортах областей, тому надаємо посилання, де розміщено базу даних екологічних паспортів <https://mepr.gov.ua/news/37742.html>.

Варіанти для виконання практичної роботи

1	Сумська область	Тернопільська область
2	Тернопільська область	Житомирська область
3	Харківська область	Черкаська область
4	Житомирська область	Сумська область
5	Черкаська область	Одеська область
6	Одеська область	Харківська область

Завдання до практичної роботи

Завдання 1: Розрахувати забезпеченість землевласників, землекористувачів адміністративних утворень сільськогосподарськими угіддями та порівняти отримані результати між собою, встановити причинно-наслідкові зв'язки. Результати розрахунку оформити у вигляді таблиці. (Порівнювати за матеріалами 2020 року)

Категорії с/г угідь	Область	Область
С/Г угіддя		
Рілля		
Перелоги		
Багаторічні насадження		
Сіножаті		
Пасовища		

Завдання 2: Розрахувати структуру сільськогосподарських угідь адміністративних утворень та порівняти отримані результати між собою. Результати оформити у вигляді діаграм.

Завдання 3: Розрахувати структуру земельного фонду адміністративних утворень та порівняти результати між собою. Результати оформити у вигляді діаграм.

Завдання 4: Розрахувати структуру лісів та інших лісовкритих площ. Результати

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 93

оформити у вигляді діаграм.

Завдання 5: Розрахувати структуру забудованих земель адміністративних утворень та порівняти результати між собою. Результати оформити у вигляді діаграм.

Завдання 6: Розрахувати структуру земель під водами, результати оформити у вигляді діаграм.

Практична робота № 16

Розрахунок сумарної екологічної стійкості земель різних адміністративних утворень Мета: освоїти методику розрахунку сумарної екологічної стійкості земель в межах різних адміністративних утворень та розрахувати їхні показники.

Наряду із великим та незамінним значенням земельних ресурсів як територіального базису, основного засобу виробництва у сільському і лісовому господарстві, вони, за невід'ємної належності до них ґрунтів, виконують низку біогеоценотичних і глобальних екологічних функцій, які обумовлюють нормальне функціонування як окремих біоценозів, так і життя загалом.

Однією із головних біогеоценотичних функцій є функція життєвого простору. Ґрунти переповнені живою речовиною, створюючи живу плівку суші. Біомаса наземних екосистем в сотні разів перевищує біомасу світового океану, хоча площа суші в три рази менша. З ґрунтом тісно пов'язана переважна частина рослин, оскільки саме в ньому відбуваються ранні цикли їхнього розвитку, а у подальшому із ґрунтом взаємодіють корені, поглинаючи вологу та поживні елементи та утримують вертикальне положення. Активно використовують ґрунт як середовище існування мікроорганізми (бактерії, актиноміцети, гриби, водорості), найпростіші, плоскі та кільчасті черви, нематоди, молюски, членистоногі, амфібії, рептилії. Основною особливістю ґрунту, що зумовлює високе біорізноманіття є його чотирьохфазність і полідисперсність.

Також земля виконує функцію житла та сховища, захищаючи низку живих організмів, що здійснюють значну частину життєвих функцій на поверхні землі, від переохолодження і перегрівання, хижаків. Особливу актуальність ця функція має в екстремальних умовах (тундра, пустелі), а також інших ландшафтах у періоди різких змін погоди.

Зелені рослинні формації у комплексі із ґрунтовим покривом за рахунок проходження процесу фотосинтезу щорічно фіксують та зв'язують близько $n \cdot 10^{17}$ ккал хімічно активної сонячної енергії, виконуючи біоенергетичну функцію. Сонячна енергія фіксується зеленими рослинними формаціями, після відмирання яких, акумулюється та утримується ґрунтами у вигляді органічної речовини (гумусу, детриту). Недаремно гумус називають загальнопланетарним акумулятором сонячної енергії. У подальшому енергія гумусу та органічних решток слугує основою ґрунтової родючості і залучається у трофічні ланцюги.

Ґрунтово-рослинні екологічні системи в процесі еволюції та саморозвитку набули здатності фіксувати атмосферний молекулярний азот, перетворюючи його в амінокислоти та білки, виконують азото-білкову функцію.

Молекулярний азот є недоступний як для живлення рослинних формацій, так і для людини, хоча сполуки азот є вкрай необхідними у життєвих циклах рослин, тварин і людини. Біологічна фіксація азоту бульбашковими та вільноживучими бактеріями досягає 140 млн. т/рік, в той час як промислове виробництво азотних сполук становить 60-80 млн. т/рік. Акумульовані сполуки азоту, проходячи через кишковий тракт тварин і людей, знову потрапляють у ґрунт, де зазнають різноманітних процесів амоніфікації, нітрифікації, знову повторно використовуються рослинами, або денітрифікуються.

Також ґрунтово-рослинні екосистеми виконують газово-атмосферну екологічну функцію, здійснюють чи процеси фотосинтезу, за рахунок яких відбувається зв'язування вуглекислого газу та емісія кисню, здійснюють фіксацію молекулярного азоту та денітрифікацію, повернення частини вуглекислого газу в атмосферу. В цілому, вони виконують низку процесів, які визначають глобальне співвідношення газів в атмосфері, що з значній мірі визначає клімат нашої планети.

Приведені деякі екологічні функції дають підставу зробити висновок про екологічну багатофункціональність земельних ресурсів, неврахування якої може порушити екологічну рівновагу нашої планети.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 94

Зміни та погіршення стану оточуючого середовища в результаті антропогенної діяльності стали однією із основних екологічних проблем сьогодення. Інтегральними показниками стану земельних ресурсів є нормальне функціонування пов'язаних з ними організмів, біопродуктивність та біохімічна якість створеної продукції.

На сьогодні не існує єдиного підходу до екологічної оцінки земельних ресурсів. Їхню екологічну стійкість пропонують характеризувати ступенем розораності. Найбільш нестійким в екологічному відношенні є землі тих районів, в яких розорані землі значно переважають площі умовно стабільних угідь (сіножаті, пасовища, землі вкриті лісом і чагарниками, болота). Показник стійкості земельних ресурсів розраховують як відношення площі умовно стабільних угідь до площі ріллі.

Для оцінки екологічної небезпеки використання земель запропоновано систему показників, яка включає відомості про природну складову екологічної небезпеки (відносно постійна група) і відомості, що характеризують антропогенний вплив (найбільш динамічна група).

До природної складової екологічної небезпеки відносять такі фактори: освоєність, розораність та лісистість території, питому вагу земель з ухилом більше 2°, густоту гідрографічної мережі, площу угідь стабілізуючого призначення.

Антропогенна група показників екологічної небезпеки використання земель включає такі фактори: густоту населення та особливості розселення, концентрацію тваринництва та особливості розміщення ферм, комплексів та інших екологічно небезпечних об'єктів, об'єми хімічного та пестицидного навантаження на агроландшафт.

Найбільш доцільною методикою екологічної оцінки стану земельних ресурсів адміністративної оцінки, що можна застосувати на практичній роботі, є методика запропонована В.В. Медведєвим.

За цією методикою можна передбачити розгорнуті характеристики коефіцієнтів екологічної стійкості та індекси дестабілізаційних факторів.

Характеристику екологічної стійкості (ЕС) земельних ресурсів може провести за наявності таких показників (див. табл. 1):

- 1) ґрунтовий покрив, який характеризується переважаючим типом ґрунтів (ЕС1), % до загальної площі сільськогосподарських угідь;
- 2) ліси (ЕС2), % до загальної площі сільськогосподарських угідь;
- 3) площі угідь, що стабілізують агроландшафт (ЕС3), % до загальної площі сільськогосподарських угідь.

Після розрахунку окремих коефіцієнтів екологічної стійкості визначаємо середнє значення екологічної стійкості (ЕС):

$$ЕС = (ЕС1 + ЕС2 + ЕС3) / 3$$

До факторів, що дестабілізують екологічну ситуацію, відносять (табл. 2):

- 1) сільськогосподарська освоєність адміністративної одиниці (ДФ1), % сільськогосподарських угідь до загальної площі;
- 2) розораність (ДФ2), % ріллі до площі сільськогосподарських угідь;
- 3) густота населення (ДФ3), кількість осіб на км²;
- 4) концентрація тваринництва (ДФ4), кількість умовних голів на 100 га сільськогосподарських угідь.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 95

Коефіцієнт екологічної стійкості земельних ресурсів

	% до загальної площі сільськогосподарських угідь	Коефіцієнти екологічної стійкості
<i>Ґрунти</i>		<i>ЕС1</i>
чорноземи, темно-сірі;	80	1,0
дернові, лучні, ясно-сірі, сірі;	80-70	0,8
болотні, торфові;	70-60	0,6
буроземи;	60-50	0,4
чорноземи карбонатні;	50	0,2
<i>Ліси</i>		<i>ЕС2</i>
	<10	0,2
	10-20	0,4
	20-30	0,6
	30-50	0,8
	>50	1,0
<i>Угіддя, що стабілізують агроландшафт</i>		<i>ЕС3</i>
	<20	0,2
	20-30	0,4
	30-40	0,6
	40-50	0,8
	>50	1,0

Таблиця 2

Індекс дестабілізуючих факторів

<i>% сільськогосподарських угідь до загальної площі</i>	<i>ДФ1</i>
50-60	0,2
60-70	0,4
70-80	0,6
80-90	0,8
>90	1,0
<i>% ріллі до загальної площі сільськогосподарських угідь</i>	<i>ДФ2</i>
40-50	0,2
50-60	0,4
60-70	0,6
70-80	0,8
>80	1,0
<i>Густина населення, осіб на км²</i>	<i>ДФ3</i>
<50	0,2
50-100	0,4
100-150	0,6
150-200	0,8
>200	1,0
<i>Концентрація тваринництва, к-ть голів на 100 га сільськогосподарських</i>	<i>ДФ4</i>
<100	0,2
100-125	0,4
125-150	0,6
150-175	0,8
>175	1,0

На основі отриманих індексів розраховуємо середні значення дестабілізаційних факторів (ДФ):

$$ДФ = (ДФ1 + ДФ2 + ДФ3 + ДФ4) / 4$$

Сумарна екологічна ситуація (СЕС) визначається як різниця між середніми значеннями коефіцієнтів екологічної ситуації (ЕС) та індексами дестабілізаційних факторів.

$$СЕС = ЕС - ДФ$$

На основі запропонованих показників роблять висновок про екологічний стан

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 96

земельних ресурсів певної територіально-адміністративної одиниці.

0,3 – 0,5	дуже добрий
0,2 – 0,29	добрий
0,1 – 0,19	сприятливий
0,0 – 0,09	задовільний
0,0 – -0,09	нижчий від задовільного
-0,1 – -0,19	передкризовий
-0,2 – -0,29	кризовий

Завдання до практичної роботи

Завдання 1: розрахувати показники сумарної екологічної стійкості в різних областях та встановити причинно-наслідкові зв'язки, що впливають на їхні значення. Области брати аналогічні, що і в практичній роботі № 6. Користуватися екологічними паспортами областей, а саме такими розділами: фізико-географічна характеристика для визначення переважаючого типу ґрунту; чисельність населення для визначення густоти; земельні ресурси для характеристики структури земельного фонду регіону; показник площі угідь, що стабілізують агроландшафт всі беремо 30-40%; показник концентрація тваринництва всі беремо менше 100.

Завдання 2: Дати усну відповідь на запитання.

1. Охарактеризуйте особливості земельних ресурсів як засобу виробництва.
2. Яка різниця між привласнювальним та відтворювальним землекористуванням?
3. Назвіть основні причини втрати продуктивних земель.
4. Наведіть приклади втрати продуктивних земель в Україні.
5. Назвіть заходи окультурення земель.
6. Охарактеризуйте газово-атмосферну екологічну функцію земель.
7. Яке значення у житті людини має азото-білкова функція земель?
8. Який вплив на землекористування має глобальне потепління?
9. Наведіть приклади проградації земель.

Практична робота № 17

Сучасні технології в землевпорядному виробництві

Мета: ознайомитися із сучасними технологіями в землевпорядному виробництві

Зміни земельних відносин, що склалися за час здійснення земельної реформи в нашій країні, визначили новий характер і зміст соціально-економічних проблем землекористування: утворення нової земельної власності, її поділ і збільшення, передача прав на земельні ділянки (паї) землекористувачам, передача земель в оренду, охорона земель і раціональне землекористування. Постійно виникають нові або відбувається упорядкування існуючих землекористувань.

Виникла необхідність максимального задоволення економічних інтересів землевласників і землекористувачів, найбільш повного і ефективного використання виробничого потенціалу господарств і закріплених за ними земель, при суворому дотриманні особливих режимів і умов використання земельних ресурсів. Тому одним із головних завдань сучасного землеустрою є складання проектів землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь (землекористувань). Останнім часом, для швидкого та якісного складання землевпорядної документації, деякі підприємства застосовують сучасні методи геоінформаційних технологій, які значно полегшують цю процедуру.

Застосування методів геоінформаційних систем (ГІС) дозволяє в автоматичному режимі аналізувати поточний стан задокументованого землекористування, виявляти раніше допущені недоліки та помилки, а також у табличному вигляді в лічені хвилини формувати масиви відомостей про земельні ділянки та права на них певних землекористувачів. Однак, однією з причин того, що в даний час аналітичні можливості ГІС не знаходять широкого

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 97

застосування, є те, що для багатьох дані технології ще вважаються незрозумілими. Крім того, значна частина користувачів не використовують ГІС для аналізу тому, що не мають елементарних знань, як можна працювати за допомогою ГІС, крім відображення просторових даних. Також деякі користувачі не мають достатньої поінформованості щодо ГІС, які краще підходять для використання в землевпорядкуванні. В результаті аналізу причин, за якими ГІС в землевпорядкуванні використовується не досить широко, можна сказати, що необхідно розробити нові методи автоматизованого виконання інвентаризації земель з використанням сучасних геоінформаційних технологій. Актуальним є вирішення завдання розробки методичного та алгоритмічного забезпечення інформаційної технології застосування геоінформаційних систем (ГІС) для вирішення низки практичних завдань, що виникають при створенні кадастрових планів території, проектів територіального землеустрою та землевпорядних справ. Актуальність визначається вимогою до підвищення ефективності прийняття управлінських рішень та точною оцінкою матеріально-технічної бази.

Можливості застосування ГІС у землеустрої

ГІС широко застосовується у землеустрої для створення та оновлення планово-картографічних матеріалів. За останні роки обсяг землевпорядної та кадастрової інформації суттєво збільшився, а до переліку її одержувачів додалися державні адміністрації, органи земельних ресурсів та сотні державних, комунальних та приватних землевпорядних організацій. Проте, відсутність належної уваги, фінансування та відповідних методик призвела до того, що стан крупномасштабних матеріалів є вкрай незадовільним, їх актуалізація на загальнодержавному рівні практично не проводилась. Тому проблема оновлення та інтеграції векторних та растрових даних на сьогоднішній день постала в Україні надзвичайно гостро.

Для успішного вирішення цих задач необхідне програмне забезпечення, що дозволяє на основі ГІС створити єдине інформаційне середовище, що включає в себе як стандартні функції ГІС, так і технологічні, пов'язані із сучасними методами отримання даних (GPS) та їх представлення (клієнт-серверні та інтернет-технології). Крім того, світовий досвід показує, що сучасні ГІС-технології незамінні у створенні та веденні системи державного земельного кадастру. Із створенням системи на всій території впроваджується єдине інформаційне середовище управління земельними ресурсами, інформаційне забезпечення ринку земель, оподаткування, реєстрація прав власності та взаємодія з іншими автоматизованими системами.

Важливою властивістю сучасних ГІС є те, що вони забезпечують розробку і аналіз значної кількості варіантів проектних рішень, створення рекомендаційних та управлінських карт на регіони, що дає можливість віднайти найоптимальніше еколого-економічне обґрунтування системи заходів щодо організації території і охорони земель новостворених агроструктур, формування їх сталого землекористування, відтворення природних агроландшафтів, оперативного контролю використання земельних ресурсів, прогнозування можливих ерозійних процесів, створення протиерозійної організації території. Накопичення інформації про деградовані і малопродуктивні землі забезпечує оперативне обґрунтування їх консервації.

Отже, показники економічної ефективності створення автоматизованих технологій проектування характеризуються: ефективністю автоматизованих технологій як виду нової техніки, впливом на діяльність проектною організацією, впливом на ефективність і якість проектних рішень. Основними факторами, які обумовлюють економічну ефективність автоматизованих технологій у процесі проектування:

- зниження вартості проектно-кошторисних робіт за рахунок їх автоматизації;
- покращення проектних рішень у результаті застосування методів оптимізації, уніфікації, багатоваріантного проектування, комплексних математичних моделей.

До основних показників економічної ефективності застосування ГІС слід віднести:

- економію за рахунок зниження проектних робіт;
- економію за рахунок підвищення якості проектних рішень;
- річний економічний ефект;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 98

- розрахунковий коефіцієнт загальної економічної ефективності ;
- термін окупності;
- чисельність умовно вивільнених проектувальників;
- підвищення продуктивності праці проектувальника;
- відносне скорочення термінів виконання проектних робіт;
- рівень автоматизації проектних робіт.

Склад робіт при розробці документації із землеустрою

Як відомо, землеустрій – це сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил.

Документація із землеустрою – це затверджені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, а також матеріали обстеження і розвідування земель, авторського нагляду за виконанням проектів тощо.

Документація із землеустрою розробляється у вигляді програм, схем, проектів, спеціальних тематичних карт, атласів, технічної документації. При складанні документації із землеустрою виконуються обстежувальні, вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та інші роботи. Склад, зміст і правила оформлення документації із землеустрою регламентуються відповідною нормативно-технічною документацією з питань здійснення землеустрою. Порядок складання документації із землеустрою встановлюється залежно від мети, конкретних природно-економічних умов, передбачених заходів тощо. Етапи розробки кожного виду документації із землеустрою різні. В цілому при складанні документації із землеустрою роботи можна виділити наступні види робіт:

- збирання, вивчення земельно-кадастрових та планово-картографічних матеріалів;
- підбір існуючої або створення топографічної основи на територію (у т.ч. цифрової);
- підготовка викопійовань з планово-картографічних матеріалів;
- складання списку власників земельних ділянок та землекористувачів;
- польове обстеження земельних ділянок з уточненням їх меж;
- складання планово-картографічних матеріалів території;
- структуризація території – формування зон, районів з урахуванням вимог нормативних документів та зонування території;
- геодезичне встановлення (відновлення) меж земельних ділянок;
- погодження меж земельних ділянок із суміжними власниками та землекористувачами;
- встановлення меж зон обмежень і обтяжень щодо використання земельних ділянок;
- визначення зон впливу різноманітних факторів;
- складання контурних відомостей території;
- складання експлікації земель за формами власності, власниками землі і землекористувачами та угіддями;
- створення обмінного файлу;
- формування та випуск проектної документації.

Практично всі ці роботи можна віднести до задач геоінформаційного (просторового) аналізу, оскільки їх виконання потребує врахування впливу факторів, які мають кількісні характеристики, просторову прив'язку та просторові відношення. Виконання цих робіт передбачає наявність у геоінформаційних систем таких функціональних можливостей:

- робота з космічними та аерознімками;
- конвертація даних із інших форматів;
- завантаження даних із електронних геодезичних приладів;
- створення векторних примітивів цифрових карт шляхом прямого введення координат;
- перетворення координатних систем, картографічних проекцій і масштабів;
- обробка результатів геодезичних вимірювань;
- формування таблиць баз даних про об'єкти карти;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 99

–різні методи просторового аналізу (за атрибутивними даними, за просторовими даними та ін.);

- створення технічної документації щодо землеустрою;
- робота з обмінними файлами кадастрових даних у форматах IN4 та XML;
- автоматичне формування звітів та пояснювальних записок;
- робота з обмінними файлами кадастрових даних у форматі IN4 [4].

Характеристика програмних засобів, що можуть бути застосовані при розробці документації із землеустрою

Аналіз функцій, наведених у попередньому розділі, показує, що для виконання землевпорядних робіт у проектних організаціях можуть бути використані «Digitals», «Геопроєкт», «Інвент-Град», ГІС «Карта» та інші. Розглянемо більш детально вищенаведені ГІС.

Програма «Digitals»

Виробник: НПП
«Геосистема»

Призначення: Програма призначена для створення/оновлення топографічних і спеціальних карт, видання карт міського кадастру і землеустрою, рішення інженерних і прикладних завдань.

Структура і вартість системи: система містить базове картографічне ядро, що забезпечує функції редагування і друку цифрових карт, запитів і звітів, читання і запису карт в різних форматах, включає модуль для розпаювання земельних ділянок і підготовки документації.

Digital Professional включає додатково функції векторизації карт і поодиноких знімків.

- ✓ Внутрішні формати графічних даних: DMF, TIFF
- ✓ Внутрішні формати баз даних: DMF
- ✓ Експорт і імпорт графічних даних: DXF, MID/MIF, SHP, DGN, TXF, TIF, BMP, JPG
- ✓ Експорт і імпорт баз даних: DBF
- ✓ Обмін даними з іншими програмними продуктами: AutoCAD, MapInfo, ArcView, MicroStation, ГІС «Карта»
- ✓ Має можливість взаємодії з іншими програмними продуктами: Microsoft Word/Excel
- ✓ Поєднує можливості створення цифрових карт для ГІС і підготовку топографічних карт до видання; містить шари, що настроюються, атрибути об'єктів, умовні знаки і систему шаблонів.

Має можливість доповнення модулями стереообробки. В новій версії пакету є можливість запису файлів в новому форматі кадастрового файла In-5 . Для складення даного файлу запроваджено шаблон XMLNormal.dmf

«Геопроєкт»

Виробник: Компанія «Укргеопроект»

Призначення: Обробка геодезичних вимірів, формування електронних карт місцевості, адміністрування і моніторинг електронних карт, облік просторової і атрибутивної інформації про об'єкти, вивід на друк картографічної і різноманітної звітної інформації.

Можливості:

- ✓ Створення цифрових векторних планів і карт.
- ✓ Розрахунок основних видів ходів теодолітів.
- ✓ Трансформація координат пунктів і об'єктів.
- ✓ Інтерполяція горизонталей.
- ✓ Імпорт даних із широкого спектру форматів зовнішніх даних, а також з електронних тахеометрів.
- ✓ Потужний генератор звітів із вбудованою мовою програмування.
- ✓ Набір шаблонів, що гнучко настроюються, вже входить в комплект постачання продукту.
- ✓ Робота з обмінними файлами кадастрових даних у форматі IN4.
- ✓ Можливість розширення програми, використовуючи API-функції, створення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 100

модулів будь-якою мовою програмування і підключення їх за допомогою бібліотек DLL та ін.

Програма «Інвент-Град»

Виробник: Компанія СНПП «ИТЕС»

Призначення: Автоматизована система ІНВЕНТ-ГРАД призначена для обробки результатів польових топографо-геодезичних і кадастрових робіт, що виконуються при інвентаризації земель. Система також може бути використана як кадастрова система населеного пункту або адміністративного району.

Можливості системи ІНВЕНТ-ГРАД:

- ✓ забезпечує користувачу максимальну продуктивність, дозволяючи швидко і якісно вирішувати поставлені задачі;
- ✓ графічний інтерфейс, повністю відповідний прийнятим стандартам, забезпечує інтуїтивне розуміння системи і допомагає швидко освоїти її основні функції;
- ✓ всі компоненти проекту представлені в єдиній інтегрованій базі даних. Будь-яка інформація проекту легко доступна і може бути змінена;
- ✓ введення і редагування даних виконується в електронних таблицях, форма яких максимально наближена до традиційних форм і може налаштовуватися на введення певної інформації. Введення і редагування даних супроводжується семантичним і синтаксичним контролем інформації, що вводиться;
- ✓ використання єдиного каталогу координат пунктів проекту забезпечує автоматичний зв'язок між різними мережами, розглядаючи геодезичне обґрунтування проекту як єдине ціле. Наприклад, відмітки, одержані в результаті зрівнювання мережі нівеляції, можуть бути використані при попередній обробці кутових і лінійних вимірювань геодезичного обґрунтування;
- ✓ для пошуку грубих помилок початкових даних розроблена спеціальна система попередньої діагностики і дворівнева система апробації мережі, що дозволяє оцінювати відносні помилки ходів, кутова і лінійна нев'язність в довільно заданих полігонах;
- ✓ обробка топографічних зйомок виконується з урахуванням типів і метрологічних характеристик приладів. Передбачена обробка пікетів, одержаних з різних станцій топографічної зйомки, шляхом усереднювання їх координат і висновку для контролю відхилень координат від середніх значень. Виконується автоматичний перерахунок координат пікетів станцій топографічної зйомки при виявленні системою змін координат точок знімального обґрунтування.

Проект КБ «ПАНОРАМА»

Проект КБ "ПАНОРАМА" – це набір геоінформаційних технологій, що включає в себе професійну ГІС "Карта", професійний векторизатор електронних карт "ПанорамаРедактор", додаток ГІС «Сервер» , призначений для забезпечення видаленого доступу до картографічних даних, універсальний засіб розробки геопорталів різного призначення "GIS WebServer", інструментальні засоби розробки ГІС додатків для різних платформ GIS ToolKit, муніципальну ГІС "Земля і Нерухомість", систему обліку об'єктів нерухомості "ГІС "Нерухомість", систему для автоматизації управління сільськогосподарським підприємством у галузі рослинництва ГІС "Панорама АГРО", конвертори для обміну даними з іншими ГІС (DXF/DBF, MIF/MID, Shape, GML, S57/S52, MP, IN4/XML та ін.), а також спеціалізовані додатки (Internet, сільське господарство, диспетчерські системи, зв'язок, навігація, екологічний моніторинг та інше).

Програмне забезпечення. Професійна ГІС «Карта» – основний модуль проекту «ПАНОРАМА». Це універсальна геоінформаційна система, яка має засоби створення та редагування електронних карт, виконання різноманітних змін та розрахунків, оверлейних операцій, побудови 3D моделей, обробки растрових даних, засоби підготовки графічних документів в електронному та друкованому вигляді, а також інструментальні засоби для роботи з базами даних.

Розвинені засоби редагування векторних та растрових карт місцевості та нанесення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 101

додаткової графічної інформації на карту. Підтримка декількох десятків різноманітних проекцій карт та систем координат, включаючи системи 42 року, ПЗ-90, WGS-84 та інші. Підтримка усього масштабного ряду – від поверхового плану до космонавігаційної карти Землі.

Принципи роботи з програмними засобами

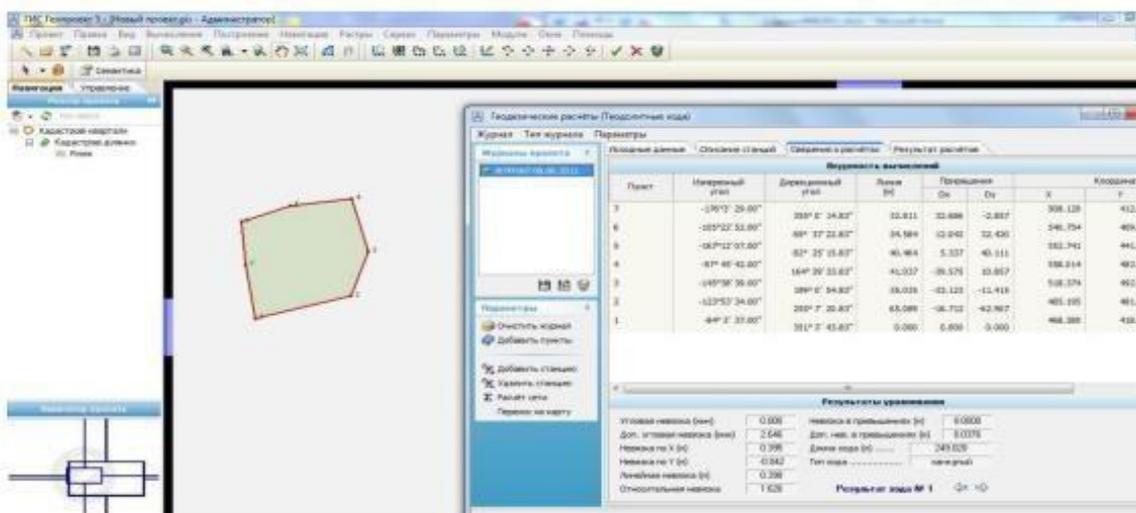
Сучасні ГІС у своєму арсеналі мають потужні програмні засоби та вирішують багато задач. Для кожного виду землевпорядних робіт можливе групування задач з використанням ГІС.

На думку авторів, задачі можна групувати за такими ознаками:

- одержання польових геодезичних даних;
- обробка польових журналів;
- створення планово-картографічних матеріалів;
- створення технічної документації;
- проведення економічних розрахунків.

Далі для кожного етапу коротко розглядаються основні зміст, результати та методи застосування ГІС. Як правило, сучасні польові роботи проводяться за допомогою геодезичних електронних приладів. Обробка польових вимірів, окрім спеціалізованих комп'ютерних програм, які, як правило, входять в комплект поставки електронних приладів, можуть проводитись за допомогою таких ГІС, як «Digitals», «Геопроект», «ИНВЕНТ-ГРАД», ГІС «Карта».

Далі більш детально розглядається вирішення цього завдання за допомогою пакету «Геопроект». Під час проведення польових робіт був прокладений замкнутий теодолітний хід, який має дві тверді точки 1, 7. Виміряні горизонтальні кути та відстані між точками ходу. Для обчислення ходу необхідно на панелі інструментів включити модуль розрахунку теодолітних ходів. Внести вихідні дані, внести дані, одержані при теодолітній зйомці. Після цього необхідно провести розрахунок сітки та виконати перенесення на карту. При виконанні цих операцій буде створена відомість обчислень та виконане зрівнювання. Результати проведення обчислень наведені на рис. 1.

У результаті одержано набір документів та креслення в робочому полі проекту. Широкі можливості мають ГІС при формуванні технічної документації. Сучасні комплекси ГІС мають можливість надавати вихідні матеріали у файлах із розширенням *.gbd, *.In4, що дає можливість використання їх в інших ГІС, зокрема, «Digitals», «Геопроект», ГІС «Карта» та інші.

Наприклад, результати зйомки ділянки, оброблені в «Digitals» і збережені у файлі з розширенням *.gbd, мають вигляд, зображений на рис. 2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 102

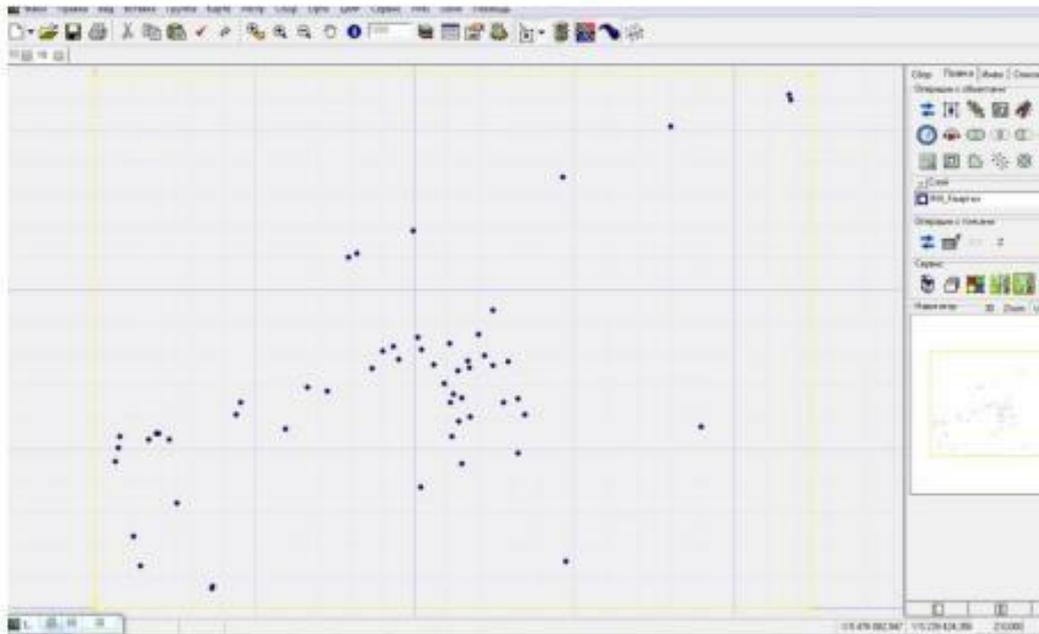

Рис. 2 – Файл із розширенням *.gbd в «Digitals»

Результати зйомки ділянки, оброблені в «Digitals» і збережені у файлі з розширенням *.In4, мають вигляд, зображений на рис. 3

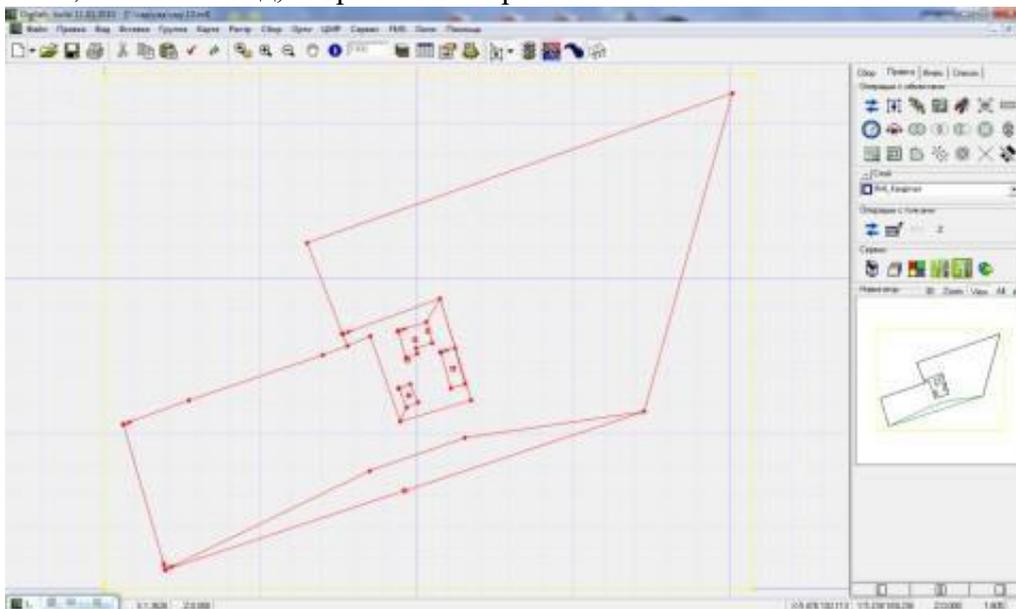

Рис. 3 – Файл із розширенням *.In4, оброблений в «Digitals»

Подальше використання «Digitals» дає можливість автоматично створити кадастровий план (рис. 4).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 103

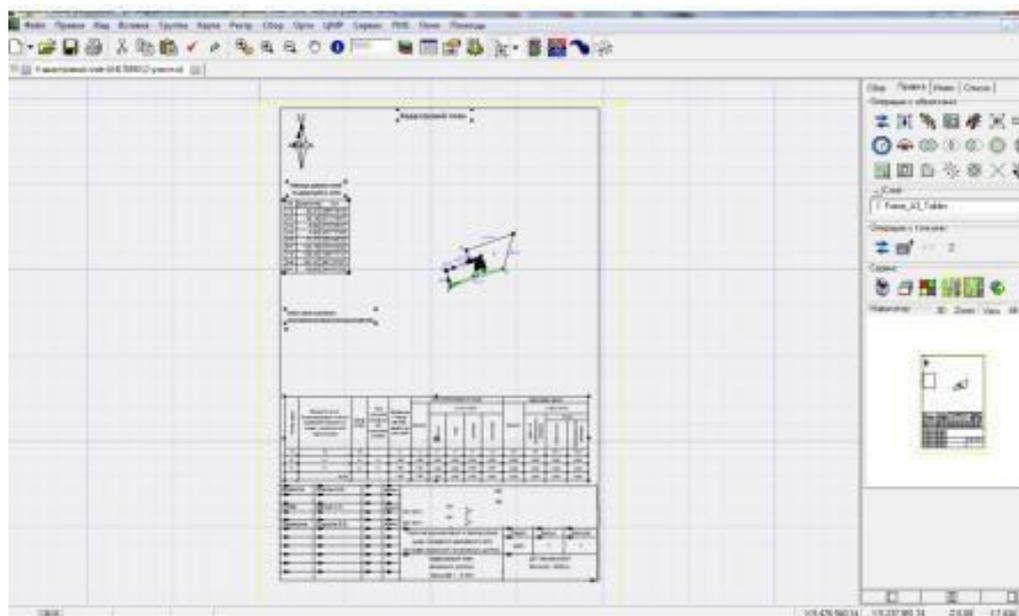

Рис. 4 – Кадастровий план земельної ділянки в «Digitals»

Крім цього, використання ГІС дає можливість одержання в автоматичному режимі каталогу координат та розрахунків геодезичних даних для перенесення проекту в натуру. Слід відмітити, що програма «Геопроект» порівняно дешева, не потребує особливих вимог до ПК. На відміну від неї, програма ІНВЕНТ-ГРАД застосовувати при сучасних операційних системах проблематично. «Digitals» вимагає придбання повного пакету програм.

Недоліком «Геопроект» є те, що даний пакет дає можливість урівняти теодолітні ходи, які мають недопустимі нев'язки, що вимагає великого досвіду та уваги виконавця. Перевагою ГІС є те, що при створенні планово-картографічних матеріалів значно підвищується точність креслень, швидкість. Головне в тім, що електронні картографічні матеріали можливо використовувати необхідну кількість раз, розмножувати як повне креслення, так і фрагменти, проводити накладення одних креслень на інші. Цю задачу виконують всі вищезгадані ГІС.

Останнім часом все більше при проведенні землепорядних робіт, зокрема, для створення планово-картографічного матеріалу, застосовуються матеріали космічної зйомки. Виходячи з цих задач, проводиться вдосконалення ГІС програм. Так, ГІС «Карта» та останні версії «Digitals» мають можливість за допомогою мережі Інтернет зв'язуватися із сервером Google Earth, що дає змогу накласти креслення на космічний знімок за заданими координатами та переглянути існуючу ситуацію.

При виборі ГІС для роботи з космічними та аерознімками необхідно, щоб програми працювали з растровими зображеннями. Крім того, необхідно, щоб вибрана програма мала можливість провести просторові прив'язки. Проведений аналіз ГІС, які застосовуються в Україні, показав, що деякі програми не відповідають даним вимогам. Так, на нашу думку, програма «Геопроект» має недостатні функціональні можливості для роботи з растрами, з якими не проведена просторова прив'язка, що деякою мірою призводить до неможливості використання даної програми. Цей недолік має і програма «ІНВЕНТ-ГРАД». При роботі з растрами необхідно звернути увагу на можливість проведення імпорту та експорту даних з вибраної ГІС.

Створення технічної документації виконують ГІС, які розроблені в Україні. Непоганий набір шаблонів для виготовлення технічної документації мають такі програми, як «ГЕОПРОЕКТ», «Інвент-ГРАД» та «Digitals». Як було сказано вище, описані ГІС мають можливість створювати обмінний файл In-4.

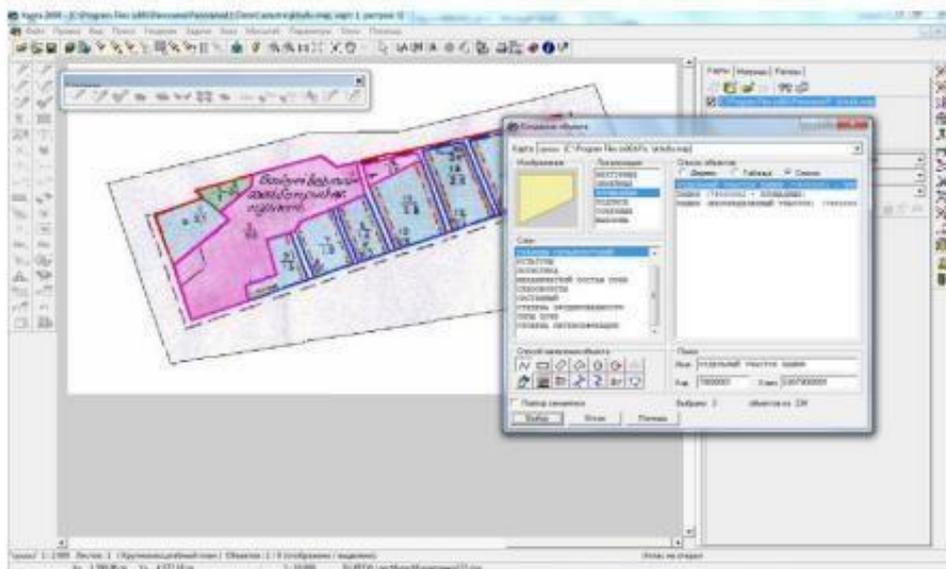

Рис. 5 – Фрагмент створення проекту землеустрою

На даний час на території України з'явився новий програмний продукт КБ «ПАНОРАМА» – ГІС «Карта». Перевагою даної ГІС є великі можливості експорту як растрових, так і векторних зображень різних видів формату, зв'язок з базами даних, робота в динаміці, зв'язок з об'єктами, які перебувають в динаміці. Особлива цінність – це динамічна зміна баз даних, які розміщені на віддалених серверах.

Порівняльна характеристика програмних засобів

Проведений аналіз ГІС, які застосовуються на сучасному етапі, показує неоднорідність робіт та вимог до їх. Деякі роботи згруповані та наведені в таблиці 1. За результатами аналізу можна зробити висновок про те, який програмний засіб краще використовувати при вирішенні земельпорядних робіт. При виборі ГІС необхідно провести аналіз насамперед вхідних даних. Наприклад, якщо будуть застосовані аерознімки, то краще використовувати

«Digitals», тому що «Геопроект» не має просторової прив'язки. «Геопроект» краще застосовувати, якщо територія земельної ділянки не перевищує 5–10 га та зроблені геодезичні роботи електронними приладами. Це пов'язано з проблемами друку на форматах А1 та А2. Крім цього, як було сказано, в «Геопроекті» слабкий контроль ув'язки теодолітних ходів. Слабим місцем «Геопроекту» є відсутність команди «відміна вводу». Відсутність маніпулювання з панелями інструментів (якщо випадково закрити панель, то її не можна відновити). Програма «Інвент-Град» має самий точний математичний блок.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика програмних засобів

Роботи	Програмні засоби			
	«Інвент-град»	«Геопроект»	«Digitals»	ГІС «Карта»
Обробка результатів геодезичних вимірювань	+	+	+	+
Автоматичне відображення результатів зйомочних робіт на планово-картографічному матеріалі	+	+	+	+
Робота з аерознімками	–	–	+	+
Можливість роботи в 3D	–	–	+	+
Інтерполяція горизонталей	–	+	+	+
Моноблочність	+	+	–	–
Робота з бібліотеками	–	+	+	+
Вартість	3000	2800	5200	11000

Таким чином, виходячи з вищесказаного, неможливо визначити найкращу ГІС. Але

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 105 / 105</i>

можна сказати, що на даному етапі розвитку країни все більша кількість землевпорядної документації складається за допомогою комп'ютерних програм та спеціалізованих геоінформаційних систем (ГІС).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 106

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕАТУРИ

1. Паньків З. П. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник / Паньків З. П., Наконечний Ю. І. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
2. Глушенкова І. С., Анопрієнко Т. В., Кошкалда І. В., Трегуб О. М. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій. Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
3. Мартин А.Г., Гунько Л.А., Прядка Т.М., Чумаченко О.М., та ін., всього 7 авторів «Землеустрій. Частина 1». Посібник. К.: ДП «Компринт», 2016. 529 с.
4. Мартин А.Г., Гунько Л.А., Прядка Т.М., Ковальчук І.П., та ін., всього 8 авторів. «Землеустрій. Частина 3». Навч.посібник. К.: ДП «Компринт», 2017. 492 с.
5. Шарий Г.І., Тимошевський В.В., Міщенко Р.А., Юрко І.А. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник]. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.
6. Лазарева О. В. Організація і управління землевпорядним виробництвом : навч. посіб. для студентів галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальність – 193 «Геодезія та землеустрій». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 160 с
7. Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення: постанова Кабінету Міністрів від 16 листопада 2016 р. № 831 // Офіційний вісник України, 2016., № 93. ст. 3040.
8. Третяк А.М. Землеустрій: підручник. Херсон: ОЛді-рлюс, 2014. 520с.
9. Довідник із землеустрою / за ред. Л.Я. Новаковського. 4-те вид., перероб. і доп. К. : Аграр. наука, 2015. 492 с.
10. Третяк А.М., Третяк В.М. Теоретичні засади розвитку сучасної системи землекористування в Україні. Агросвіт. № 1-2. 2021. С. 3-11.
11. Третяк А.М., Третяк В.М. Зонування земель: законодавчий колапс та наукові засади планування розвитку землекористування об'єднаних територіальних громад. Агросвіт. № 23. 2020. С. 3-9.
12. Третяк А. М., Третяк В. М., Трофименко П. І., Прядка Т. М., Трофименко Н. В. Стале (збалансоване) землекористування: понятійний базис та методологія інституціалізації. Агросвіт. № 24. 2021. С. 11-22.
13. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 172.
14. Теоретичний матеріал використано з публікації Толчевська О.Є., Коняєв Ю.Г. ГІС технології в землеустрої. Екологічна безпека та природокористування. 2014. С. 168–179.
15. Земельно-кадастрові роботи : навч. посібник / М. О. Пілічева, Т. В. Анопрієнко, Л. О. Маслій; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 239 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 105 / 107</i>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 105 / 108

Додаток № 1 Держгеокадастр

Відповідно до частини четвертої статті 122 Земельного кодексу України центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин та його територіальні органи передають земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної власності, крім випадків, визначених частиною восьмою цієї статті, у власність або у користування для всіх потреб. З метою прискорення виконання постанови КМУ від 16.11.2020 року №1113 «Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин» просимо в першу чергу передати земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної власності, які вже сформовані та/або зареєстровані в Державному земельному кадастрі.

_____ голова (підпис)

(прізвище).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 109

Додаток № 2

_____ рада
_____ району _____ області

Рішення

Про ініціювання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність _____ територіальної громади

Відповідно до ст. ст. 12, 117 Земельного кодексу України, п. 34 ч.1 ст. 26, ч.2 ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови КМУ від 16.11.2020 року №1113 «Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин»

_____ рада вирішила:

1. Ініціювати передачу земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність _____ територіальної громади в межах території _____ ради.
2. Доручити _____ голові від імені _____ направити це рішення до Держгеокадастру.

_____ голова (підпис)

(прізвище)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 110

Додаток № 3

_____ (назва
територіального органу Держгеокадастру)

НАКАЗ

_____ № _____
(дата наказу) (номер наказу)

**Про передачу земельних ділянок
державної власності у комунальну
власність**

Відповідно до статей 151, 117 та 122 Земельного кодексу України, Указу резидента України від 15.10.2020 № 449 “Про деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин”, постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.2020 №1113 “Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин”, наказу Держгеокадастру від 17.11.2020 № 485 “Деякі питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності до комунальної власності”, Положення про

(назва територіального органу Держгеокадастру)
затвердженого наказом Держгеокадастру від 17.11.2016 № 308 (у редакції наказу Держгеокадастру від _____ № _____),

НАКАЗУЮ:

1. Передати _____
(назва територіальної громади)
у комунальну власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної власності загальною площею _____ га, які розташовані

(найменування району, назва ради, інші географічні орієнтири)
згідно з актом приймання-передачі земельних ділянок.

2. Право власності на земельну ділянку виникає з моменту державної реєстрації цього права та оформлюється відповідно до Закону України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень”.
3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

(Керівник Головного управління Держгеокадастру в області) _____ (підпис) _____ (ПІБ)

М.П.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 111

Додаток № 4

_____ рада
_____ району _____ області

Про прийняття у комунальну власність __ територіальної громади з державної власності земельних ділянок сільськогосподарського призначення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 112

Рішення

Відповідно до ст. ст. 12, 117 Земельного кодексу України, ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», __рада вирішила:

1. Прийняти земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність _____ територіальної громади в межах території _____ ради згідно додатку.
2. Доручити _____ підписати акт приймання-передачі таких земельних ділянок з представником Держгеокадатсру

_____ голова

(підпис)

(прізвище)

Додаток до рішення від

№ з/п	Кадастровий номер земельної ділянки	Місце розташування земельної ділянки	Площа, га	Цільове призначення	Відомості про обтяження речових прав на земельну ділянку	Відомості про обмеження у використанні земельної ділянки
1						
2						
3						

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 113

Додаток № 5 Акт

приймання-передачі земельної ділянки сільськогосподарського призначення із державної у комунальну власність

Дата _____ місто _____
 Підстави:
 наказ Держгеокадастру від _____ № _____ рішення

1. Держгеокадастр передає із державної власності, а _____ рада приймає у комунальну власність _____ територіальної громади земельні ділянки згідно з додатком.
2. Цей Акт разом із вказаними наказом є підставою для державної реєстрації права, на вказані у додатку земельні ділянки, комунальної власності _____ територіальної громади.

Представник Держгеокадастру _____ Сільський, селищний, міський голова

Додаток до Акту від

№ з/п	Кадастровий номер земельної ділянки	Місце розташування земельної ділянки	Площа, га	Цільове призначення	Відомості про обтяження речових прав на земельну ділянку	Відомості про обмеження у використанні земельної ділянки
1						
2						
3						

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 114

Додаток №6

НОРМАТИВИ

капіталізованого рентного доходу для земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (Нрд) на 1 січня 2020 року

Чисельність населення у населеному пункті, що є адміністративним центром громади	Норматив капіталізованого рентного доходу, гривень за квадратний метр
менше 0,2 тис. осіб	58
від 0,2 до 0,5 тис. осіб	70
від 0,5 до 1 тис. осіб	76
від 1 до 5 тис. осіб	87
від 5 до 20 тис. осіб	133
від 20 до 50 тис. осіб	196
від 50 до 100 тис. осіб	268
від 100 до 250 тис. осіб	344
від 250 до 500 тис. осіб	386
від 500 до 1000 тис. осіб	576
від 1000 до 1500 тис. осіб	639
більше 1500 тис. осіб	1302

Додаток №7

НОРМАТИВИ

капіталізованого рентного доходу для земель

сільськогосподарського призначення, земель природнозаповідного та іншого природоохоронного призначення, земель оздоровчого призначення, земель історико-культурного призначення, земель лісгосподарського призначення та земель водного фонду (Нрд) на 1 січня 2020 року

Категорія земель	Норматив капіталізованого рентного доходу, гривень за гектар
Землі сільськогосподарського призначення	27 500
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	73 815
Землі оздоровчого призначення	47 081
Землі історико-культурного призначення	74 566
Землі лісгосподарського призначення	5 976
Землі водного фонду	13 210

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 115

Додаток №8

КОЕФІЦІЄНТ,

який враховує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1)

Місто, що формує зону впливу	Адміністративно-територіальні одиниці, що входять до зони впливу	Коефіцієнт, який характеризує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1)
Алчевськ	Перевальський район, Березовська та Троїцька сільські ради Попаснянського району, Брянківська, Голубівська, Первомайська та Кадіївська міські ради Луганської області	1,1
Бердянськ	Бердянський район, Бердянська міська рада (без міста Бердянськ) Запорізької області	1,1
Біла Церква	Білоцерківський та Рокитнянський райони Київської області	1,1
Вінниця	Вінницький, Жмеринський, Калинівський, Липовецький, Літинський, Немирівський, Тиврівський райони, місто Жмеринка Вінницької області	1,2
Горлівка	Кодимська, Комунарівська, Новогригорівська, Новолутанська, Зайцівська сільські ради Бахмутського району; Катеринівська сільська рада Костянтинівського району, Горлівська (без міста Горлівка), Дебальцевська, Торецька та Єнакіївська міські ради Донецької області	1,1
Дніпро	Верхньодніпровський, Дніпропетровський, Криничанський, Магдалинівський, Новомосковський, Петриківський, Синельниківський, Солонянський та Царичанський райони, міста Вільногірськ, Новомосковськ та Синельникове, Дніпровська (без міста Дніпро) та Кам'янська міські ради Дніпропетровської області	1,5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 116

Місто, що формує зону впливу	Адміністративно-територіальні одиниці, що входять до зони впливу	Коефіцієнт, який характеризує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1)
Донецьк	Амвросіївський, Волновський, Мар'їнський, Старобешівський, Шахтарський та Ясинуватський райони, міста Андіївка, Вугледар, Хрестівка; Донецька (без міста Донецьк), Докучаєвська, Жданівська, Макіївська, Сніжніанська, Чистяківська, Харцківська та Шахтарська міські ради Донецької області	1,3
Євпаторія	Савський район, місто Сави, Євпаторійська міська рада (без міста Євпаторія) Автономної Республіки Крим	1,1
Житомир	Житомирський район Житомирської області	1,2
Запоріжжя	Вільнянський, Запорізький, Оріховський та Новомиkolaївський райони Запорізької області	1,3
Івано-Франківськ	Богородчанський, Галицький, Тисменицький та Тлумачський райони, Івано-Франківська міська рада (без міста Івано-Франківськ) Івано-Франківської області	1,1
Кам'янець-Подільський	Кам'янець-Подільський район Хмельницької області	1,1
Керч	Белінська, Виноградненська, Войковська, Горностаївська, Звітненська, Мар'їнська, Марфівська, Новомиkolaївська, Октябрьська, Приозернівська, Челяднівська, Чистопільська сільські ради Ленінського району Автономної Республіки Крим	1,1
Київ	Барнішівський, Броварський, Бориспільський, Васильківський, Вишгородський, Кагарлицький, Києво-Святошинський, Макаріївський, Обухівський, Фастівський райони, міста Березань, Бориспіль, Бровари, Буча, Васильків, Ржищів, Фастів, Ірпінська та Обухівська міські ради Київської області	1,5
Краматорськ та Слов'янськ	Костянтинівський (без Катеринівської сільської ради), Лиманівський та Слов'янський райони, місто Костянтинівка; Дружківська, Краматорська (без міста Краматорськ), Лиманська та Слов'янська (без міста Слов'янськ) міські ради Донецької області	1,1

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 117

Місто, що формує зону впливу	Адміністративно-територіальні одиниці, що входять до зони впливу	Коефіцієнт, який характеризує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1)
Кременчук	Кременчуцький район, Горішньоплавенська міська рада Полтавської області	1,1
Кривий Ріг	Апостолівський, Криворізький, П'ятихатський, Софійський, Широківський райони, Криворізька міська рада (без міста Кривий Ріг) Дніпропетровської області	1,3
Кропивницький	Кіровоградський район, Кропивницька міська рада (без міста Кропивницький)	1,1
Луганськ	Краснодонський, Лутугинський, Новоайдарський, Слов'янськський та Ставчансько-Луганський райони, Луганська (без міста Луганськ) та Сорокинська міські ради Луганської області	1,2
Луцьк	Луцький, Ківерцівський та Рожищенський райони Волинської області	1,1
Львів	Городоцький, Пустомитівський райони, міста Жовква та Дубляни, Грибовицька та Запківська сільські ради Жовківського району, Воронцівська, Домажирська, Лозинська, Порічанська, Рясенська та Ясинська сільські ради Яворівського району, Львівська міська рада (без міста Львів) Львівської області	1,3
Маріуполь	Нікольський, Новоазовський та Мангушський райони, Маріупольська міська рада (без міста Маріуполь) Донецької області	1,2
Мелітополь	Мелітопольський район Запорізької області	1,1
Миколаїв	Жовтневий, Миколаївський, Новоодеський та Очаківський райони, місто Очаків Миколаївської області	1,2
Нікополь	Нікопольський район, Марганцевська та Поárovська міські ради Дніпропетровської області	1,1
Одеса	Білгород-Дністровський, Біляївський, Іванівський, Лиманський, Овідіопольський та Роздільнянський райони, міста Теплодар та Южне, Білгород-Дністровська та Чорноморська міські ради Одеської області	1,5
Павлоград	Павлоградський та Юр'ївський райони, місто Першотравенськ, Тернівська міська рада Дніпропетровської області	1,1

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 118

Місто, що формує зону впливу	Адміністративно-територіальні одиниці, що входять до зони впливу	Коефіцієнт, який характеризує розташування громади в межах зони впливу великих міст (Км1)
Полтава	Диканський, Котелівський, Новосинжарський, Полтавський та Решетилівський райони Полтавської області	1,2
Рівне	Гощанський, Здолбунівський, Острозький та Рівненський (без міста Рівне) райони Рівненської області	1,1
Свердловенця	Попелянський район (без Березівської та Троїцької сільських рад), місто Кремінна, Боровенська, Булгаковська, Варварівська, Спіфанівська, Кудряшівська, Михайлівська, Новоолександрівська, Новоокраїнська, Червонопопівська сільські ради Кремінського району, місто Рубіжне, Лисичанська та Свердловенська (без міста Свердловенця) міські ради Луганської області	1,1
Сімферополь	Сімферопольський, Білогірський та Бахчисарайський райони, Сімферопольська міська рада (без міста Сімферополь) Автономної Республіки Крим	1,2
Суми	Сумський район, Сумська міська рада (без міста Суми) Сумської області	1,2
Тернопіль	Збарзький, Зборівський, Козівський та Тернопільський райони Тернопільської області	1,1
Ужгород	Мукачівський, Перечинський та Ужгородський райони, міста Мукачеве та Чоп Закарпатської області	1,1
Харків	Валківський, Дергачівський, Зміївський, Золочівський, Нововодолазький, Печенізький, Харківський та Чугуївський райони, Люботинська міська рада Харківської області	1,5
Херсон	Херсонська міська рада (без міста Херсон) Херсонської області	1,2
Хмельницький	Деражнівський, Красилівський, Летичівський, Хмельницький та Ярмолинцевський райони Хмельницької області	1,2
Черкаси	Золотоніський, Смілянський та Черкаський райони, Черкаська (без міста Черкаси) та Смілянська міські ради Черкаської області	1,2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 119

Додаток №9

КОЕФІЦІЄНТ,
який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2)

Населені пункти, що мають курортно-рекреаційне значення	Коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2)
Місто Алушта, селище Бондаренкове, селище Виноградне, селище Карабах, селище Лаванда, селище Лазурне, селище Партеніт, селище Розове, селище Семидвір'я, селище Утьос, селище Чайка, село Верхня Кутузовка, село Запрудне, село Ізобільне, село Кипарисне, село Лаврове, село Лучисте, село Малий Маяк, село Нижня Кутузовка, село Нижнє Запрудне, село Пушкіне Алуштинської міської ради, місто Алушка, місто Ялта, селище Берегове, селище Ботанічне, селище Виноградне, селище Восход, селище Відраднє, селище Гаспра, селище Голуба Затока, селище Гурзуф, селище Кацівелі, селище Корєїз, селище Краснокам'янка, селище Курпати, селище Лівадія, селище Масандра, селище Меллас, селище Олива, селище Ореанда, селище Паркове, селище Понизівка, селище Санаторне, селище Советське, селище Сімеїз, селище Форос, село Високогірне, село Гірне, село Данилівка, село Куйбишеве, село Лінійне, село Оползневе, село Охотниче, село Партизанське Ялтинської міської ради Автономної Республіки Крим	3,0
Село Генеральське, село Зеленогір'я, село Малоріченське, село Привітне, село Рибаче, село Сонячногірське, Алуштинської міської ради, місто Старий Крим Кіровського району, село Завітне, село Набережне, село Челядінове, село Южне, село Яковенкове Ленінського району, місто Судак, селище Новий Світ, село Веселе, село Морське, село Сонячна Долина Судацької міської ради, місто Феодосія, селище Коктебель, селище Курортне, селище Орджонікідзе, селище Приморський, селище Щебетовка, село Берегове Феодосійської міської ради Автономної Республіки Крим	2,5
Місто Євпаторія, селище Заозерне Євпаторійської міської ради, селище Углове, село Берегове, село Піщане Бахчисарайського району, село Аврора, село Портове, село Стерегуше Роздольненського району, місто Саки, село Володимирівка, село Вітине, село Лиманне, село Ліснівка, село Михайлівка, село Молочне, село Оріхове, село Попівка, село Прибережне, село Уютне, село Штормове Сакського району, село Миколаївка, Чорноморський район, селище Чорноморське, селище Озерівка, село Водопійне, село Володимирівка, село Грозове, село Знам'янське, село Мар'їне, село Міжводне, село Новосільське, село Новоульяновка, село Окунівка, село Оленівка, село Сєверне, село Сніжне Сімферопольського району, місто Щолкіне, село Заводське,	2,2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 120

Населені пункти, що мають курортно-рекреаційне значення	Коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів (Км2)
село Золоте, село Калинівка, село Кам'янське, село Курортне, село Мисове, село Нижньозаморське, село Нововідрадне, село Осовина, село Пісочне, село Семенівка, село Соляне, село Юркине Ленінського району Автономної Республіки Крим	
Село Викторівка, село Кобзеве, село Морське, село Рибаківка Березанського району, місто Очаків, село Василівка, село Покровка, село Покровське, село Чорноморка Очаківського району Миколаївської області, селище Затока, селище Сергіївка, село Косівка, село Курортне, село Миколаївка, село Попадра, село Приморське Білгород-Дністровського район, селище Гвардійське, селище Ліски, село Вапнярка, село Крижанівка, село Нова Дофінівка, село Сичава Лиманського району, село Грибівка, село Дальник, село Кароліно-Бугаз, село Сивжійка, село Іллічівка Овідіопольського району, село Лебедівка, село Приморське, село Тузли Татарбунарського району Одеської області, місто Гола Пристань, село Приморське, село Залізний Порт Голопристанського району, село Приморське, село Хорли Калиначанського району, місто Скадовськ, селище Лазурне, село Красне Скадовського району Херсонської області	2,0
Село Соїми Міжгірського району, селище Чинадівова Мукачівського району, село Кваси Рахівського району, селище Поляна, село Голубине Свалявського району, село Шаян Хустського району Закарпатської області, місто Яремче, селище Ворохта, село Микуличин, село Татарів, село Яблуниця Яремчанської міської ради, село Новий Мізун, село Мислівка Долинського району, село Шешори Косівського району, село Черче Рогатинського району Івано-Франківської області, місто Трусканець, , селище Східниця Бориславської міської ради, селище Великий Любін Городоцького району, село Модричі, село Опака Дрогобицького району, селище Брюхонічі Львівської міської ради, місто Сколе, селище Верхні Синьониди, селище Славське, село Гребенів, село Корчун Сколівського району, місто Моршин, село Лисовичі Стрийського району, село Смерічка Старосамбірського району, село Розлуч Турківського району, селище Івано-Франкове, селище Немірів, селище Шкво Яворівського району Львівської області	2,3
Місто Хмельник Вінницької області, місто Слов'янськ, місто Святогірськ Слов'янської міської ради, місто Новоазовськ, селище Сєдове Новоазовського району, селище Ялта, село Мелекине, село Урзуф Мангушського району Донецької області, село Новотроїцьке, село Орлівщина Новомосковського району Дніпропетровської області, місто Бердянськ, село Новокосятинівка, село Строганівка Приазовського району, місто Приморськ Приморського району, селище Кирилівка Якимівського району Запорізької області, село Дениші Житомирського району	1,5

Житомирської області, місто Ірпінь, місто Буча, селище Ворзель Ірпінської міської ради Київської області, місто Миргород Полтавської області, селище Степань Сарненського району Рівненської області, селище Скала-Подільська Борщівського району, село Скоморохи Бучацького району, селище Гусятин Гусятинського району, селище Микулинці, село Конопківка Тербовлянського району Тернопільської області, селище Березівське Дергачівського району, селище Пісочин, село Рай-Оленівка Харківського району Харківської області, місто Генічеськ, село Генічеська Гірка, село Стрілкове, село Щасливцеве Генічеського району Херсонської області, селище Сатанів, село Слобідка Сатанівська Городоцького району, село Маків Дунаєвського району Хмельницької області	
---	--

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 121

Додаток №10

КОЕФІЦІЄНТ,
який враховує розташування громади в межах зон радіаційного забруднення
(Км3)

Найменування зони радіоактивного забруднення	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах зон радіаційного забруднення (Км3)
Зона відчуження	0,50
Зона безумовного (обов'язкового) відселення	0,60
Зона гарантованого добровільного відселення	0,80
Зона посиленого радіоекологічного контролю	0,90

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 122

Додаток №11

КРИТЕРІЇ,

бальної оцінки економічної цінності оціночних районів

Критерії оцінки економічної цінності	Бальна оцінка та примірний опис критерію економічної цінності оціночного району:				
	5 балів	4 бали	3 бали	2 бали	1 бал
Основні критерії					
Близькість до центру громади	у центрі громади	суміжний із центром громади, віддаленість від центру громади до 15 хв. пішохідної доступності або до 5 хв. на автомобілі	черезсмушний із центром громади, віддаленість від центру громади до 15 хв. на автомобілі	черезсмушний із центром громади, віддаленість від центру громади до 30 хв. на автомобілі	черезсмушний із центром громади, віддаленість від центру громади до 1 год. і більше на автомобілі
Близькість до виїзду на автомобільну дорогу районного, обласного та державного значення	виїзд на автомобільну дорогу	віддаленість виїзду на автомобільну дорогу до 15 хв. пішохідної доступності або до 5 хв. на автомобілі	віддаленість виїзду на автомобільну дорогу до 15 хв. на автомобілі	віддаленість виїзду на автомобільну дорогу до 30 хв. на автомобілі	віддаленість виїзду на автомобільну дорогу понад 30 хв. на автомобілі
Близькість до автовокзалу (автостанції) та/або залізничного вокзалу (станції)	розміщено автовокзал (автостанцію) та/або залізничний вокзал (станції)	віддаленість від автовокзалу (автостанції) та/або залізничного вокзалу (станції) до 15 хв. пішохідної доступності або до 5 хв. на автомобілі	віддаленість від автовокзалу (автостанції) та/або залізничного вокзалу (станції) до 15 хв. на автомобілі	віддаленість від автовокзалу (автостанції) та/або залізничного вокзалу (станції) до 30 хв. на автомобілі	віддаленість від автовокзалу (автостанції) та/або залізничного вокзалу (станції) понад 30 хв. на автомобілі
Забрудненість повітря і ґрунтів, наявність акустичного та електромагнітного забруднення	відсутні	наявний прояв одного з видів забруднення до 25% району	наявний прояв одного виду забруднення від 25 до 50% району	наявний прояв не менш двох видів забруднення від 25 до 50% району	наявний прояв не менш двох видів забруднення більше 50% району
Забезпеченість зеленими насадженнями, водними об'єктами та місцями масового відпочинку населення	забезпечений зеленими насадженнями, водними об'єктами більш як 50% району, наявні місця масового	забезпечено зеленими насадженнями, водними об'єктами від 25 до 50% району	забезпечено зеленими насадженнями, водними об'єктами до 25% району.	наявні зелені насадження або водні об'єкти	наявні незначні та поодинокі зелені насадження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	

Критерій оцінки економічної цінності	Бальна оцінка та примірний опис критерію економічної цінності оцінюваного району:				
	5 балів	4 бали	3 бали	2 бали	1 бал
	відпочинку населення				
Складність інженерно-геологічних та фізико-географічних територіальних умов (навантажувальні, крутосхилі, підтоплення тощо)	відсутні	навантажувальні та поодинокі прояви одного із видів фактору до 25% району	навантажувальні прояви одного із видів фактору від 25 до 50% району	навантажувальні прояви не менш двох видів фактору від 25 до 50% району	навантажувальні прояви не менш двох видів фактору забруднення більше 50% району
Забезпеченість інженерно-інфраструктурою (електро-, газо-, водопостачання та водовідведення)	забезпечені усіма видами інженерної інфраструктури	забезпечені не менш ніж 3 видами інженерної інфраструктури	забезпечені не менш ніж 2 видами інженерної інфраструктури	забезпечено не менш ніж одним видом інженерної інфраструктури	інженерна інфраструктура відсутня
Забезпеченість соціальною інфраструктурою (засади освіти та охорони здоров'я)	навантажувальні всі види соціальної інфраструктури (школа, дошкільний дитячий заклад, лікарня або поліклініка)	відсутня частина видів соціальної інфраструктури, наявні у суміжному оцінюваному районі, віддаленість до 15 км. пішохідної доступності (до 500 м)	відсутня частина видів соціальної інфраструктури, наявні у суміжному земельно-оцінюваному районі, віддаленість до 30 км. пішохідної доступності (до 1000 м)	відсутні всі види соціальної інфраструктури, наявні у суміжному земельно-оцінюваному районі, віддаленість до 30 км. пішохідної доступності (до 1000 м)	відсутні всі види соціальної інфраструктури та відсутня пішохідна доступність до них
Додаткові критерії					
Наявність історико-культурних об'єктів (міжнародного, загальнодержавного та місцевого значення)	навантажувальні всі види історико-культурних об'єктів	навантажувальні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення	навантажувальні об'єкти місцевого значення	навантажувальні у суміжному або червоним земельно-оцінюваному районі, віддаленість до 30 км. пішохідної доступності (до 1000 м)	відсутні всі види історико-культурних об'єктів та відсутня пішохідна доступність до них
Наявність природно-рекреаційних об'єктів (міжнародного, загальнодержавного та місцевого значення)	навантажувальні всі види природно-рекреаційних об'єктів	навантажувальні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення	навантажувальні об'єкти місцевого значення	навантажувальні у суміжному або червоним земельно-оцінюваному районі, віддаленість до 30 км. пішохідної доступності (до 1000 м)	відсутні всі види природно-рекреаційних об'єктів та відсутня пішохідна доступність до них

Критерій оцінки економічної цінності	Бальна оцінка та примірний опис критерію економічної цінності оцінюваного району:				
	5 балів	4 бали	3 бали	2 бали	1 бал
				доступності (до 1000 м)	
Містобудівна привабливість території (мальовничість ландшафту, престижність умов проживання тощо)	дуже висока	висока	середня	низька	відсутня

Примітка: основні критерії застосовуються при оцінці усіх оцінюваних районів; допоміжні критерії можуть застосовуватися у разі наявності відповідних об'єктів, за якими проводиться оцінка, в межах громади.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 124

Додаток №12

ГРАНИЧНІ МАКСИМАЛЬНІ ЗНАЧЕННЯ

коэффициентів, які характеризують зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4)

Чисельність населення у населеному пункті, що є адміністративним центром громади	Граничне максимальне значення коефіцієнтів, який характеризують зональні фактори місцеположення земельної ділянки (Км4)
до 20 тис. осіб	1,5
від 20 до 50 тис. осіб	2,0
від 50 до 100 тис. осіб	2,5
від 100 до 250 тис. осіб	3,0
від 250 до 500 тис. осіб	3,5
від 500 до 1000 тис. осіб	4,0
від 1000 до 1500 тис. осіб	5,0
понад 1500 тис. осіб	7,0

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 125

Додаток №13

КОЕФІЦІЄНТ,
який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
Секція А	Землі сільськогосподарського призначення		
01	01.01	Для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	1,0
	01.02	Для ведення фермерського господарства	
	01.03	Для ведення особистого селянського господарства	
	01.04	Для ведення підсобного сільського господарства	
	01.05	Для індивідуального садівництва	
	01.06	Для колективного садівництва	
	01.07	Для городництва	
	01.08	Для сінокосіння і випасання худоби	
	01.09	Для дослідних і навчальних цілей	0,7
	01.10	Для пропаганди передового досвіду ведення сільського господарства	
	01.11	Для надання послуг у сільському господарстві	1,0
	01.12	Для розміщення інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції	2,5
	01.13	Для іншого сільськогосподарського призначення	1,0
	01.14	Для цілей підрозділів 01.01-01.13 та для збереження та використання земель природно-заповідного фонду	0,5
Секція В	Землі житлової та громадської забудови		
02	Землі житлової забудови		
	02.01	Для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)	1,0
	02.02	Для колективного житлового будівництва	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 126

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (К _{цп})	
розділ	підрозділ			
	02.03	Для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку		
	02.04	Для будівництва і обслуговування будівель тимчасового проживання		
	02.05	Для будівництва індивідуальних гаражів		
	02.06	Для колективного гаражного будівництва		
	02.07	Для іншої житлової забудови		
	02.08	Для цілей підрозділів 02.01-02.07, 02.09, 02.10 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду		0,5
	02.09	Для будівництва і обслуговування паркінгів та автостоянок на землях житлової та громадської забудови		1,5
	02.10	Для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку з об'єктами торгово-розважальної та ринкової інфраструктури	1,5	
	03	Землі громадської забудови		
		03.01	Для будівництва та обслуговування будівель органів державної влади та місцевого самоврядування	0,7
	03.02	Для будівництва та обслуговування будівель закладів освіти		
	03.03	Для будівництва та обслуговування будівель закладів охорони здоров'я та соціальної допомоги		
	03.04	Для будівництва та обслуговування будівель громадських та релігійних організацій		
	03.05	Для будівництва та обслуговування будівель закладів культурно-просвітницького обслуговування		
	03.06	Для будівництва та обслуговування будівель екстериторіальних організацій та органів		
	03.07	Для будівництва та обслуговування будівель торгівлі	2,5	
	03.08	Для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування		
	03.09	Для будівництва та обслуговування будівель кредитно-фінансових установ		

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1		Арк 93 / 127

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
	03.10	Для будівництва та обслуговування будівель, ринкової інфраструктури (адміністративних будинків, офісних приміщень та інших будівель громадської забудови, які використовуються для здійснення підприємницької та іншої діяльності, пов'язаної з отриманням прибутку)	
	03.11	Для будівництва та обслуговування будівель і споруд закладів науки	0,7
	03.12	Для будівництва та обслуговування будівель закладів комунального обслуговування	
	03.13	Для будівництва та обслуговування будівель закладів побутового обслуговування	2,5
	03.14	Для розміщення та постійної діяльності органів і підрозділів ДСНС	0,5
	03.15	Для будівництва та обслуговування інших будівель громадської забудови	0,7
	03.16	Для цілей підрозділів 03.01-03.15, 03.17 та для збереження та використання земель природно-заповідного фонду	0,5
	03.17	Для розміщення та експлуатації закладів з обслуговування відвідувачів об'єктів рекреаційного призначення	2,0
Секція С	Землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення		
04	Землі природно-заповідного фонду		
	04.01	Для збереження та використання біосферних заповідників	0,5
	04.02	Для збереження та використання природних заповідників	
	04.03	Для збереження та використання національних природних парків	
	04.04	Для збереження та використання ботанічних садів	
	04.05	Для збереження та використання зоологічних парків	
	04.06	Для збереження та використання дендрологічних парків	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1		Арк 93 / 128

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
	04.07	Для збереження та використання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва	
	04.08	Для збереження та використання заказників	
	04.09	Для збереження та використання заповідних урочищ	
	04.10	Для збереження та використання пам'яток природи	
	04.11	Для збереження та використання регіональних ландшафтних парків	
05	05.00	Землі іншого природоохоронного призначення	0,5
Секція D	Землі оздоровчого призначення		
06	06.01	Для будівництва і обслуговування санаторно-оздоровчих закладів	0,5
	06.02	Для розробки родовищ природних лікувальних ресурсів	
	06.03	Для інших оздоровчих цілей	
	06.04	Для цілей підрозділів 06.01-06.03 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	
Секція E	Землі рекреаційного призначення		
07	07.01	Для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення	0,5
	07.02	Для будівництва та обслуговування об'єктів фізичної культури і спорту	
	07.03	Для індивідуального дачного будівництва	
	07.04	Для колективного дачного будівництва	
	07.05	Для цілей підрозділів 07.01-07.04 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	
Секція G	Землі історико-культурного призначення		
08	08.01	Для забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини	0,5
	08.02	Для розміщення та обслуговування музейних закладів	
	08.03	Для іншого історико-культурного призначення	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1		Арк 93 / 129

Код КВІДПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
	08.04	Для цілей підрозділів 08.01-08.03 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	
Секція Н	Землі лісгосподарського призначення		
09	09.01	Для ведення лісового господарства і пов'язаних з ним послуг	1,0
	09.02	Для іншого лісгосподарського призначення	
	09.03	Для цілей підрозділів 09.01-09.02 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	0,5
Секція І	Землі водного фонду		
10	10.01	Для експлуатацій та догляду за водними об'єктами	0,5
	10.02	Для облаштування та догляду за прибережними захисними смугами	0,5
	10.03	Для експлуатацій та догляду за смугами відведення	
	10.04	Для експлуатацій та догляду за гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами і каналами	0,65
	10.05	Для догляду за береговими смугами водних шляхів	0,5
	10.06	Для сінокошення	1,0
	10.07	Для рибогосподарських потреб	1,2
	10.08	Для культурно-оздоровчих потреб, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей	0,5
	10.09	Для проведення науково-дослідних робіт	0,7
	10.10	Для будівництва та експлуатації гідротехнічних, гідрометричних та лінійних споруд	0,65
	10.11	Для будівництва та експлуатації санаторіїв та інших лікувально-оздоровчих закладів у межах прибережних захисних смуг морів, морських заток і лиманів	0,5
	10.12	Для цілей підрозділів 10.01-10.11 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	
Секція І	Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення		
11	Землі промисловості		

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 130

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
	11.01	Для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств, що пов'язані з користуванням надрами	1,2
	11.02	Для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості	
	11.03	Для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд будівельних організацій та підприємств	1,2
	11.04	Для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд технічної інфраструктури	0,65
	11.05	Для цілей підрозділів 11.01-11.04 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	0,5
12	Землі транспорту		
	12.01	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд залізничного транспорту	1,0
	12.02	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд морського транспорту	
	12.03	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд річкового транспорту	
	12.04	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства	
	12.05	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд авіаційного транспорту	
	12.06	Для розміщення та експлуатації об'єктів трубопровідного транспорту	
	12.07	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд міського електротранспорту	
	12.08	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд додаткових транспортних послуг та допоміжних операцій	
	12.09	Для розміщення та експлуатації будівель і споруд іншого наземного транспорту	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 131

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
	12.10	Для цілей підрозділів 12.01-12.09, 12.11 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	0,5
	12.11	Для розміщення та експлуатації об'єктів дорожнього сервісу	2,5
13	Землі зв'язку		
	13.01	Для розміщення та експлуатації об'єктів і споруд телекомунікацій	1,2
	13.02	Для розміщення та експлуатації будівель та споруд об'єктів поштового зв'язку	
	13.03	Для розміщення та експлуатації інших технічних засобів зв'язку	
	13.04	Для цілей підрозділів 13.01-13.03, 13.05 та для збереження та використання земель природно-заповідного фонду	0,5
	13.05	Для розміщення та постійної діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України	
14	Землі енергетики		
	14.01	Для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій	0,65
	14.02	Для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів передачі електричної та теплової енергії	
	14.03	Для цілей підрозділів 14.01-14.02 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	0,5
15	Землі оборони		
	15.01	Для розміщення та постійної діяльності Збройних Сил України	0,5
	15.02	Для розміщення та постійної діяльності внутрішніх військ МВС	
	15.03	Для розміщення та постійної діяльності Державної прикордонної служби України	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1		Арк 93 / 132

Код КВЦПЗ		Цільове призначення земельної ділянки	Коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки (Кцп)
розділ	підрозділ		
	15.04	Для розміщення та постійної діяльності Служби безпеки України	
	15.05	Для розміщення та постійної діяльності Державної спеціальної служби транспорту	
	15.06	Для розміщення та постійної діяльності Служби зовнішньої розвідки України	
	15.07	Для розміщення та постійної діяльності інших створених відповідно до законів України військових формувань	
	15.08	Для цілей підрозділів 15.01-15.07, 15.09, 15.10 та для збереження та використання земель природно-заповідного фонду	
	15.09	Для розміщення структурних підрозділів апарату МВС, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС	
	15.10	Для розміщення та постійної діяльності Національної поліції України, її територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Національної поліції	0,5
Секція К	Землі запасу, резервного фонду та загального користування		
16	16.00	Землі запасу	0,1
17	17.00	Землі резервного фонду	
18	18.00	Землі загального користування	0,5
19	19.00	Для цілей підрозділів 16.00-18.00 та для збереження і використання земель природно-заповідного фонду	0,5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 1

Додаток №14

КОЕФІЦІЄНТ,
який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр)

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал бонітету ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища
Автономна Республіка Крим та м. Севастополь									
Чорноморський (1)	0,808	1,711	-	0,134	0,796	32	33	-	19
Курманський (2)	1,212	2,333	-	0,226		48	45	-	32
Сакський (3)	1,035	1,918	-	0,177		41	37	-	25
Керченський (4)	0,909	1,970	-	0,134		36	38	-	19
Джанкойський (5)	0,682	1,141	0,194	0,120		27	22	22	17
Сімферопольський (6)	1,162	2,696	0,466	0,170		46	52	53	24
Південнобережний (7)	1,035	2,955	0,510	0,233		41	57	58	33
Горний (8)	1,061	2,696	0,405	0,254		42	52	46	36
Вінницька область									
Хмельницько-Липовецький (1)	1,280	2,541	0,123	0,085	0,896	52	49	14	12
Погребищенсько-Оратівський (2)	1,059	2,229	0,114	0,057		43	43	13	8
Вінницький (3)	0,665	1,296	0,106	0,049		27	25	12	7
Немирівський (4)	0,566	1,296	0,088	0,035		23	25	10	5
Жмеринський (5)	0,566	1,244	0,079	0,042		23	24	9	6
Могилів-Подільський (6)	1,132	2,489	0,132	0,071		46	48	15	10
Ямпільський (7)	1,452	2,644	0,141	0,092		59	51	16	13
Крижопільський (8)	1,034	2,333	0,106	0,085		42	45	12	12
Теплицько-Чечельницький (9)	1,502	2,955	0,167	0,092		61	57	19	13
Волницька область									
Шацький (1)	0,533	0,778	0,202	0,141	0,586	19	15	23	20
Ратнівсько-Любешівський (2)	0,533	0,674	0,194	0,141		19	13	22	20
Маневийський (3)	0,561	0,674	0,220	0,163		20	13	25	23
Турійсько-Ковельський (4)	0,702	0,881	0,238	0,184		25	17	27	26
Ківерцівський (5)	0,589	0,881	0,202	0,163		21	17	23	23
Луцький (6)	1,066	2,178	0,220	0,205		38	42	25	29

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 2

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал бонітету ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища
Дніпропетровська область									
Царичанський (1)	1,255	2,178	0,290	0,184	0,907	51	42	33	26
Магдалинівський (2)	1,428	2,696	0,352	0,276		58	52	40	39
Новомосковський (3)	1,403	2,489	0,378	0,226		57	48	43	32
Павлоградський (4)	1,132	2,281	0,246	0,212		46	44	28	30
Синельниківсько-Покровський (5)	1,059	2,022	0,299	0,226		43	39	34	32
Верхньодніпровський (6)	1,083	2,229	0,326	0,254		44	43	37	36
П'ятихатський (7)	1,132	2,281	0,317	0,254		46	44	36	36
Софіївсько-Томаківський (8)	0,960	1,866	0,211	0,212		39	36	24	30
Апостолівський (9)	0,862	1,452	0,299	0,198		35	28	34	28
Донецька область									
Слов'янський (1)	0,925	1,711	0,220	0,177	1,015	40	33	25	25
Покровський (2)	1,156	1,970	0,317	0,233		50	38	36	33
Шахтарський (3)	0,971	2,022	0,238	0,170		42	39	27	24
Волновахський (4)	1,226	2,333	-	0,240		53	45	-	34
Старобешівський (5)	1,203	2,178	0,282	0,226		52	42	32	32
Володарсько-Тельманівський (6)	1,226	2,281	0,273	0,233		53	44	31	33
Житомирська область									
Олевський (1)	0,342	0,363	0,097	0,085	0,652	12	7	11	12
Лугинський (2)	0,371	0,467	0,141	0,099		13	9	16	14
Овруцький (3)	0,770	1,296	0,211	0,148		27	25	24	21
Малинський (4)	0,456	0,570	0,194	0,127		16	11	22	18
Коростенський (5)	0,399	0,415	0,194	0,127		14	8	22	18
Красилівсько-Ушомирський (6)	0,371	0,415	0,141	0,113		13	8	16	16
Баранівсько-Пудинський (7)	0,513	0,674	0,220	0,148		18	13	25	21
Черняхівський (8)	0,627	0,830	0,229	0,163		22	16	26	23
Чуднівський (9)	0,684	1,244	0,255	0,163		24	24	29	23
Андрушівський (10)	1,112	1,659	0,264	0,205		39	32	30	29
Ружинський (11)	1,140	1,866	0,238	0,191		40	36	27	27
Новоград-Волинський (12)	1,311	2,333	0,229	0,205		46	45	26	29
Брусилівський (13)	0,941	1,089	0,282	0,247		33	21	32	35
Закарпатська область									
Берегівський (1)	1,245	1,815	0,458	0,325	0,628	51	35	52	46

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 3

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал бонітету ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища
Середнянсько-Королівський (2)	0,732	1,037	0,246	0,184		30	20	28	26
Іршавсько-Тячівський (3)	0,830	1,400	0,273	0,177		34	27	31	25
Воловецько-Рахівський (4)	0,561	1,400	0,194	0,141		23	27	22	20
Запорізька область									
Веселівський (1)	1,020	1,192	0,264	0,177	0,831	40	23	30	25
Приморський (2)	0,791	1,711	0,238	0,163		31	33	27	23
В'язівський (3)	0,944	1,659	0,194	0,184		37	32	22	26
Запорізький (4)	1,020	1,866	0,290	0,191		40	36	33	27
Оріхівський (5)	0,816	1,555	0,150	0,170		32	30	17	24
Михайлівський (6)	0,969	1,400	0,246	0,184		38	27	28	26
Мелітопольський (7)	0,791	0,985	0,238	0,155		31	19	27	22
Івано-Франківська область									
Рогатинський (1)	0,953	1,918	0,238	0,254	0,700	38	37	27	36
Глушацький (2)	0,953	1,400	0,246	0,184		38	27	28	26
Городенківський (3)	1,454	2,022	0,290	0,233		58	39	33	33
Івано-Франківський (4)	0,702	0,830	0,220	0,170		28	16	25	24
Рожнятівський (5)	0,401	0,726	0,150	0,113		16	14	17	16
Косівський (6)	0,927	0,778	0,185	0,127		37	15	21	18
Верховинський (7)	0,251	0,207	0,097	0,064		10	4	11	9
Київська область та м. Київ									
Чорнобильсько-Бородянський (1)	0,376	0,622	0,194	0,127	0,854	15	12	22	18
Вишгородський (2)	0,501	0,830	0,255	0,163		20	16	29	23
Бориспільський (3)	0,451	0,933	0,176	0,127		18	18	20	18
Переяслав-Хмельницький (4)	0,852	1,763	0,282	0,177		34	34	32	25
Яготинський (5)	0,902	1,815	0,264	0,177		36	35	30	25
Фастівський (6)	0,727	1,244	0,282	0,148		29	24	32	21
Сквирський (7)	1,379	2,541	0,290	0,212		55	49	33	30
Білоцерківсько-Миронівський (8)	1,329	2,281	0,282	0,198		53	44	32	28
Трипільсько-Букринський (9)	1,053	1,866	0,255	0,155		42	36	29	22
Тетіївсько-Богуславський (10)	1,103	2,126	0,273	0,163		44	41	31	23
Кіровоградська область									
Благовіщенський (1)	1,282	2,800	0,370	0,254	1,071	56	54	42	36

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 4

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал ґонітету ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножати	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножати	пасовища
Новоархангельсько-Олександрівський (2)	1,190	2,541	0,290	0,212	0,776	52	49	33	30
Світловодський (3)	1,030	1,866	0,326	0,262		45	36	37	37
Добровеличківський (4)	1,190	2,437	0,343	0,219		52	47	39	31
Маловисківський (5)	1,305	2,696	0,299	0,254		57	52	34	36
Кропивницький (6)	1,213	2,541	0,334	0,240		53	49	38	34
Онуфрієвський (7)	0,984	1,866	0,194	0,205		43	36	22	29
Новгородківський (8)	1,030	2,022	0,396	0,219		45	39	45	31
Устинівський (9)	0,939	1,918	0,114	0,170		41	37	13	24
Луганська область									
Луганський (1)	0,935	1,711	0,264	0,177	0,776	38	33	30	25
Білокуракинський (2)	1,083	1,918	0,326	0,240		44	37	37	34
Новоайдарський (3)	0,886	1,400	0,264	0,198		36	27	30	28
Біловодський (4)	0,911	1,711	0,290	0,219		37	33	33	31
Придонецький (5)	0,837	0,933	0,246	0,177		34	18	28	25
Львівська область									
Сокальський (1)	1,051	1,970	0,290	0,226	0,584	38	38	33	32
Городоцький (2)	0,857	1,296	0,202	0,191		31	25	23	27
Борщівський (3)	1,327	1,815	0,326	0,290		48	35	37	41
Перемишлянський (4)	0,774	1,348	0,158	0,148		28	26	18	21
Яворівський (5)	0,415	0,467	0,097	0,078		15	9	11	11
Кам'янсько-Бузький (6)	0,691	1,141	0,194	0,141		25	22	22	20
Радехівський (7)	0,829	1,037	0,220	0,163		30	20	25	23
Золочівський (8)	1,493	0,467	0,290	0,254		54	9	33	36
Дрогобицький (9)	0,470	0,674	0,132	0,106		17	13	15	15
Самбірсько-Жидачівський (10)	0,553	0,778	0,158	0,106		20	15	18	15
Турківський (11)	0,276	0,570	0,097	0,071		10	11	11	10
Миколаївська область									
Кривоозерський (1)	1,255	2,489	0,238	0,262	0,894	51	48	27	37
Доманівсько-Арбузинський (2)	1,206	2,385	0,317	0,254		49	46	36	36
Вознесенський (3)	1,083	1,037	0,422	0,240		44	20	48	34
Сланецько-Казанський (4)	0,985	1,918	0,370	0,205		40	37	42	29
Новоодеський (5)	0,862	1,607	-	0,170		35	31	-	24
Баштансько-Снігурівський (6)	0,837	1,504	0,211	0,184		34	29	24	26
Очаківський (7)	0,714	1,296	0,238	0,155		29	25	27	22

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 5

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал бонітету ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища
Одеська область									
Балтський (1)	1,318	2,696	0,352	0,269	1,037	57	52	40	38
Окнянський (2)	1,203	2,229	0,343	0,254		52	43	39	36
Великомихайлівсько-Миколаївський (3)	1,133	2,074	0,273	0,254		49	40	31	36
Роздільнянський (4)	1,041	2,126	0,396	0,276		45	41	45	39
Лиманський (5)	1,087	2,178	0,299	0,240		47	42	34	34
Арцизький (6)	1,203	2,385	0,326	0,269		52	46	37	38
Ізмаїльський (7)	0,971	1,815	0,273	0,212		42	35	31	30
Одеський (8)	1,041	2,178	0,317	0,262		45	42	36	37
Полтавська область									
Карлівський (1)	1,382	2,800	0,229	0,233	0,964	59	54	26	33
Семенівсько-Кременчуцький (2)	0,914	1,607	0,167	0,099		39	31	19	14
Правобережний (3)	0,703	0,881	0,088	0,106		30	17	10	15
Гребінківський (4)	1,054	2,126	0,097	0,141		45	41	11	20
Чорнухинський (5)	1,007	2,333	0,202	0,163		43	45	23	23
Миргородський (6)	1,078	2,178	0,246	0,170		46	42	28	24
Зіньківсько-Решетилівський (7)	1,078	2,178	0,229	0,177		46	42	26	25
Диканський (8)	1,172	3,007	0,211	0,205		50	58	24	29
Глобинський (9)	1,148	2,333	0,150	0,134		49	45	17	19
Кобеляцький (10)	0,984	1,970	0,158	0,141		42	38	18	20
Приорельський (11)	1,289	1,970	0,202	0,205		55	38	23	29
Малоперещепинсько-Орлицький (12)	0,984	2,126	0,176	0,099		42	41	20	14
Рівненська область									
Зарічненський (1)	0,442	0,259	0,158	0,120	0,632	16	5	18	17
Володимирецький (2)	0,415	0,311	0,150	0,106		15	6	17	15
Костопільсько-Сарненський (3)	0,498	0,518	0,211	0,134		18	10	24	19
Радзивилівський (4)	0,608	-	0,211	0,155		22	-	24	22
Башарівсько-Вербський (5)	0,857	2,489	0,264	0,184		31	48	30	26
Плосківсько-Будеразький (6)	0,498	1,400	0,167	0,113		18	27	19	16
Старосільський (7)	0,359	0,156	0,132	0,071		13	3	15	10
Рокитнівський (8)	0,415	0,415	0,141	0,085		15	8	16	12
Рівненський (9)	1,078	2,178	0,238	0,184		39	42	27	26

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 6

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал бонітету ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножати	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножати	пасовища
Корецький (10)	0,802	1,141	0,211	0,184		29	22	24	26
Сумська область									
Середньо-Будський (1)	0,373	0,622	0,114	0,085	0,781	15	12	13	12
Шосткинський (2)	0,447	0,726	0,158	0,127		18	14	18	18
Глухівський (3)	0,844	1,815	0,308	0,177		34	35	35	25
Буринський (4)	1,068	1,970	0,194	0,170		43	38	22	24
Недригайлівський (5)	0,944	1,918	0,167	0,148		38	37	19	21
Липоводолинсько-Білопольський (6)	1,217	2,333	0,387	0,233		49	45	44	33
Тростянецький (7)	0,993	2,126	0,246	0,170		40	41	28	24
Охтирський (8)	1,242	2,385	0,290	0,226		50	46	33	32
Тернопільська область									
Приквинський (1)	0,597	0,933	0,141	0,127	0,929	25	18	16	18
Заложцівсько-Кременецький (2)	0,836	1,970	0,176	0,170		35	38	20	24
Тернопільський (3)	1,051	2,281	0,273	0,233		44	44	31	33
Лановецько-Гримайлівський (4)	1,338	2,644	0,282	0,254		56	51	32	36
Бережанський (5)	0,621	1,037	0,167	0,141		26	20	19	20
Чортківський (6)	1,075	1,348	0,238	0,198		45	26	27	28
Заліщицький (7)	1,099	3,163	0,194	0,212		46	61	22	30
Харківська область									
Валківський (1)	1,161	2,385	0,211	0,240	1,042	51	46	24	34
Харківський (2)	1,161	2,437	0,238	0,226		51	47	27	32
Великобурлуцький (3)	1,161	2,489	0,238	0,226		51	48	27	32
Зачепилівсько-Близнюківський (4)	1,206	2,385	0,229	0,233		53	46	26	33
Балаклійський (5)	1,184	2,385	0,229	0,247		52	46	26	35
Куп'янський (6)	1,093	2,437	0,238	0,226		48	47	27	32
Херсонська область									
Бериславський (1)	1,017	1,607	0,317	0,184	0,831	39	31	36	26
Нижньосірогоський (2)	1,017	1,815	0,282	0,184		39	35	32	26
Білозерський (3)	0,938	1,815	0,317	0,184		36	35	36	26
Олешківський (4)	0,678	0,622	0,114	0,099		26	12	13	14
Скадовський (5)	0,756	1,296	0,167	0,141		29	25	19	20

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 7

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал ґрунту ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища
Чаплинський (6)	0,834	1,296	0,202	0,170		32	25	23	24
Генічеський (7)	0,678	1,296	0,150	0,120		26	25	17	17
Хмельницька область									
Ганнопільський (1)	0,543	1,037	0,185	0,141	0,957	23	20	21	20
Славутський (2)	0,448	1,400	0,141	0,099		19	27	16	14
Ізяславський (3)	0,920	1,815	0,229	0,184		39	35	26	26
Старокостянтинівський (4)	1,180	2,229	0,264	0,233		50	43	30	33
Вінковецький (5)	0,590	1,296	0,141	0,127		25	25	16	18
Чемеровецький (6)	1,321	2,800	0,334	0,226		56	54	38	32
Теофіпольсько-Ярмолинський (7)	1,486	2,903	0,308	0,290		63	56	35	41
Черкаська область									
Драбівський (1)	1,346	2,592	0,352	0,262	1,165	60	50	40	37
Черкаський (2)	0,987	2,178	0,326	0,233		44	42	37	33
Канівсько-Чигиринський (3)	0,875	2,903	0,326	0,163		39	56	37	23
Шполянський (4)	1,167	2,541	0,273	0,198		52	49	31	28
Звенигородський (5)	1,032	2,437	0,246	0,170		46	47	28	24
Жашківський (6)	1,593	3,266	0,290	0,290		71	63	33	41
Манківський (7)	1,301	3,059	0,211	0,226		58	59	24	32
Тальнівський (8)	1,279	2,748	0,282	0,226		57	53	32	32
Чернівецька область									
Кіцмансько-Кельменецький (1)	1,471	2,903	0,317	0,262	1,034	65	56	36	37
Сокиринський (2)	0,928	1,711	0,185	0,148		41	33	21	21
Чернівецький (3)	0,905	2,644	0,167	0,127		40	51	19	18
Сторожинецький (4)	0,747	1,141	0,167	0,148		33	22	19	21
Путільський (5)	0,498	1,037	0,167	0,134		22	20	19	19
Чернігівська область									
Ріпкинсько-Корюківський (1)	0,447	0,830	0,220	0,127	0,706	17	16	25	18
Городнянсько-Семенівський (2)	0,552	0,726	0,220	0,141		21	14	25	20
Коропський (3)	1,000	2,229	0,352	0,233		38	43	40	33
Менський (4)	1,184	3,007	0,405	0,247		45	58	46	35
Козелецько-Сосницький (5)	0,894	1,918	0,414	0,247		34	37	47	35
Ніжинсько-Бахмацький (6)	0,947	3,215	0,299	0,205		36	62	34	29
Варвинсько-Талалаєвський (7)	0,973	1,866	0,264	0,198		37	36	30	28

Найменування та шифр природно-сільськогосподарського району	Коефіцієнт, який враховує розташування громади в межах природно-сільськогосподарського району (Кпсгр):					Середній бал ґрунту ґрунтів сільськогосподарського угіддя (Бпсгр):			
	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища	несільськогосподарські угіддя	рілля, перелоги	багаторічні насадження	сіножаті	пасовища
Бобровицький (8)	1,026	1,970	0,273	0,177		39	38	31	25
Прилуцький (9)	0,579	1,244	0,194	0,141		22	24	22	20
Ріпкинсько-Корюківський (10)	0,474	0,778	0,194	0,127		18	15	22	18
Чернігівський (11)	0,710	1,452	0,290	0,191		27	28	33	27

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 8

Додаток №15

КОЕФІЦІЄНТ,

який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (в межах населених пунктів), а також для земельних ділянок, які не віднесені до категорії земель за основним цільовим призначенням

Адміністративно-територіальні одиниці	Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), відповідно до чисельності населення у населеному пункті, що є адміністративним центром громади											
	менше 0,2 тис. осіб	від 0,2 до 0,5 тис. осіб	від 0,5 до 1 тис. осіб	від 1 до 5 тис. осіб	від 5 до 20 тис. осіб	від 20 до 50 тис. осіб	від 50 до 100 тис. осіб	від 100 до 250 тис. осіб	від 250 до 500 тис. осіб	від 500 до 1000 тис. осіб	від 1000 до 1500 тис. осіб	більше 1500 тис. осіб
Автономна Республіка Крим	1,702	1,635	1,515	1,616	2,384	1,913	2,253	1,068	1,371	1,000	1,000	1,000
Вінницька область	0,938	0,945	0,926	0,890	1,018	1,079	1,000	1,000	1,428	1,000	1,000	1,000
Волинська область	0,645	0,599	0,590	0,618	0,640	0,671	0,812	1,125	1,000	1,000	1,000	1,000
Дніпропетровська область	1,059	1,016	1,058	1,052	1,098	1,186	0,636	0,848	1,000	0,950	1,017	1,000
Донецька область	0,836	0,851	0,836	0,804	0,808	0,727	0,667	0,642	0,786	0,868	1,000	1,000
Житомирська область	1,174	1,287	1,296	1,271	0,929	0,792	0,614	1,000	1,226	1,000	1,000	1,000
Закарпатська область	0,986	0,985	0,985	0,984	0,883	0,957	1,321	1,758	1,000	1,000	1,000	1,000
Запорізька область	0,716	0,557	0,553	0,584	0,410	0,372	1,703	0,514	1,000	0,789	1,000	1,000
Івано-Франківська область	0,663	0,607	0,536	0,542	0,557	0,703	0,997	1,287	1,000	1,000	1,000	1,000
Київська область	1,351	1,272	1,298	1,336	1,216	1,072	1,142	0,881	1,000	1,000	1,000	1,000
Кіровоградська область	0,572	0,729	0,753	0,737	0,761	0,618	0,859	1,374	1,000	1,000	1,000	1,000

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 1

Додаток №16

КОЕФІЦІЄНТ,

який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (за межами населених пунктів)

Адміністративно-територіальні одиниці	Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц)
Автономна Республіка Крим	0,91
Вінницька область	0,79
Волинська область	0,96
Дніпропетровська область	1,11
Донецька область	1,23
Житомирська область	1,19
Закарпатська область	0,89
Запорізька область	1,10
Івано-Франківська область	0,89
Київська область	1,08
Кіровоградська область	0,70
Луганська область	0,98
Львівська область	1,10
Миколаївська область	0,89
Одеська область	1,68
Полтавська область	0,87
Рівненська область	0,93
Сумська область	0,81
Тернопільська область	0,77
Харківська область	1,19
Херсонська область	0,94
Хмельницька область	0,81
Черкаська область	0,83
Чернівецька область	1,15
Чернігівська область	0,89
м. Севастополь	1,30

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 2

Додаток 17

КОЕФІЦІЄНТ,

який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц), для земель оздоровчого призначення та земель історико-культурного призначення

Адміністративно-територіальні одиниці	Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц)	
	землі оздоровчого призначення	землі історико-культурного призначення
Автономна Республіка Крим (крім південного, південно-східного та західного узбережжя)	3,6	2,3
Південне узбережжя Автономної Республіки Крим (Ялтинська, Алуштинська міські ради)	7,6	2,3
Південно-східне узбережжя Автономної Республіки Крим (Джанкойський, Кіровський, Ленінський, Нижньогірський, Совєтський райони, Судацька, Феодосійська міські ради)	4,5	2,4
Західне узбережжя Автономної Республіки Крим (Бахчисарайський, Красноперекіпський, Роздольненський, Сакський, Сімферопольський, Чорноморський райони, Євпаторійська міська рада)	5,4	2,3
Вінницька область	0,8	1,2
Волинська область	0,9	1,3
Дніпропетровська область	0,6	0,7
Донецька область (крім Азовського узбережжя)	0,7	0,5
Азовське узбережжя Донецької області (Мангушський, Новоазовський райони)	1,2	0,5
Житомирська область	1,0	0,7
Закарпатська область	3,0	1,4
Запорізька область (крім Азовського узбережжя)	0,7	0,8
Азовське узбережжя Запорізької області (Бердянський, Приазовський, Приморський, Якимівський райони)	1,2	0,5
Івано-Франківська область (крім гірської і передгірської частини)	1,4	1,5
у т.ч. гірська і передгірська частини (Богородчанський, Верховинський, Долинський, Калуський, Косівський, Надвірнянський, Рожнятівський, Тисменицький райони)	2,5	1,5
Київська область	1,0	0,8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 3

Адміністративно-територіальні одиниці	Коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням (Кмц)	
	землі содоровчого призначення	землі історико-культурного призначення
Кіровоградська область	0,6	0,5
Луганська область	0,6	0,4
Львівська область (крім гірської і передгірської частини)	1,4	3,1
Гірська і передгірська частини Львівської області (Дрогобицький, Самбірський, Сколівський, Старосамбірський, Стрийський, Турківський райони)	2,5	3,1
Миколаївська область (крім Чорноморського узбережжя)	1,1	0,4
Чорноморське узбережжя Миколаївської області (Березанський, Очаківський райони)	1,5	0,4
Одеська область (крім Чорноморського узбережжя)	1,2	0,4
Чорноморське узбережжя Одеської області (Кіліївський, Татарбунарський, Білгород-Дністровський, Лиманський, Овідіопольський райони)	1,5	0,4
Полтавська область	0,9	0,6
Рівненська область	1,0	0,8
Сумська область	0,9	0,8
Тернопільська область	1,1	1,3
Харківська область	0,8	0,7
Херсонська область (крім Чорноморського та Азовського узбережжя)	1,2	0,6
Чорноморське та Азовське узбережжя Херсонської області (Білозерський, Вітовський, Генічеський, Голопристанський, Скадовський, Каланчакський, Чаплинський, Новотроїцький райони)	1,5	0,7
Хмельницька область	0,8	1,2
Черкаська область	1,1	0,9
Чернівецька область (крім гірської і передгірської частини)	1,3	1,2
Гірська і передгірська частини Чернівецької області (Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Пупницький, Сторожинецький райони, Яремчанська міська рада)	2,5	1,2
Чернігівська область	1,4	1,2
м. Севастополь	3,6	2,3

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 4

Додаток №18

КОЕФІЦІЄНТ,
який враховує категорію лісів (Клк)

Адміністративно-територіальні одиниці	Коефіцієнт, який враховує категорію лісів (Клк):	
	ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; рекреаційно-оздоровчі ліси; захисні ліси	експлуатаційні ліси
Автономна Республіка Крим	1,440	-
Вінницька область	0,991	0,587
Волинська область	0,909	0,538
Дніпропетровська область	1,696	-
Донецька область	1,908	-
Житомирська область	0,877	0,519
Закарпатська область	0,349	0,209
Запорізька область	2,935	-
Івано-Франківська область	0,373	0,223
Київська область	0,942	0,558
Кіровоградська область	1,861	1,103
Луганська область	1,387	-
Львівська область	0,820	0,487
Миколаївська область	2,826	-
Одеська область	1,659	-
Полтавська область	1,527	-
Рівненська область	0,867	0,514
Сумська область	0,931	0,551
Тернопільська область	1,174	0,696
Харківська область	1,075	-
Херсонська область	1,957	-
Хмельницька область	1,090	0,646
Черкаська область	0,887	0,525
Чернівецька область	0,364	0,219
Чернігівська область	0,877	0,519
м. Київ	0,942	-
м. Севастополь	1,440	-

Примітка: у разі, якщо категорія лісу на земельній ділянці не визначена, застосовується значення коефіцієнту для лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, рекреаційно-оздоровчих лісів та захисних лісів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 5

Додаток №19

**КОЕФІЦІЄНТ,
який враховує фактичну лісистість території (Клс)**

Природна зона	Коефіцієнт, який враховує фактичну лісистість території (Клс)
Полісся (усі райони та міські ради Волинської, Житомирської, Рівненської, Чернігівської областей (за винятком віднесених до Лісостепу); Бородянський, Броварський, Вишгородський, Іванківський, Києво-Святошинський, Макарівський, Поліський райони Київської області; Середино-Будський, Шосткинський, Ямпільський райони Сумської області)	1,0
Лісостеп (усі райони та міські ради Вінницької, Полтавської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської областей; усі райони та міські ради Київської, Сумської областей (за винятком віднесених до Полісся); усі райони та міські ради Чернівецької області (за винятком віднесених до Українських Карпат); Горохівський, Володимир-Волинський, Іваничівський, Локачинський, Луцький райони Волинської області; Андрушівський, Бердичівський, Любарський, Попільнянський, Ружинський, Чуднівський райони Житомирської області; Галицький, Городенківський, Рогатинський, Снятинський, Тлумацький райони Івано-Франківської області; Вільшанський, Гайворонський, Голованівський, Добровеличківський, Знамянський, Маловисківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Олександрівський, Онуфріївський, Світловодський, Улянівський райони Кіровоградської області; Бродівський, Буський, Городоцький, Золочівський, Кам'янка-Бузький, Жидачівський, Жовківський, Миколаївський, Мостиський, Перемишлянський, Радехівський, Сокальський, Стрийський, Пустомитівський, Яворівський райони Львівської області; Балтський, Кодимський, Савранський, Захарівський, Подільський, Окнянський райони Одеської області; Гоцанський, Демидівський, Дубенський, Здолбунівський, Корецький, Млинівський, Острозький, Радивилівський, Рівненський райони Рівненської області; Богодухівський, Балаклійський, Борівський, Валківський, Великобурлуцький, Вовчанський, Дворічанський, Дергачівський, Зміївський, Золочівський, Коломацький, Краснокутський, Печенізький, Харківський, Чугуївський райони Харківської області; Бахмацький, Бобровицький, Борзнянський, Варвинський, Ічнянський, Ніжинський, Носівський, Прилуцький,	1,4

Додаток №20

НОРМАТИВНА

грошова оцінка одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим та по областям
на 1 січня 2020 року

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/3/103.00.1/Б/ОК28- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 93 / 6

Адміністративно-територіальні одиниці	Нормативна грошова оцінка 1 га, грн
Автономна Республіка Крим	26005
Вінницька область	27 84
Волинська область	21806
Дніпропетровська область	30251
Донецька область	31111
Житомирська область	21411
Закарпатська область	27268
Запорізька область	24984
Івано-Франківська область	26087
Київська область	26531
Кіровоградська область	31888
Луганська область	27125
Львівська область	21492
Миколаївська область	27038
Одеська область	31017
Полтавська область	30390
Рівненська область	21938
Сумська область	26793
Тернопільська область	29035
Харківська область	32237
Херсонська область	24450
Хмельницька область	30477
Черкаська область	33646
Чернівецька область	33264
Чернігівська область	24065